

Riksdagens protokoll

2000/01:104

Fredagen den 4 maj

Kl. 09.00 – 13.54

Protokoll
2000/01:104

1 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 10 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Kulturminister Marita Ulvskog, försvarsminister Björn von Sydow, socialminister Lars Engqvist, statsrådet Lars-Erik Lövdén och justitieminister Thomas Bodström.

2 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2000/01:130 Vitbok om kemikaliestrategin *KOM (2001) 88* till miljö- och jordbruksutskottet

2000/01:131 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens *KOM (2000) 832* till lagutskottet

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2000/01:U17–U19 till utrikesutskottet

2000/01:Sk33–Sk37 till skatteutskottet

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2000/01:SfU9
Migration och asylpolitik (skr. 2000/01:4).

Anf. 1 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Det grundläggande för svenska demokratiska partier och för de allra flesta svenska medborgare är att det finns en vilja och ett åtagande att sörja för skydd åt förföljda människor. En flyktingpolitik ska utformas så att den ger skydd åt så många människor som möjligt som behöver trygghet och skydd mot förföljelse av olika slag. Men det säger sig självt att Sverige ensamt inte kan ge alla världens skyddsbehövande uppehållstillstånd inom landets gränser. Flyktingpolitiken måste därför ha en vidare räckvidd än den nationella asylpolitiken.

Till Sverige kommer bara en minimal bråkdel av världens flyktingar för att söka asyl. Av de asylsökande har endast en mindre del verkliga asylskäl. De flesta – och det är nog ett faktum – köper en resa till väst av en smugglare i hopp om att få ett bättre liv rent allmänt. Papper och identiteter är ofta oklara. Alla som söker asyl är således inte flyktingar, även om massmedierna tycks tro det.

De som flyr från krig och miljökatastrofer kan få uppehållstillstånd som övriga skyddsbehövande. När världssamfundet eller EU avser att ingripa för att upprätta fred har vi möjlighet att ge tillfälliga uppehållstillstånd i samverkan med andra länder. Men när fredsinsatserna har gjorts och skyddsbehov inte längre föreligger kan återvändande ske. Men självfallet ska asylprövning ske i varje enskilt fall, om asyl söks av enskilda människor.

Fru talman! När jag i år, liksom under tidigare år, läser de olika partiernas motioner och yrkanden slås jag av att de präglas av ett slags moralism. I reservation efter reservation krävs det mer generositet och mer humanism i alla möjliga sammanhang. Det finns dock ingen riktig analys av vad detta innebär. Vad innebär egentligen uttrycket mer humansim?

Jag frågar mig själv, om jag som företrädare för mitt parti är inhuman och ogenerös som inte alltid håller med. Det blir något av en moralisk fråga för mig och naturligtvis för många andra. För min egen del kommer dessa frågor upp när jag som ordförande för en biståndsorganisation besöker flyktingläger i norra Irak, där jag försöker medverka till att bygga bostäder, ordna avlopp, rent vatten och rent allmänt försöker bidra till ett värdigt liv för dessa utsatta flyktingar. Skulle mina ställningstaganden i flyktingpolitiken här på hemmaplan vara oförenliga med min verksamhet där nere?

Den flyktingpolitiska debatten verkar nästan bara handla om vad som sker inom Sveriges gränser. Det är inte bara här som man ska visa humanitet, men så verkar det ju nästan. Jag vet att många andra riksdagsledamöter har liknande erfarenheter som jag. Var finns perspektivet på helheten i debatten här hemma? Vad är möjligt och rimligt? Var ligger balanspunkten? Hur använder vi resurserna för flyktingarbete sett i ett större sammanhang? För mig är asylpolitiken mycket viktig, men ännu viktigare är insatserna för flyktingar där de faktiskt finns. Hjälp och

skydd måste ändå huvudsakligen ges på plats eller i närområdet, och Sverige måste bidra med stöd.

Inom ramen för EU-samarbetet kan Sverige bidra till förebyggande insatser, både militära sådana, när sådana krävs, och humanitära, så att ett återvändande kan möjliggöras. Ett bra exempel är Kosovo, där en stor insats gjordes av världssamfundet för att möjliggöra ett återvändande för de människor som flydde hals över huvud. Fler än 900 000 människor har återvänt till Kosovo därför att landet är befriat från en förtryckare, och man kan nu hjälpa till att bygga upp sitt hemland igen.

Fru talman! Alla som söker asyl här ska naturligtvis få en individuell och rättssäker prövning av sina asylskäl och sitt skyddsbehov. Denna prövning ska grundas på allmänna humanitära principer i enlighet med internationella konventioner och vår egen utlänningslagstiftning. Rätts-säkerhet och likabehandling över tiden måste vara utgångspunkten när varje individs ansökan prövas. Kollektiva undantag leder till förvirring och osäkerhet samtidigt som det urholkar asylrätten. Detta, fru talman, är den moderata ståndpunkten.

Denna ståndpunkt leder också till att de som inte har skyddsbehov ska lämna landet. De som inte lämnar landet frivilligt ska avvisas, och det är Migrationsverkets och ytterst polisens uppgift att se till att avvisning sker. Jag vågar påstå att polisen inte prioriterar detta tillräckligt och att Migrationsverket inte alltid följer upp att avvisningar sker.

Avvisningar ska så långt möjligt ske under värdiga former och i frivillighet. En samverkan mellan polisen och Migrationsverket måste bli mer effektiv och också grundas på ett etiskt förhållningssätt.

Lika oacceptabelt är det att arrangera s.k. fällor – om nu sådana har förekommit – som att erfara att människor som har fått ett avvisningsbeslut kan vistas nästan öppet i årtal utan att avvisning sker, något som dessvärre förekommer.

Sverige har problem med långa handläggningstider. Invandrarverket och Utlänningsnämnden skulle behöva mer resurser för att kunna förkorta asylprocessen. Det uppstår ofta humanitära skäl under handläggningstiden, och i slutändan är det andra faktorer än återopade asylskäl som blir föremål för överväganden.

Enligt vårpropositionen tycks regeringen inte ta detta förhållande på allvar. Handläggningstiden på Migrationsverket är 10–11 månader och den är lika lång i Utlänningsnämnden. Mer personal och mer pengar behövs. I vår alternativbudget tillskjuter vi mer pengar så att asyl- och tillståndprocessen kan förkortas. Detta ensamt är den största enskilda humanitära insatsen som nu kan göras, och det kan påbörjas omedelbart från den 1 juli.

Jag har mycket svårt att förstå regeringens inställning i denna fråga. På grund av mycket hög arbetsbelastning på Migrationsverket och Utlänningsnämnden blir också arbetsförhållandena svåra. Jag kan bara uttrycka min beundran för personalen, som trots ständigt ifrågasättande och opinionsmässig motvind gör mycket goda arbetsinsatser med hög kvalitet.

För mer än två år sedan överlämnades ett betänkande om ny processordning till förra invandrarministern. Jag kan förstå att det behövs noggranna överväganden innan en proposition läggs fram. Vi tycker från moderat sida dock att regeringen har tagit väl god tid på sig och snart

borde komma med förslag till riksdagen om en ny processordning. Vi moderater kan studera varje förslag konstruktivt om det kan bidra till en snabbare handläggning med förbättrad rättssäkerhet jämfört med nuläget. Att en tvåpartsprocess är en förutsättning tycks alla vara överens om.

Fru talman! Den migrationspolitik som trädde i kraft 1997 antogs av en bred majoritet av Socialdemokraterna, Centern och Moderaterna. Därefter har kompletteringar gjorts som har stötts av oss moderater, ofta efter att parlamentariska utredningar har skett. Huvudsakligen anser vi att dagens lagstiftning är bra, men inget tillstånd är statiskt. Utveckling och förändring sker ständigt. Vi kan se sådana förändringar komma. Parentetiskt kan nämnas att vi redan kan se i praxis att en utveckling i mer generös anda har ägt rum. Inte minst har barnkonventionen fått större genomslag.

I EU-arbetet står asyl- och migrationsfrågorna högt på dagordningen – helt i enlighet med det åtagande som blev resultatet av Amsterdamtraktaten. På en rad områden arbetas det med olika direktiv. Där kan vi räkna med politiska beslut, i vissa fall kanske under svenskt ordförandeskap. Ett tydligt ramverk för EU byggs nu upp, och Sverige måste räkna med att de direktiv som man blir överens om kommer att påverka svensk lagstiftning.

Även om direktiven utformas så att de medger egen lagstiftning utöver direktivens minimiregler kommer vi på sikt inte att vare sig vilja eller kunna avvika nämnvärt. Vi har liksom satt oss i en båt, och nu får vi ro tillsammans med de andra länderna. Gemensam asylpolitik, familjeåterföreningsdirektiv, direktiv angående massflykt, modernisering av Dublinkonventionen, villkor för ökad rörlighet för tredjelandsmedborgare och deras rätt att arbeta och ökat praktiskt samarbete för att bekämpa flyktingsmuggling är exempel på sådant som vi successivt måste arbeta in i vår egen lagstiftning.

Jag vågar med bestämdhet påstå att varje migrationsminister oavsett vilken regering som kan komma att bildas kommer att erfara att utrymmet för egna önskemål och en annorlunda politik inte, för att uttrycka sig lite fint, är kompatibelt med vare sig verkligheten eller EU:s på sikt tvingande direktiv.

Jag är ändå, fru talman, övertygad om att vår lagstiftning är tämligen modern och framåtsyftande, och därför kan Sverige spela en relativt vårt lands storlek konstruktiv roll. Åtskilliga andra länder ute i Europa behöver göra långt större förändringar i sin lagstiftning än vi. Men vi ska för den sakens skull inte tro att EU kommer att anamma det som vi står för i alla delar. Vi får räkna med både önskade och oönskade förändringar.

Principerna för hur man ska se på det europeiska samarbetet i flyktingpolitiken har vi beskrivit i vår reservation 6, vilken jag härmed yrkar bifall till.

Jag har haft god anledning att följa debatten om amnesti för flyktingar, något som har drivits av ett visst ungdomsförbund men också i motioner här i riksdagen. Amnesti, fru talman, är ingen bra idé. Det skulle innebära helt fel signaler. Det skulle urholka och devalvera asylprocessens legitimitet. De som har fått avvisningsbeslut ska lämna landet. Något annat kan inte gälla. Finns det avvisningshinder ska verkställighet inte ske, men det får bedömas från fall till fall.

En amnesti föder förhoppningar om fler amnestier längre fram och fungerar som en magnet för fler asylsökande till Sverige. Därmed ökar smugglarnas aktiviteter. Resultatet blir en slags fri invandring – låt vara med en viss fördröjning. Att tala om amnesti är en falsk och kortsiktig humanism. I länder med en ineffektiv och krånglig asylprocess eller där kontrollen av illegal invandring är dålig har amnesti ibland givits för att lösa akuta problem.

Fru talman! Det finns en fempartireservation, jag kommer inte ihåg under vilken punkt, angående asylsökande från Kosovo. Denna fråga behandlades ju särskilt i socialförsäkringsutskottet nyligen med anledning av ett utskottsinitiativ. Om reservationen i dag skulle bifallas uppstår en förvirring om vad som är riksdagens roll respektive regeringens roll – inklusive dess myndigheter. Dessutom skulle ju faktiskt inte ett sådant tillkännagivande vara bindande för regeringen. Varje kosovoalban får en individuell prövning. Rättssäkerhet och konsekvens i ställningstaganden vad gäller asylfrågor måste ses som ett långsiktigt åtagande. Det leder oss moderater till att inte bifalla den reservationen.

Tillfälliga uppehållstillstånd är, som jag sade tidigare, just tillkomna för att kunna lösa akuta problem där man räknar med att fredsinsatser kommer att äga rum. När sådana har genomförts ska man återvända, men självfallet ska också en asylprövning i varje enskilt fall kunna ske om så önskas.

Fru talman! Sverige är inte Amerika på Karl-Oskars och Kristinas tid. Fri arbetskraftsinvandring skulle, som framhålls i en motion från Per Bill, kräva ett helt annat välfärdssystem. Visst önskar vi moderater mindre av omhändertagande och mer av personligt ansvar och makt över våra liv, men de sociala trygghetssystemen måste finnas i botten som en garanti för anständighet och ett värdigt liv. De som ägnar sig åt radikalliberala lösningar får nog inga stora massor med sig.

Om en fri arbetskraftsinvandring ska tillåtas måste en rad frågor förknippade med detta analyseras. Kan man bara komma till Sverige och söka arbete utan restriktioner? Vad händer om man inte kan försörja sig? Får man ta med sig sin familj och övriga anhöriga? Ska dessa slängas ut om försörjningen uteblir? Vem avgör om man inte kan försörja sig? Och vad händer om man inte kan eller vill återvända till hemlandet om försörjning inte kan ske?

Fri arbetskraftsinvandring inom EU kan upprätthållas genom ett tydligt regelverk och genom sociala förmåner som medlemsländerna omfattar solidariskt. Även i ett läge med reglerad invandring men fri arbetskraftsinvandring inom EU borde det dock finnas utrymme för större öppenhet vad gäller möjligheten för medborgare från andra länder i världen att få arbets- och uppehållstillstånd. I dag är myndigheterna ytterst snåla med detta.

Om man skulle öka arbetskraftsinvandringen på ett reglerat sätt står det inte i motsatsställning till att de som redan finns här ska få jobb eller till att alla de som är långtidssjukskrivna eller står utanför arbetsmarknaden får en bättre chans att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det finns ingen motsatsställning.

Som avslutning vill jag säga följande: Vi står bakom de principer som lades fast 1996 i den migrationspolitiska propositionen och som riksdagen har beslutat om. Det är viktigt att en asyl- och invandringspolitik har

en bred, folklig uppslutning. Basala humanitära principer och internationella åtaganden är väl förankrade hos människor i Sverige.

Vi har i dag inget populistiskt parti i Sverige som på allvar kan rida på missnöje och fördomar. Vi har ingen debatt med populistiska övertoner, något som man har i många andra länder både i Norden och övriga Europa. Ny demokrati tog vi alla fighten med, och det partiet blev gudskelov en sommarsvala. Men att Ny demokrati kunde äntra den politiska scenen och vinna framgångar visar att vi inte är vaccinerade för alltid mot partier som skickligt kan manipulera den intolerans och främlingsfientlighet som dessvärre inte heller vi är förskonade från. Helheten måste upplevas som rimligt schyst. Balansen mellan idealism och realism måste vara tydlig. Vi i Sverige kan inte profilera oss markant jämfört med andra europeiska länder. Vi ligger redan i framkant. I EU kan vi påverka och ska också göra det.

Men, fru talman, vanliga medborgare har anledning att bli upprörda om handläggningstiderna blir orimligt långa och om det av den anledningen uppstår humanitära tragedier. Därför är det regeringens ansvar att Migrationsverket och Utlänningsnämnden nu ges bra arbetsmöjligheter så att ärendena i full skala kan avgöras snabbare. Det går att förena humanitet och rättssäkerhet med effektivitet, ordning och reda.

Jag vill alltså än en gång yrka bifall till reservation 6 under punkt 5 och står givetvis även bakom övriga moderata reservationer.

Anf. 2 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet är i dagens debatt representerat av mig, Sven-Erik Sjöstrand och Kalle Larsson. Vi kommer att beröra olika frågor och olika aspekter av den svenska flyktingpolitiken. Låt mig redan nu säga att jag står bakom det som Kalle Larsson och Sven-Erik Sjöstrand kommer att säga i sina anföranden.

Innan jag går in på mitt huvudanförande vill jag säga några ord om Migrationsverket. 1997 tog Migrationsverket över ansvaret för av- och utvisningar från polisen. Samarbetet är oklart, men det får inte vara på det sättet att handläggarna aktivt ringer polisen när de får besök av en gömd flykting. Jag tycker att det är bra att generaldirektören nu har tagit itu med detta och ska försöka bringa någon som helst klarhet i hur förhållandet och samarbetet mellan polisen och Migrationsverket ska se ut.

Men detta visar också på det motsägelsefulla i Migrationsverkets uppdrag. Man har positiva beslut, man har negativa beslut, och man har också avvisningsbeslut som man ska fullfölja. Det är självklart att detta blir svårt för personalen. Det blir ett motsägelsefullt uppdrag även för personalen. Hela situationen på Migrationsverket visar på bristen på pengar. För att vi ska kunna minska handläggningstiderna till det som är sagt, nämligen sex månader, så måste Migrationsverket få mer pengar. Det gäller naturligtvis även Utlänningsnämnden, eftersom Utlänningsnämnden också sitter som en propp. Jag beklagar att vi inte har lyckats komma längre i årets vårbudgetförhandlingar när det gäller dessa krav, men vi hoppas på höstbudgeten.

NIPU sade att Utlänningsnämnden ska läggas ned, och kommittén var enhällig. Och vi väntar nu på en proposition om nedläggning av Utlänningsnämnden och en övergång till förvaltningsdomstolar. I det sammanhanget tycker jag att regeringen borde passa på att ompröva Migrat-

ionsverkets uppgifter och se till att Migrationsverkets uppgifter renodlas till enbart positiva beslut och att de negativa besluten utsätts för prövning i förvaltningsdomstolar.

Fru talman! Den 11 mars i år bekräftades domen, stening till döds, mot Maryam Ayooobi, en trebarnsmor från Iran. Maryam anklagades för otrohet. Jag är övertygad om att kammarens ledamöter vet hur steningen går till, kvinnan grävs ner till midjan och därefter får hon ta emot en störtskur av stenar. Inte någon sten får vara så stor att den dödar, det är de små stenarna som ska göra jobbet.

I ett svar till mig den 5 april i år bekräftar utrikesministern att regeringen har kännedom om att stening är en barbarisk straffmetod i Iran. Trots denna vetskap skickas kvinnor som söker asyl i Sverige tillbaka till Iran med hänvisning till att de kan söka inre flyktalternativ eller att man inte vet om de verkligen är utstötta av familjen. Den åttonde fällningen av Sverige för brott mot tortyrkonventionen gäller en kvinna från Iran, där våra invandringsmyndigheter inte tog hennes fruktan för att bli stened till döds på allvar. Utlänningsnämnden har, tack vare lekmännen i nämnden, låtit två kvinnor från Iran få uppehållstillstånd av humanitära skäl med tanke på hur det iranska samhället behandlar kvinnor. Vore det då inte dags att även Migrationsverket tar dessa kvinnors fruktan på allvar?

Jag vill påminna om att även kvinnor har okränkbara rättigheter. Vi vet att kvinnor mördas, syrabrännas, stenas eller mördas i ett alltför stort antal länder i världen. Vi måste ta dessa kvinnor på allvar och ge dessa förföljda och utsatta kvinnor som söker en fristad i Sverige uppehållstillstånd.

Redan när paragrafen om rätt till skydd för den som känner uppenbar fruktan för förföljelse på grund av kön eller homosexualitet kom till 1997 ansåg Vänsterpartiet att det enda riktiga var att vidga tolkningen av Genèvekonventionen så att den omfattade även kvinnors och homosexuellas asylskäl. Genom att placera t.ex. kvinnors asylskäl i en särskild paragraf där de inte kommer i åtnjutande av samma rättigheter som dem som omfattas av Genèvekonventionen bryter Sverige mot FN-konventionen för avskaffande av all diskriminering av kvinnor genom att man har sämre villkor. Detta gäller t.ex. rätt till familjeåterförening, kvalifikationstiden för svenskt medborgarskap och rätt till resedokument. Vänsterpartiet har därför begärt att FN-kommittén ska granska denna lagstiftning och även Sveriges inställning till arrangerade äktenskap, där den praxis som tillämpas innebär att myndigheterna inte på samma sätt som vid andra äktenskap undersöker seriositeten. I artikel 16 b i konventionen stadgas att Sverige ska säkerställa kvinnors rätt att fritt välja make.

I en interpellationsdebatt för inte så länge sedan framförde statsrådet Klingvall att regeringen nu är beredd att ändra inställning och ansåg att även Sverige ska sälla sig till de länder som redan har denna vidgade tolkning av Genèvekonventionen. Det är förstås mycket bra. Detta tillsammans med att det utarbetas riktlinjer för hur invandringsmyndigheterna bättre ska ta till vara kvinnors skyddsbehov låter som om många års enträget arbete från Vänsterpartiet nu skördar viss frukt.

Fru talman! ”Alla åtgärder som reglerar utlänningars inresa och vistelse i EU-länderna måste bedömas mot bakgrund av vår vilja att bibehålla och stärka asylrätten samt att främja människors möjlighet att fritt

Prot. 2000/01:104
4 maj

*Migration och
asylpolitik*

röra sig mellan länder.” Detta svarade statsrådet Klingvall på min fråga om Sverige tänkte använda sig av sin vetorätt för att stoppa det franska förslaget om böter för dem som transporterar flyktingar in till ett EU-land.

Det franska förslaget innehåller flera olika delar, bl.a. hårda straff för människosmugglare och för dem som gömmer de flyktingar som lyckats komma innanför Schengenmurarna. Den som protesterar mot den överstatliga inhumana flyktingpolitik som håller på att formas i EU-länderna och gömmer flyktingar kan riskera att dömas till höga straff, likaväl som den som hjälper en flykting över gränsen till ett EU-land. Det verkar som om det som Raoul Wallenberg stod för är som bortglömt. Bortglömda är även de danska fiskare som under andra världskriget för stora pengar smugglade judiska flyktingar till Sverige. Människosmugglare är ofta en människas sista livlina att kunna fly från tortyr, krig eller förföljelse.

För att göra det möjligt för dagens s.k. EU-medborgare att fritt röra sig mellan de olika medlemsstaterna anser EU-länderna sig nödgade att bygga höga murar kring de 15 medlemsländerna för att förhindra att människor tar sig in i området. De med ”riktiga” asylskäl ska förstås få sin sak prövad i enlighet med Genèvekonventionen som det står i Schengenregelverket. Men hur ska den som har ”riktiga” asylskäl kunna utnyttja sin asylrätt enligt Genèvekonventionen med alla de kontrollmekanismer som nu införs?

Det finns väl inte någon, mer än kanske EU:s flyktingministrar, som på allvar tror att Schengenmurarna kommer att hindra människor från att fly från tortyr, krig, förföljelse och den ”ekonomiska rensning” som följer på den globala kapitalistiska världsordningen. Det är bara det att det nu kommer att bli dyrare och oändligt mycket farligare för den skyddsbehövande.

I kölvattnet av Schengen förs också en obehaglig debatt om den egentliga huvudfrågan, nämligen vilka som ska betraktas som ”riktiga” flyktingar och därmed också vilka som ska ha rätt att få vistas i EU-området och röra sig fritt. I olika sammanhang framförs att de flesta som tar sig till Sverige är ”ekonomiska” flyktingar, dvs. människor som kommer till Sverige för att skaffa en bättre framtid för sig och sina barn. Föraktfullt hävdas att dessa människor inte har riktiga asylskäl, som om svält och den rika västvärldens utsugning av t.ex. den afrikanska kontinenten inte skulle vara asylskäl nog. I Sudan arbetar bl.a. Lundin Oil tillsammans med regimen, som i sin tur bränt byar, dödat civilbefolkningen och jagat andra på flykt, för att bana väg för oljeborrningen. Om människor som flytt undan denna brändajordentaktik lyckas ta sig till EU:s gränser, hur ska de då behandlas? Är de ”riktiga” flyktingar?

Syftet med Schengen är inte något annat än att stänga människor ute och påminner om det vita Sydafrikas höga murar med glasskärvor och taggtråd. Under täckmantel av en human och solidarisk flyktingpolitik och under täckmantel av fri rörlighet för den som väl är innanför Schengens höga murar medverkar Sverige till byggandet av Fästning Europa. Det är ett högt pris vi betalar för den fria rörligheten för ett fåtal. Den svenska regeringen borde därför använda sin vetorätt och därmed se till att det franska förslaget inte genomförs. När jag ser alla reservationer kring EU:s flyktingpolitik kan jag inte annat än ställa mig frågan: Vad

tänkte ni som ställde er bakom Schengenavtalet? Hur kan det komma sig att ni inte förutsåg att detta skulle hända? När vi motionerade om att Sverige skulle ha ett undantag vad gäller transportörsansvaret, dvs. vi ansåg att Sverige skulle förbehålla sig rätten att i framtiden behålla det transportörsansvar som vi har i dag, varför stöttade ni inte den reservationen? Detta ska inte tolkas som att jag är negativ till de reservationer som Vänsterpartiet i många stycken ställer sig bakom. Jag tycker att det är bra att så många partier vill ha en generös, solidarisk och human flyktingpolitik. Men det kommer att bli betydligt svårare nu att få till stånd en sådan politik.

Fru talman! Jag står självfallet bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 18 och 19.

Anf. 3 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Det finns två saker i Ulla Hoffmanns anförande som jag vill ta upp. Det ena är att jag bara vill konstatera att Vänsterpartiet är ett anti-EU-parti. Därmed kan man också ta ut svängarna när det gäller Schengen och de effekter som man beskriver där, vare sig de är riktiga eller inte. Jag lämnar detta.

Jag vill egentligen fråga Ulla Hoffmann om pengarna till Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Ulla Hoffmann antyder att hon inte sitter på flera stolar. Egentligen skulle hon gärna ha velat ha mera pengar och har kämpat för det men inte lyckats. Då kan man konstatera två saker. Antingen har Vänsterpartiet gjort en felaktig prioritering i sina förhandlingar eller så har man varit en dålig förhandlare. Det är de två slutsatser jag skulle kunna dra.

Men nu står man bakom budgetförslaget, och då får man också ta ansvar för de långa handläggningstiderna och de problem som Utlänningsnämnden och Migrationsverket har. Man har inte gett mera pengar, och då ska man inte sitta på dubbla stolar utan ta ett solidariskt ansvar med regeringen när det gäller anslagen och arbetsförhållandena på Migrationsverket. Detta bör Ulla Hoffmann tydligt tala om för kammaren och för dem som i övrigt lyssnar.

Ulla Hoffmann är i dag ansvarig för att arbetsförhållandena på Migrationsverket är väldigt tuffa. Man är också ansvarig för de långa handläggningstiderna.

Anf. 4 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Gustaf von Essen vill att jag ska klargöra om Vänsterpartiet har haft dåliga förhandlare eller om vi har haft dåliga budgetunderlag. Vi har varken haft det ena eller det andra. Vi har bra budgetunderlag, vi har också bra förhandlare som har drivit frågan om mer pengar till Migrationsverket, det som utlovas i vårbudgeten. Vi ville att vi skulle ta ett krafttag för att under ett par års tid arbeta ned handläggningstiderna så att det blir sex månader, beroende förstås på att vi dessutom som arbetsgivare har ett ansvar för personalen som arbetar där.

Jag upplever inte att jag sitter på dubbla stolar. Jag kan erkänna att vi inte nådde hela vägen fram, men jag kan också säga att vi fick igenom att Migrationsverket får mer pengar i vårbudgeten. Enligt uppgift från generaldirektören räcker dessa pengar det här året ut. Men det betyder förstås inte att vi ska släppa, utan vi måste driva på, vi måste försöka få med oss

de andra partier som vi samarbetar med. Vi måste jobba för att få mer pengar till Migrationsverket och Utlänningsnämnden för att få ned handläggningstiderna.

För att göra det klart en gång för alla, Gustaf von Essen: Jag står bakom vårbudgeten och de pengar som kommer där till Migrationsverket. Det är nog mer än vad moderaterna hade i sin budget förresten.

Anf. 5 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Det sista stämmer inte. Vi hade större anslag till asylprocessen redan förra året och skulle därmed ha haft en högre nivå nu. Vi anslår mer pengar än vad ni gör.

Jag kan bara säga följande. Ulla Hoffmann är således ansvarig för arbetsförhållandena på Migrationsverket och för att handläggningstiderna är så långa som de är. Något annat gäller inte om man ska vara politiskt hederlig. Att man inte nådde ända fram, att man ville men inte kunde kan möjligen vara en tröst för en själv, men fakta talar: Migrationsverkets anslag är otillräckliga, ni har inte bidragit till att förbättra deras arbetsförhållanden eller att korta handläggningstiderna.

Anf. 6 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Ja, Gustaf von Essen, om det känns bättre kan jag säga – jag tror att jag sade det i min förra replik – att jag är ansvarig för förhållandena på Migrationsverket. Jag tar mitt ansvar, och jag tycker att det är viktigt att göra det. På samma sätt är jag ansvarig för situationen på försäkringskassorna då ju staten är arbetsgivare för dessa människor. Det är hur vi i socialförsäkringsutskottet arbetar med dessa frågor som är avgörande för personalen på de statliga myndigheterna. I socialförsäkringsutskottet sitter också Gustaf von Essen. Det är riksdagen som ansvarar för att förhållandena på de statliga myndigheterna är sådana att personer kan arbeta där. Jag tar på mig det fulla ansvaret för situationen på Migrationsverket. Jag jobbar så hårt jag någonsin kan för att det ska bli bättre. Men det handlar också om att försöka få med sig så många som möjligt. Det handlar om att Gustaf von Essen i socialförsäkringsutskottet, när vi tar initiativ, när vi lägger nya uppdrag på Migrationsverket, med kraft driver att det också ska skickas mer pengar till Migrationsverket.

Anf. 7 MAGDA AYOUB (kd):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservation 13 under punkt 10 och reservation 32 under punkt 27. För övrigt står jag självfallet bakom samtliga kristdemokratiska reservationer.

Sverige har av tradition haft en generös inställning till flyktingar. Denna grundläggande attityd har under tider av ekonomiska påfrestningar satts på prov. Därför är det viktigt att regeringen och riksdagen bidrar till att upprätthålla viljan till insatser för människor på flykt.

Vi kristdemokrater anser att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik genom att samarbeta med andra stater. I och med Schengensamarbetet öppnas våra gränser inom EU. Vi vill understryka att de villkor som gäller för inresa till länder inom Schengenområdet inte får utnyttjas som verktyg för att stänga asylsökande ute.

Sverige bör utnyttja den tid som är kvar av Sveriges ordförandeskap till att bana väg för en humanare och mer solidarisk flyktingpolitik och

motverka tendenser som stänger Europa för dem som behöver skydd här. Regeringen bör inom EU verka för att de regler om transportörsansvar som nu finns inom medlemsstaterna avvecklas och att ingen ny reglering som skärper transportörsansvaret införs.

Fru talman! Kristdemokraterna har lagt en motion i höstas som innehåller en hel del om migration och asylpolitik. Bl.a. finns i motionen frågan om Kosovoflyktingar. Denna motion behandlas i dag nästan i sin helhet.

I en flyktingsituation ska man alltid i första hand satsa på närområdet. Det innebär även omvänt, att de flyktingar som befinner sig i Kosovos närområde bör få en chans att återvända innan de flyktingar som befinner sig i Sverige återvänder. Dessutom har många av de flyktingar som nu ska avvisas varit utsatta för svåra övergrepp i Kosovo, t.ex. våldtäkter, eller varit vittnen till fasansfulla händelser. Bland dessa vittnen finns många barn.

Vi vuxna har lätt att i denna diskussion glömma alla dessa barn från Kosovo som mår väldigt dåligt. De befinner sig på flykt under långa perioder. Många av barnen är födda i Sverige och behärskar svenska språket bättre än sitt modersmål. Även om man säger att man i alla beslut ska ta hänsyn till barnens bästa har man inte gjort det när man har beslutat om alla avvísningar som har skett och fortfarande sker till Kosovo.

Vi anser att situationen i Kosovo fortfarande kan beskrivas som instabil. Rättsväsendet har stora brister, vårdmöjligheterna är mycket begränsade, brottsligheten ökar, avsaknaden av bostäder är omfattande, skolan fungerar inte som den ska. Därför anser vi att de flyktingar från Kosovo som befinner sig i Sverige bör beviljas fortsatt uppehållstillstånd i Sverige.

Fru talman! Den svenska viseringspolitiken vad gäller släktbesök måste göras mer generös. Anhöriga och närstående bör inte förvägras att besöka sina släktingar. Även de olika rutiner som ambassaderna har måste utredas och samma krav ställas på den sökande oavsett vilket land man söker ifrån. Väntetiderna för att få göra en intervju på ambassaden är väldigt långa i vissa länder. Det kan ta upp till mellan sex och åtta månader, och hela hanteringen från den dag man lämnar in en ansökan kan ta upp till två år.

En annan del av ambassadhanteringen är anknytningsfall. Där kan det ta upp till åtta månader innan man kan göra en intervju och ytterligare några månader innan Migrationsverket fattar sitt beslut.

Den s.k. sista-länken-bestämmelsen bör återinföras. Det är inte nödvändigt att i detta avseende invänta resultatet av Anhörigkommitténs arbete.

Fru talman! Myndigheternas behandling av ansökan om uppehållstillstånd drar ofta ut på tiden. Det är viktigt att resurserna sätts in tidigt i en asylprocess för att myndigheterna ska kunna komma fram till korrekta beslut. Snabbare handläggning innebär även att resurser som i dag till stor del läggs på sjukvård och boende skulle kunna frigöras och i sin tur kunna läggas på snabbare handläggning.

I NIPU:s slutbetänkande föreslås i en fyrpartireservation att förfarandet i utlänningsärenden ska ge betydligt större utrymme för en tvåpartsprocess. Migrationsverket ska utreda ärenden och fatta bifallsbeslut. I övriga fall ska en domstol fatta besluten. Vill man överklaga det beslutet

ska man kunna gå vidare till en högre instans utan prövningstillstånd. Förslaget var att första instans är länsrätten, och sedan kan man överklaga vidare till kammarrätten.

Fru talman! Tillgången på auktoriserade tolkar är varierande beroende på vilket språk tolkningen gäller. Ett krav måste vara att myndigheter och institutioner i första hand efterfrågar auktoriserade tolkar. Rättssäkerheten hotas och känslig information kan komma i fel händer och skada den asylsökande. Barn får inte fungera som tolkar. Till asylsökande kvinnor som har varit utsatta för sexuella övergrepp eller som på grund av det våld de utsatts för är rädda för män ska utses kvinnliga tolkar och offentliga biträden.

Sist men inte minst gäller det barnen som hamnar i asylprocessen. Barn bör ses som individer med egna rättigheter. Det är olyckligt att barn alltför sällan får komma till tals i asylprocessen. Ensamma flyktingbarns situation måste uppmärksammas och diskuteras. Många av dessa barn mår väldigt dåligt, och de får vänta länge innan de får sitt första beslut. Det vore önskvärt att kunna hitta familjer som de kan bo hos. Barnens bästa måste alltid komma före allt annat. Tack för ordet.

Anf. 8 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! I dag debatterar vi SfU:s betänkande 9 *Migration och asylpolitik* där vi behandlar regeringens skrivelse 2000/01:4 med samma rubrik.

Regeringens skrivelse redovisar den svenska migrationspolitiken mot bakgrund av migrations- och flyktingsituationen i världen. Där redogörs också för Sveriges roll i Europasamarbetet och det internationella samarbetet i övrigt samt Sveriges migrations- och besöksutbyte med andra länder. Detta är tredje gången jag deltar i en debatt här i riksdagen med anledning av regeringens skrivelser inom detta område. Under de här åren har det hänt väldigt mycket inom området.

Migrations- och asylpolitiken berör väldigt många människor. Att det också berör oss i utskottet kan man förstå när det i detta betänkande finns 43 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Hösten 1999 hade jag förmånen att vara med vid svenska delegationen i FN några veckor, och där fick jag se och uppleva hur man hanterar dessa angelägna frågor. När man följt verksamheten där och fått inblick i det fredsarbete som bedrivs därifrån får man en ödmjuk inställning till alla problem som på olika sätt påverkar människor som lever i länder som drabbas av krig eller andra katastrofer.

Fru talman! Utlänningslagstiftningen som infördes den 1 januari 1997 har i stora drag fungerat som man har förväntat sig. Centerpartiet har stått bakom många av besluten inom detta område. Men vi lever i ett föränderligt samhället och i en föränderlig tid. Vi måste vara beredda att utvärdera och ompröva tidigare fattade beslut.

Det finns en fråga som en tid varit brännande aktuell under våren. Det är frågan om de kosovoalbaner som nu befinner sig här i vårt land ska få uppehållstillstånd här eller tvingas återvända till sitt forna hemland.

Jag ska inte hänvisa till olika ömmande fall som lyfts fram i massmedierna. Men jag ska berätta om några av de brev jag fått och några av de kontakter som olika personer har tagit med mig.

En lärare från en mindre ort i Norrland beskriver hur en familj med många barn funnit sig väl tillrätta. Barnen har fungerat bra i skolan, och de har snabbt lärt sig svenska språket. Trots de olika grymma upplevelser de har med sig har familjen fungerat bra. Olika organisationer och verksamheter på orten har bildat ett nätverk av kontaktpersoner runt den här familjen. När beslutet att de inte beviljats uppehållstillstånd kom märkte läraren direkt hur barnen började må dåligt, tappade koncentrationsförmågan och blev inbundna och svåra att nå fram till.

Från flera kommuner och mindre orter i mitt närområde har flera personer som direkt varit i kontakt med de flyktingar som placerats där berättat liknande historier om flyktingar som börjat känna trygghet, fått god kontakt med grannar och fungerar bra i det svenska samhället.

Jag har fått frågan av många svenskar som de kommit i kontakt med och som blivit närmare bekanta med dessa flyktingar: Varför kan de inte få stanna? Vi har tomma lägenheter, och det finns arbetsplatser som kan erbjuda arbete.

Fru talman! Jag har i tidigare debatter hämtat citat direkt ur Centerpartiets partiprogram, och det ska jag göra också i dag.

”Alla människors lika värde och rättigheter är utgångspunkten för allt samhällsarbete. Det innebär att oavsett från vilket land en människa kommer ska hon i Sverige behandlas som en medmänniska på samma villkor som övriga svenskar. Målet ska vara att varje människa får rätt att bosätta sig i vilket land som helst oavsett hennes ursprung.

Sverige ska tillämpa en generös och human invandrar- och flyktingpolitik. Invandrare och flyktingar ska ges möjlighet till arbete och ha samma ekonomiska och sociala rättigheter och skyldigheter som övriga svenskar. Flyktingbarnens och de äldsta flyktingarnas behov bör särskilt tillgodoses.”

Även om vårt partiprogram nu har några år på nacken och vi håller på att utarbeta ett nytt partiprogram har vi inte förändrat våra åsikter inom detta område.

Fru talman! Under de år, 1999 och 2000, som skrivelsen behandlar har många miljoner människor varit på flykt både inom och utanför sina hemländers gränser. Vi som lever i Sverige har många gånger svårt att sätta oss in i och förstå dessa människors livssituation. Många av dessa personer har fått lämna allt, ibland med några få ägodelar, och ge sig iväg, ofta utan att veta vart de ska eller hur de kommer att få det. Vi har alla i olika nyhetsprogram i TV kunnat följa flyktingströmmar från olika länder på vårt jordklot. Vi har sett och hört om hur många familjer har splittrats. De vet inte var deras anhöriga finns eller ens om de lever.

Med detta på våra näthinor är det viktigt att vi i vårt land, med den goda levnadsstandard som de flesta svenskar har, bedriver en human och generös men också rättvis flyktingpolitik.

Jag tycker inte att det är generöst och humant att tvinga hem de personer jag tidigare talat om. Att tvinga personer vars högsta önskan är att få stanna här hem till det land varifrån de bär med sig fruktansvärda minnen och upplevelser, att tvinga dem hem till ett land där bristen på bostäder och arbetstillfällen fortfarande är stora, att tvinga dem hem till ett land där möjligheten att få den sjukvårdshjälp de behöver för att bearbeta sina svåra upplevelser är minimal är inte generöst och humant.

De personer som väljer att ta sig hit till Sverige eller som kommer hit enligt det kvotsystem för flyktingar som finns ska behandlas på ett värdigt sätt. De måste få den sjukvård de behöver, och barn och ungdomar ska ha samma rättigheter till undervisning som våra svenska barn.

Det som vi borde bli bättre på i Sverige är att se invandrare och flyktingar som en resurs. Vi borde mycket bättre än vad vi gör i dag ta till vara den yrkeskompetens som många av våra invandrare har. Alltför ofta har dessa personer mycket svårt att komma ut i arbetslivet trots att de många gånger har både hög utbildning och lång yrkeserfarenhet.

Att passivt bara vänta och vänta på att få uppehållstillstånd för den som så önskar är inte bra för någon, utan vistelsen här i Sverige måste innehålla en meningsfull sysselsättning som kan resultera i att de som kommer hit mycket snabbare än i dag kommer ut i arbetslivet.

Fru talman! När det gäller Sveriges samarbete inom FN och dess olika organ så är Sverige en av de stora biståndsgivarna till FN:s och andra organisationers verksamhet för att skydda och bistå världens flyktingar.

Men vi får inte slå oss till ro med att vi är bra och att vi gör stora insatser ute i världen. Vi måste också arbeta för att vi ska ha ett öppet land där människor som kommer hit känner sig välkomna.

När FN:s generalsekreterare Kofi Annan i januari talade vid ett möte här i Stockholm framförde han kritik mot Sverige och EU för den politiska utvecklingen på toleransens område. Kofi Annan vädjade till Göran Persson som ordförande i EU att åstadkomma en förändring så att Europa inte förlorar sina internationella åtaganden.

Vi har med detta i en reservation, där vi skriver: Under det svenska ordförandeskapet har regeringen ett betydande inflytande på utvecklingen av den gemensamma asyl- och flyktingpolitiken som håller på att ta form inom EU. Sverige bör utnyttja återstoden av sitt ordförandeskap till att bana väg för en humanare och mer solidarisk flyktingpolitik och motverka tendenser som stänger Europa för den som behöver skydd där.

Fru talman! Jag har märkt att attityden bland många svenskar blivit ödmjukare inför frågor som berör flyktingar och invandrare när man på nära håll, hemma i soffan framför TV:n, följt många människor på flykt och sett alla dessa olika människoöden. Då har förståelsen ökat för att även vi måste vara med och ta emot en del av dessa personer här i vårt land.

Men vi ser tyvärr också motsatsen. Brutalitет och främlingsfientlighet ökar. Det som skrämmar mig mest är att det ofta är ungdomsgång som står för den hårdnande attityden.

En stor uppgift är därför att på bred front redan i skolan informera om och skapa möjlighet till nära kontakt mellan svenska barn och barn som kommit hit till oss från andra länder.

Till sist, fru talman, vill jag för tids vinnande yrka bifall endast till reservationerna 3, 7 och 13. Men jag står givetvis bakom även våra övriga reservationer.

Anf. 9 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Jag kan sympatisera med mycket av det som Birgitta Carlsson säger på en rad olika områden.

Men saken är ju den att Birgitta Carlsson och hennes parti var med 1996 och antog den nuvarande utlänningslagstiftningen med dess riktlinjer, bestämmelser och lagtexter. Står man bakom en linje så tycker jag att man också måste upprätthålla den. Allmän fattigdom och elände ute i världen är i sig inte asylgrundande. Det kan man tycka olika saker om, och vi har försökt att säga att det i första hand är insatser i närområdet i länderna i fråga, utvecklingshjälp och vad det nu kan vara, som måste lösa detta. För att få svenskt uppehållstillstånd räcker det alltså inte med att bara åberopa att man kommer från ett land där det råder allmän fattigdom och elände.

900 000 kosovoalbani har återvänt, och fler än så. Många av dem har säkerligen traumatiska upplevelser. Såsom det ser ut i dag i Kosovo har man inte rätt till uppehållstillstånd eller asyl här om det inte föreligger särskilda omständigheter, exempelvis att man tillhör en minoritet i Kosovo, att det är fråga om blandäktenskap eller vad det nu kan vara. Det är inte heller troligt att serber skulle bli tvungna att återvända till Kosovo om de sökte asyl här.

Var finns konsekvensen mellan Centerns ställningstagande 1996 och dess ställningstagande 2001?

Anf. 10 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det är rätt som Gustaf von Essen säger – vi stod bakom detta. Jag nämnde också det i mitt anförande.

Men vi lever i ett föränderligt samhälle. Alla politiska partier måste vara beredda att kunna förändra sin politik när olika händelser inträffar som gör att man får omvärdera de tidigare beslut som man har fattat.

Jag är också väl medveten om att det inte enbart kan bero på fattigdom om människor ska få stanna här eller inte. Men oerhört många av de personer som finns här hos oss i dag har svåra traumatiska händelser bakom sig. De har inte fått den hjälp och stöttning de har behövt under den tid de har funnits här, och de är i stort behov av hjälp och vård. Vi vet om att det finns brister i möjligheten för dem att få hjälp när de kommer hem. Jag har inte siffrorna med mig här och nu, men jag läste alldeles nyligen om hur många psykologer och andra personer det fanns som kunde hjälpa alla dessa människor där. Det finns ingen möjlighet i världen att alla kan få den stöttning och hjälp som de behöver.

Dessutom har många av dessa barn fötts här i Sverige, som någon nämnde här tidigare. De behärskar det svenska språket och de finns på orter och platser där det finns både bostäder och arbetstillfällen. Eftersom vi på många områden redan i dag faktiskt har arbetskraftsbrist så tycker jag att det är dumt att vi inte utnyttjar och använder detta tillfälle, och låter de människorna som vill stanna få möjligheten att stanna kvar i Sverige likaväl som att vi ska åka ut till andra länder för att locka till oss människor som ska komma hit för att fylla de tomma platser som finns.

Anf. 11 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! För några veckor sedan avvisades en flyktingfamilj från Kosovo efter att ha vistats en längre tid på flyktingförläggningen i Hallstahammar. Flera familjemedlemmar hade mycket svåra upplevelser från kriget i Kosovo bakom sig. Särskilt drabbat var ett av barnen i familjen, en knappt vuxen kvinna som var svårt traumatiserad efter de fasansfulla

upplevelser som hon hade varit utsatt för. Hon hade fått en remiss till barn- och ungdomspsykiatri i Uppsala på grund av de allvarliga symtom hon uppvisade. Men remissen försvann på Migrationsverket och upptäcktes några timmar efter det att familjen avvisats från vårt land.

I förra veckan greps en flykting från Kosovo av polis sedan han kommit till flyktingförläggningen för att hämta sin dagpenning. Polisen kom efter det att personal från Migrationsverket ringt och tipsat om hans ankomst till flyktingförläggningen. Än en gång var Migrationsverket med om att gilla en fälla för att kunna genomföra verkställigheten av ett beslut. I måndags avvisades flyktingen från Sverige. Kvar i landet finns nu mannens hustru och parets tvååriga dotter. En familjesplittring var därmed genomförd. Mannen kom hit som flykting för snart två och ett halvt år sedan. Den lilla flickan är född här.

”Svensk flyktingpolitik är human”, brukar vi få höra från den socialdemokratiska regeringen. Jag menar att dessa två fall, och många andra, tyder på motsatsen.

Fru talman! Situationen i Kosovo och i angränsande områden i Makedonien och Serbien är inte alls så lugn och fridfull som svenska regeringsföreträdare försöker låta påskina. Striderna fortsätter i Makedonien, alldeles invid gränsen till Kosovo. Natten till i går stupade enligt TT två makedoniska soldater under en eldstrid i ett samhälle i norra Makedonien. Är det rimligt att vi skickar flyktingar till ett krigsdrabbat område – ett område som vi själva samtidigt skickar stridsberedda soldater till?

Det finns starka skäl för att de flyktingar från Kosovo som fått avvisningsbeslut men som fortfarande finns kvar i landet ska få stanna. Det politiska läget i Kosovo och i de angränsande områden är fortfarande mycket instabilt.

Många av dem som ska avvisas har varit utsatta för svåra övergrepp i Kosovo, t.ex. våldtäkter, eller har varit vittnen till fasansfulla händelser. Läkarutlåtanden vittnar om att flera flyktingar lider av s.k. posttraumatiska stressyndrom, vilket är en mycket allvarlig diagnos.

Bland dessa finns många barn. Det är barn som har sett hur människor har mördats och stympats mitt framför ögonen på dem. De lider förstås svårt psykiskt av de upplevelserna. De drömmer mardrömmar och har svårt att sova. Jag har flera fallbeskrivningar här som bekräftar det som jag nu har sagt.

Migrationsverket och Utlänningsnämnden har att ta hänsyn till principen om barnens bästa. Detta ska ske enligt FN:s barnkonvention. Det finns tyvärr starka skäl att tvivla på om Sverige gjort så i de här fallen. Portalparagrafen med den närmast till intet förpliktande formuleringen om barnens bästa har visat sig ha ringa betydelse. Barnen skulle ges ett starkare skydd om barnkonventionens viktigare stadganden införlivades i den svenska utlänningslagen.

Fru talman! Flyktingpolitiken har hårdnat både i Sverige och i Europa. Sedan den svenska flyktingpolitiken lades om i december 1996 i en pakt mellan främst socialdemokrater och moderater har möjligheten att få flyktingskydd och uppehållstillstånd i vårt land minskat. Hanteringen av asylärendena präglas allt oftare av bristande rättssäkerhet och godtycke. Det är en nästan enstämmig bedömning från människor som arbetar med flyktingfrågor att så är fallet.

I utlänningslagen nämns humanitära skäl som ett skäl att få stanna i vårt land. Det låter betryggande, men bara för den som tror att dessa ord betyder det som vanliga människor lägger i dem. I själva verket är det inte alls så. Vid en utfrågning i socialförsäkringsutskottet gjorde generaldirektören i Utlänningsnämnden en analys som visade det som många flyktingexperter vetat hela tiden. Lagens ord betyder något helt annat och mycket snävare än vad orden betyder i vanligt språkbruk. Alla som sysslar med det vet väl detta. Jag tror inte heller att vare sig statsrådet, någon företrädare för majoriteten i utskottet eller för Moderaterna kommer att hävda annat i den debatt som vi nu har än att humanitära skäl betyder något helt annat än vad vanligt folk menar.

I sitt inledningsanförande ställde Gustaf von Essen retoriskt frågan om det bara var på det här området, dvs. det som vi diskuterar i dag, nämligen flyktingpolitik, som det skulle visas humanitet. Jag tror att det var formulerat som kritik mot dem av oss som förespråkar en mer humanitär flyktingpolitik, dvs. de fem partier som står bakom detta och även delar av Gustaf von Essens eget parti. Vi ska självfallet inte visa humanitet bara inom flyktingpolitiken. Vi ska visa det när vi bygger upp vårt land och när vi försöker hjälpa fattiga länder i vår värld.

Av Gustaf von Essens polemiska formuleringar skulle man möjligen kunna tro att Moderaterna har gått i spetsen för att satsa mycket pengar på fattiga folk på andra områden. Då blir man lite förvånad när man år efter år, och så sent som denna vecka, har sett att Moderaterna förespråkar en kraftig minskning av det svenska biståndet. Det skulle vara intressant att höra Gustaf von Essens kommentar till frågan om man visar humanitet om man satsar på bistånd eller om det är något annat område som han syftar lite mer direkt på.

Eftersom jag ändå är inne på Gustaf von Essens inledningsanförande vill jag ta upp en annan punkt som det skulle vara intressant att få höra mer om under dagens debatt, eventuellt i en replikväxling omedelbart efter detta. Det gäller ett resonemang som han för. Jag har sett det i pressen tidigare, men inte riktigt velat bli övertygad om att han menar det på fullt allvar. Nu låter det väl som så, eftersom han upprepar det frivilligt i sitt inledningsanförande. Det gäller tankegången att hans parti ska inta en ståndpunkt som kanske inte är den ståndpunkt man riktigt står bakom i avsikt att förhindra att det dyker upp ett annat parti som skulle framföra den ståndpunkten. Det skulle nog kunna vara värdefullt både för kammaren och för den allmänna debatten i vårt land att få höra mer om den tankegången.

Fru talman! Den restriktiva flyktingpolitiken kritiseras från alltför håll. Bakom den står inte längre tre i huvudsak eniga partier med två tredjedelar av riksdagen bakom sig, utan enbart två delvis delade partier. Sedan en tid tillbaka upprätthålls den restriktiva flyktingpolitiken enbart av en järnaxel mellan socialdemokrater och moderater. När det knakar i den axeln så brister politiken. Det var det som skedde i fjol när regeringen med enbart stöd av Moderaterna försökte att genomföra en ny politik för massflyktssituationer. När stödet inom Moderaterna vacklade fick statsrådet Klingvall dra tillbaka propositionen, och någon ny har inte syns till. Och stödet inom Moderaterna fortsätter att knaka. Den här gången gäller det vårens avvisningar av kosovoalbaner. Ett antal mode-

rata riksdagsledamöter har skrivit under ett upprop där de vädjar att besluten om avvisning ska omprövas.

I vårt utskott, socialförsäkringsutskottet, har vid två tillfällen den senaste tiden frågan om ett utskottsinitiativ för att bromsa avvisningar diskuterats. I de två omröstningar vi har haft har fem partier samt en av de moderata ledamöterna stött förslaget om ett initiativ. Den ena omröstningen utföll med åtta-åtta och ordförandens utslagsröst, och den andra med nio-åtta.

Men det är inte enbart inom det ena av de två partierna bakom den restriktiva flyktingpolitiken som stödet knakar. Även inom socialdemokratien finns det naturligtvis de som inte känner sig tillfreds med den flyktingpolitik som statsrådet Klingvall företräder.

Det mest spektakulära exemplet hittills är en intervju för en vecka sedan med Socialdemokraternas partisekreterare Lars Stjernkvist. I Göteborgs-Posten säger han om flyktingpolitiken att han har en känsla av att "det blivit för strängt". Om kritiken att utrymmet för humanitära skäl har begränsats säger han "att kritiken inte går att avfärda". Sedan avrundas intervjun med några mer rutinmässiga angrepp på oss som företräder partier som vill ändra politiken i den riktning som Stjernkvist själv uppenbarligen är inne på.

Tuffare än så kan det nog inte bli för det ansvariga statsrådet än att i en het debatt om politiken få kritik av den egna partisekreteraren och höra honom mer instämma i kritikernas verklighetsbild än i den egna. Stjernkvists kritik blir inte mindre allvarlig av att han tidigare sysslat med angränsade frågor som generaldirektör i Integrationsverket. Men statsrådet framhåller. I en kommentar till intervjun vidhåller hon att det är kritikerna och den egna partisekreteraren, och inte hon, som har den felaktiga verklighetsbilden.

Fru talman! Sedan knappt två månader har det stått klart att stödet inom Moderaterna för den förda politiken är avsevärt svagare än vad någon utomstående trott. Det nämnda uppropet är det tydligaste exemplet. Men även tongångarna i det moderata förslaget till partiprogram från januari uppfattar jag som pekande i liberal riktning.

Detta och försöken från olika håll att få en ändring i avvisningen av kosovoalbanerna har förstås oroat de krafter inom socialdemokratien som vill slå vakt om den restriktiva flyktingpolitik som en riksdagsmajoritet drev igenom i december 1996. Hur störda man är framgår tydligt av all den kritik som riktats mot oss som velat få en ändring till stånd. Jag ska något beröra de vanligaste kritikpunkterna.

Det har sagts att vi som står bakom förslag till initiativ från utskottet gör detta av populistiska skäl, dvs. för att fiska röster. Det är nog första gången på många år som det i något europeiskt land har hävdats att det är de som vill ha en mer human flyktingpolitik som fiskar röster. Motsatsen är som bekant det vanliga. Statsrådet Klingvall är välkommen att studera den brevskörd jag fått den senaste tiden. Där finns glädjande nog många uppmuntrande brev, men det är inte de som dominerar och sällan de som är mest intensiva.

Ett annat argument har varit att vi från de fem partierna väcker falska förhoppningar hos de flyktingar som hotas av avvisning. Underförstått är då att de här avvisningarna kör Socialdemokraterna ändå igenom med Moderaternas hjälp. Så kan det vara, men det vet vi först efter omröst-

ningen på onsdag. Men menar verkligen Socialdemokraterna och delar av Moderaterna att försök att ändra politik inte ska få göras i en demokrati annat än om man är säker på att vinna den avgörande riksdagsvalet?

Gjorde vi fel, vi som arbetade för att funktionshindrade skulle få behålla sin personliga assistent även efter 65-årsdagen? Gör vi fel, vi som arbetar för att återställa änkepensionerna till den nivå de hade fram till nedmonteringen våren 1997? Gjorde vi fel, vi som arbetade för, och fortsätter att arbeta för, att vårdköerna till angelägna och ibland livsviktiga operationer ska kortas?

Det är självklart att varje regering, och speciellt en minoritetsregering, föredrar att slippa kritik och opinionsbildning mot den egna politiken, men ur allmän demokratisk synvinkel vore det bra om Socialdemokraterna en gång till funderade på om argumentet passar i en demokrati.

Ett tredje argument har varit att riksdagen inte får blanda sig i politiken genom att uppmana regeringen att använda den s.k. förordningsmakten för att i första hand de som väntar på beslut ska ges rätt att stanna om de inte begått brott. Den genomgång som gjorts av utskottets kansli efter hörande av bl.a. konstitutionsutskottets expertis visar att denna invändning är felaktig och väl har varit det åtminstone sedan vi fick den nuvarande grundlagen för ett kvartssekel sedan. Hade 1809 års grundlag fortfarande gällt så vore saken kanske annorlunda. Riksdagen kan uppmana regeringen att använda förordningsmakten, även om det vore ett ännu tydligare besked om riksdagen stiftade en särskild lag. Så är rättsläget.

Även detta kommenterades av Gustaf von Essen i hans inledningsanförande. Han var då inne på att det skulle bli förvirring om riksdagen blandade sig i de här frågorna. Och så slutade han med att konstatera att det inte skulle vara bindande om Sveriges riksdag uttalade att man ville få en ändring till stånd.

Den parlamentariska diskussionen kan och bör föras. Men det vore nog inte så lämpligt för en regering, allra minst för en minoritetsregering, om man skulle gå på tvärs mot ett tillkännagivande från en riksdagsmajoritet. Det är ju liksom lite grann det som är poängen med parlamentarismen. Det är inte heller någon helt ny uppfinning, så det borde vara väl förankrat från allas sida att det faktiskt är riksdagen som bestämmer i en demokrati.

Men de som redan fått beslut som vunnit laga kraft, får de någon glädje av en regeringsförordning? Ja, sannolikt, men först efter en ny ansökan. En sådan skulle rimligen behandlas annorlunda av berörda myndigheter om regeringen efter riksdagsuppdrag genom förordning ser till att de som väntar på beslut fått positiva beslut.

Det fjärde och hittills mest häpnadsväckande argumentet mot oss som vill stoppa avvisningarna står statsrådet Klingvalls statssekreterare Gun-Britt Andersson för. Enligt ett TT-telegram förra torsdagen skulle försöken att få riksdagen att ändra politiken vara "utomparlamentariska metoder". Makthavare har många gånger i historien varit irriterade på oppositionen, men det är nog första gången som ett förslag till parlamentsbeslut kritiserats för att vara utomparlamentariskt. Något mer inomparlamentariskt än ett riksdagsbeslut är väl svårt att tänka sig.

För att sammanfatta i denna del: De många i vårt land som vill se en humanitär flyktingpolitik är enligt statsrådet, statssekreteraren och ut-

skottsordföranden röstfiskande, oansvariga, okonstitutionella och utomparlamentariska. Och allt detta för att vi vill att hårt drabbade människor ska få stanna i vårt land.

Fru talman! De senaste åren har det framförts en omfattande kritik, såväl nationell som internationell, mot Utlänningsnämnden och Migrationsverket för bristande rättssäkerhet i utlänningsärenden och för långa handläggningstider. Sverige har vid ett flertal tillfällen ådragit sig internationell kritik av bl.a. FN:s kommitté mot tortyr för att det skulle innebära brott mot FN:s konvention mot tortyr att verkställa beslut fattade av dessa myndigheter.

När det gäller asylprocessen vill jag konstatera att det inte går att acceptera en myndighetsutövning med sådana brister i rättssäkerheten.

I den nuvarande lagstiftningen är det tillåtet att ändra beslutsmotiveringen från beslut av Migrationsverket till beslut i Utlänningsnämnden. Utlänningsnämnden kan ha helt nya avslagsmotiveringar än de som gavs av Migrationsverket utan att den asylsökande fått möjlighet att bemöta dessa.

En annan kritik som vi riktar mot utlänningslagstiftningen är att lagstiftarna har försökt åstadkomma särlösningar för utlänningsrätten. I stället för att ärendet avgörs av en neutral och opartisk domstol är det nu samma myndighet, Migrationsverket, som utreder och prövar den sökandes asylskäl. Vi och många andra föreslår större förändringar. Återigen försöker regeringen hitta särlösningar på utlänningsrättens område. Det har som redan konstaterats i debatten dröjt med detta. I praktiken förefaller det endast vara fråga om att regeringen byter namnskytt på fasaden utanför Utlänningsnämnden. Så får det inte vara. En ny processordning brådskar. Vi vill gärna se ett genomförande av den i den s.k. NIPU-utredningens förslag med den justeringen att tvåpartsprocessen ska gälla redan från första instans.

Fru talman! Jag har berört några tunga frågor som tas upp i dagens betänkande. Något senare i dagens debatt kommer min partivän Staffan Werme att ta upp några andra viktiga flyktingfrågor, främst hanteringen på EU-nivå, transportsöransvaret och arbetskraftsinvandringen.

Jag och övriga folkpartister står förstas bakom de många reservationer vi lämnat till utskottet. Men av praktiska skäl och för tids vinnande väljer jag nu att yrka bifall till reservation nr 13 om asylsökande från Kosovo, reservation nr 18 om transportsöransvaret, reservation nr 34 om instans- och processordningen samt reservation nr 36 om barnkonventionen.

Fru talman! På många sätt globaliseras vår värld. Det är till helt övervägande del positivt. Till denna globalisering måste också höra att den restriktiva flyktingpolitik som alltför många länder i dag bedriver ersätts med en öppnare och mer humanitär politik. Riksdagen har möjlighet att påbörja avvecklingen av 1996 års flyktingpolitik redan i den omröstning som nästa vecka följer på denna debatt. Det sker då genom att man bifaller några av de reservationer som går i den riktningen. Tydligast gäller det reservationen om kosovoalbanernas möjlighet att stanna i vårt land. Ett bifall skulle hjälpa över tusen människor som nu vistas i vårt land och många fler under åren som kommer.

Anf. 12 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Bo Könberg underkänner rakt över utlänningsmyndigheternas kompetens och den rättssäkerhet som finns i den processen.

Ändå har nära 1 800 kosovoalbner fått uppehållstillstånd. Har de också i sådana fall fått uppehållstillstånd på helt felaktiga grunder eftersom Bo Könberg helt underkänner den rättsprocess som dessa myndigheter utövar? Svara på den fråga först.

Fredsbevarande insatser, FN-insatser bekostas och de står vi bakom. Men de kanske inte ligger på just Sidas budget.

Att ett parti till höger om moderaterna skulle uppstå på grund av att vi skulle gå in i något slags mittfåra tror jag inte på. Jag har heller inte gett uttryck för det i någon debatt. Däremot ska vi vara tydliga, långsiktiga och konsekventa. Vi ska förena realism och humanism och känna att svenska folket har förtroende för dess myndigheter och den långsiktiga politiken så att spelreglerna blir klara. Då slipper vi de populistiska partierna. Till denna konsekvens och långsiktighet bidrar inte Folkpartiet.

När det gäller kritiken mot Lars Stjernkvist och Maj-Inger Klingvall minns jag med viss bävan – och det kanske Bo Könberg minns med ännu större bävan – hur ni i ert parti gav er på Friggebo när hon var invandrarminister. Hon fick till slut acceptera verkligheten och införa visum för bosnier, det som ni var så hemskt mycket emot.

Jag får ta en sak till i nästa replik.

Anf. 13 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Jag är glad att Gustaf von Essen försökte svara på de frågor jag ställde. Det är ju poängen med en debatt att man försöker göra det.

Jag uppfattade flera tidningsuttalanden och t.o.m., tror jag, artiklar skrivna av Gustaf von Essen liksom hans inlägg i dag som att moderaterna enligt hans mening något heroiskt tog på sig rollen att inta ståndpunkter som han inte var så bekväm med i avsikt att förhindra någonting ännu värre, nämligen att det blev ett högerpopulistiskt parti. Om det inte är så det ska tolkas tycker jag att det är bra. Min respekt för och min omsorg om moderaterna är sådan att jag inte skulle vilja att man tvingades fullfölja en sådan roll. Det kan ju inte vara något vidare trivsamt att ägna sig åt.

När det gällde min fråga om biståndsmedel talade Gustaf von Essen om att man ska visa humanitet på andra håll. Det var ju det som låg i hans yttrande. Med det blev jag inte riktigt lika nöjd. Om jag förstod det svaret rätt bekräftade Gustaf von Essen att det är så att moderaterna har avsevärt mindre i bistånd nästa år till fattiga folk – det han kallar Sidas budget. Om jag minns rätt är det så mycket som 2 ½ miljard kronor som tas bort från moderat håll det första året. Det kan ju inte vara på det området som Gustaf – underförstått – menade att moderaterna satsar sin humanitet i stället för att inte fullt ut göra det på det här området. Jag skulle gärna vilja höra en avslutande kommentar på den punkten.

Sedan menade jag inte att jag underkänner allt som görs av utlänningsnämnd och migrationsverk. Problemet är dock att man uppenbarligen tolkar de lagar som bl.a. Gustaf von Essen har varit med om att driva igenom i riksdagen på ett sådant sätt att det vi vanliga människor menar med humanitära skäl inte kan tillämpas. Den kritiken riktar jag mot dem

som driver igenom den politiken i denna riksdag och mot dem som står för den i den svenska regeringen. Bara om jag har mycket klara belägg riktar jag den mot tjänstemännen i fråga.

Kryp inte bakom dem, utan stå för den lagstiftning som ett antal tjänstemän tolkar på det vis de gör!

Anf. 14 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! När det gäller fredsbevarande insatser sade jag i mitt inledningsanförande att det är ett av de viktigaste inslagen när det gäller den flyktingpolitik i sin helhet som vi måste bedriva. Det är också precis i enlighet med de riktlinjer vi antog 1996, så det föreligger inga som helst problem för mig att försvara den biten.

Bo Könberg skriver att utredningarna är så bristfälliga att de som efter lagakraftvunnet avvisningsbeslut gömmer sig bör beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Man underkänner allt det där. Är de så bristfälliga även för dem som får uppehållstillstånd att vi egentligen kanske måste ompröva det också? Min fråga var om det är en så bristfällig hantering över huvud taget i Utlänningsnämnden och i Migrationsverket. Att man underkänner de här två myndigheterna och använder dem som spottkopp, som Bo Könberg faktiskt delvis gör, tycker jag är beklämmande.

Jag kan vidare lugna Bo Könberg på en punkt, så att han slipper spinna vidare på den. Moderaternas position när det gäller Kosovoreservationen är glasklar. Det finns en partilinje, och vi kommer inte att stödja den reservationen. Detta är den moderata ståndpunkten.

Anf. 15 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Jag hade uppenbarligen tolkat moderaterna i huvudsak rätt. De har i storleksordningen 2 ½ miljarder kronor mindre i bistånd för kommande år. De har också pengar på några andra ställen, men nettot är 2 ½ miljarder mindre. Vi har från Folkpartiets sida en annan uppfattning och vill visa humanitet genom en högre biståndsnivå än denna.

Jag hoppas förstås att Gustaf von Essen har fel i sitt klara ställningstagande att Moderata samlingspartiets ledamöter med några undantag kommer att gå emot Kosovoreservationen. Samtidigt måste jag ju medge att han förmodligen har större insikt i läget hos moderaterna än vad jag har.

Vad vi alla kan konstatera är att Moderata samlingspartiet i denna debatt företräds av tre personer, som står för tre olika linjer. En av dessa linjer ligger nära den som Folkpartiet liberalerna arbetar för, och det gör oss glada. Det är min förhoppning att Gustaf von Essen har fel i sin prognos för vad som ska hända nästa vecka. Jag hoppas det förstås inte för egen del utan för de kosovoalbener som vistas i vårt land och som skulle se fram emot ett positivt beslut.

Vad sedan gäller själva hanteringen av ärendena vill jag säga att vi har tittat på några av dessa, och vi tycker oss se väldigt mycket av standardformuleringar i dem. Jag vet att Gustaf von Essen just nu inte har någon ytterligare replik, men jag skulle vilja veta hur man resonerar i konkreta fall där psykiskt sjuka personer med tunga intyg avvisas från vårt land till ett område där det totalt finns kanske ett tjugotal psykiatrer. Är detta förenligt med en svensk lag som bygger på humanitära skäl?

Det finns säkert kritik att rikta mot en och annan tjänsteman i vårt land – alla gör vi fel – men den kritik som vi vill föra fram gäller framför allt dem som driver igenom den nuvarande flyktingpolitiken här i kammaren och dem som förvaltar den på regeringsnivå.

Prot. 2000/01:104
4 maj

*Migration och
asylpolitik*

Anf. 16 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman, ärade åhörare och riksdagskamrater! Jag vill börja med att be om ursäkt till stenograferna för att jag som vanligt inte har något maskinskrivet manuskript. Jag kommer hela tiden fortlöpande på saker när jag hör meddebattörerna prata, och då blir anförandet mer spontant. Jag hoppas det ska gå bra ändå.

Jag har med mig det senaste numret av tidningen Vi. I den finns ett skakande bildreportage om hur det går till vid Schengenområdets gränskontroller. Där finns en stor bild på en flicka och hennes pappa, som väntar på att bli förhörda. De ingår i en grupp av kosovoalbaner som överraskats i skogen av den tyska gränspolisens när de försökte ta sig in i Tyskland via Tjeckien. Alla flyktingar som fångas registreras med ett nummer på handen. Vad tänker man på när man får veta det? Dessutom kroppsvisiteras de, och det gäller även barn. Det är fråga om människor som tidigare har varit med om mycket dramatiska situationer.

Att lämna sitt land är ett stort steg. Trots politiska förföljelser, etnisk rensning och andra katastrofer väljer många människor ändå att in i det sista stanna kvar i sitt land. Många fler än man kan tro vill också återvända till sitt land så snart det finns minsta indikation på att det är möjligt att göra det. Så var det också med kosovoalbanerna här. Många åkte hem mycket tidigare än de hade behövt. T.o.m. när de hade varnats för minor och andra faror åkte de hem. Så stark är önskan att komma tillbaka. Men när man protesterar mot att sändas hem finns det faktiskt orsaker.

En migrationspolitik består av de principer, regler och avtal som reglerar personers resor och flyttning mellan stater. Den svenska migrationspolitiken bör ses som en helhet som omfattar flykting-, invandrings- och återvändandepolitik, och den ingår i sin tur i utrikes-, säkerhets- och biståndspolitiken. Detta står att läsa i regeringens skrivelse som vi behandlar här i dag.

Miljöpartiet har reagerat mot det som där står om målen. För det första har man plockat bort målet att verksamheten ska präglas av rätts-säkerhet, humanitet och respekt för individens mänskliga rättigheter. Detta har man satt utanför målen och kallar det ett medel. I stället har man satt in att det ska ske en harmonisering av migrationspolitiken. Vi menar att rätts-säkerheten ska komma först. Först sedan ska det föreskrivas att handläggningen ska ske i ordnade former, så att kaos inte uppstår. Därefter ska det fastläggas att asylrätten ska värnas.

Genèvekonventionen är den grundläggande och mest betydelsefulla konvention som rör flyktingar och invandrare. Det är den konventionen som vår svenska lagstiftning bygger på. Hörnstenen i svensk flyktingpolitik är asylrätten. Asylprocessen måste präglas av en hög grad av rätts-säkerhet, ökade möjligheter till muntlig förhandling samt kortare handläggningstider. Jag vill även här säga att det behövs mer resurser till Migrationsverket.

Gustaf von Essen hör kanske inte på mig så noga just nu, men jag vill motverka att han hoppar på också mig för det som gäller resurserna. Jag vill även undvika att han ska framhålla att jag tillhör ett samarbetsparti och att det är Ulla Hoffmanns och mitt fel att handläggningstiderna på Migrationsverket nu är för korta. Gustaf von Essen efterlyser en helhets-syn men uppehåller sig sedan till den milda grad vid handläggningstiderna. Det är inte bara handläggningstiderna som har betydelse för vår behandling av flyktingarna, utan det har i allra högsta grad en betydelse hur man från regeringens håll ser på det hela. Det är regeringen som talar om för sitt verk hurdan synen på flyktingarna ska vara. Det gäller alltså inte bara handläggningstiderna. Men jag tycker också att man ska ha mer resurser, och jag vill fortsätta att kämpa för det.

I lagstiftningen anges vilka kategorier som ska ha principiell rätt till skydd i Sverige. Det är fråga om flyktingar och därutöver om tre andra kategorier. Det gäller dem som känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller med kroppsstraff eller att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Det gäller också dem som på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt behöver skydd eller som på grund av miljökatastrofer inte kan återvända till sitt hemland. Dessutom gäller det dem som på grund av sitt kön eller homosexualitet känner välgrundad fruktan.

Jag undrar om det är på grund av att det föreskrivs en principiell rätt som lagen inte alltid följs. Inte heller det har med Migrationsverkets resurser att göra, utan det har mer att göra med tolkningen och synen på saken.

Inte heller beträffande förföljelse på grund av sexuell läggning har Migrationsverket eller Utlänningsnämnden alltid tillämpat lagen. Miljöpartiet anser att regeringen bör uppmärksamma berörda myndigheter på behovet av att följa lagen.

Jag vill också ta upp lite om ord och begrepp som man använder i migrationspolitiken. Jag har hakat upp mig lite på begreppen "återvändring" och "återvändande". Jag har också sett ordet "avlägsnande" användas, och det låter väldigt läskigt. Det låter nästan som att man vill att personer ska försvinna.

Man använder termen "återvändring" när det handlar om personer som har uppehållstillstånd i Sverige och som väljer att flytta tillbaka till hemlandet, men man talar om "återvändande" vare sig detta är frivilligt eller inte, dvs. även för personer som nekas asyl eller uppehållstillstånd. Jag vill lyfta fram och uppmärksamma detta språkbruk, för det tål att tittas på. Ordet "återvändande" låter som något väldigt snällt, frivilligt och oskyldigt. Ordet "avlägsnande" tycker jag som sagt är gräsligt.

Vi vill i det här sammanhanget också påpeka vikten av att UD och berörda myndigheter noga tar reda på vilka förhållanden den enskilda personen återvänder till. Man tar mycket sällan reda på vad som händer med människor när man utvisar dem. Vi får t.ex. veta att Migrationsverket har en person i Kosovo, men det görs alldeles för lite, och man har inte heller resurser att ta reda på vad som sker. Ifall det finns en vilja att göra det vet jag inte.

Så kommer jag till Schengensamarbetet, den sorgliga historia som faktiskt också hör till helheten. Det är ju inte bara Sverige som det nu handlar om. Jag vill starkt hävda att Schengen inskränker asylrätten och

effektiviserar en redan stenhård gränsbevakning. Man utdömer höga bötesstraff för flygbolag och rederier som transporterar invandrare till Europa. Flera flyktingdebattörer och frivilligorganisationer har länge varnat för den här utvecklingen. Den illegala vägen är snart den enda möjligheten att ta sig till ett land för att få söka asyl, och metoderna att ta sig in i Europa blir alltmer desperata.

Förra veckan, tror jag det var, hade jag en interpellationsdebatt med statsrådet Klingvall. Då hade jag ett förslag om att man skulle kunna införa en överenskommelse i Schengen om ett humanitärt visum, så att människor skulle kunna få komma in i ett land och där söka asyl. Det här förslaget avvisades på det bestämdaste. Det avvisades så till den milda grad att det inte ens fanns någon möjlighet att undersöka hur det var med det här, trots att det finns i andra länder. Jag blev kränkt i den debatten för statsrådet hade en fråga tillbaka till mig. Hon ville att jag skulle ta reda på hur man skulle administrera det här, att jag skulle berätta för regeringen hur man skulle kunna administrera och ordna ett humanitärt visum på ambassaderna ute i landet. Det kändes som en väldigt omvänd interpellationsdebatt. Jag var ledsen för det.

Vi är kritiska till Dublinkonventionen som säger att man, om man kommer till ett land, inte kan söka asyl i ett annat land. Och vi är kritiska till de här avtalen, som finns mellan länderna, som alltså innebär att man omedelbart blir skickad till det land som det land som man kommer till har avtal med.

Till sist vill jag uppehålla mig vid barnen. Vi har två motioner som handlar om barnen i det här sammanhanget. Det är *Ett samhälle för barnen* och så är det en med anledning av den här skrivelsen. Enligt barnkonventionens andra artikel, principen om icke-diskriminering, ska alla barn inom landet ha lika rättigheter. Tyvärr har det inte varit så. Asylbarnen hade inte samma sociala förmåner och inte heller samma skolförmåner. Nu har det gudskelov börjat bli bättre, och jag är jätteglad för det. Det har kanske blivit det till en följd av att den olycksaliga massflyktspropositionen drogs tillbaka och att frågorna lyftes väldigt högt och väldigt tydligt. Det är bra. Men vi vill också, som många andra här har gjort, påpeka att asylsökande barn och invandrabarn har ett stort behov av såväl medicinskt som psykologiskt omhändertagande. Och vi måste understryka vikten av ett tydligt barnperspektiv, att det utvecklas, och att arbetet med det regelbundet ska följas upp med konkreta åtgärder för att förbättra de asylsökande barnens villkor, och jag poängterar då ”konkreta”.

Då är jag klar och vill bara avsluta med att yrka bifall till reservation 4 under punkt 2 och reservation 37 under punkt 29. Men jag står naturligtvis bakom alla mina reservationer och de reservationer som jag är med på tillsammans med andra partier.

Anf. 17 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Med stor respekt för vad Stalin här anförde måste jag ändå ställa frågan om hur det går ihop med finansieringsfrågorna. Dessvärre kan man tala fint och ha alla möjliga olika önskemål. Man kan vilja värna om att grupper ska få stanna kvar som egentligen inte ska vara kvar, och man kan önska sig en rad olika saker. Men det finns ju ingen

finansiering i Miljöpartiets allmänna önskelista. Man har ju inte lyckats övertyga regeringen om att man behöver mer pengar.

Den första frågan handlar ju om att få ned handläggningstiderna. Det är det konkreta som man nu måste arbeta med. Det konkreta arbetet handlar om att få ned handläggningstiderna. Det kostar pengar, och det behöver anställas personal. Det kan finnas en brist på personal; det kan vara svårt att snabbt få tag i personal. Men som jag sade i mitt inlägg är ändå den viktigaste enskilda humanitära insatsen man kan göra just nu att sätta till mera pengar för att få ned handläggningstiderna.

Varken ni eller Vänsterpartiet tycks ha lyckats med att åstadkomma någon förskjutning i den frågan när det gäller förhandlingarna med regeringen. Det ser jag som att ni därmed faktiskt accepterar situationen som den är i dag. Jag menar att det inte stämmer överens med vad Kerstin-Maria säger i sitt inlägg. Man vill snarast göra alla möjliga saker ytterligare. Jag måste be om att få en förklaring till det, så att det känns som att det finns en konsistens.

Anf. 18 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Då fick jag den frågan i alla fall. Det var ju bra.

Det är skickligt av Gustaf von Essen att ensidigt uppehålla sig vid det här: Hur är finansieringen? Hur är handläggningen på Migrationsverket? Han kallar då allt det andra som jag pratar om för några slags önsknings. Men som jag sade handlar det om handläggningstiderna på Migrationsverket. Det är viktigt, och jag hoppas att Gustaf von Essen tror på Ulla Hoffmann och mig när vi säger att vi ska verka för att det ska bli mera pengar dit. Men det handlar ytterst om Sveriges och regeringens syn på flyktingar och invandrare.

Hur värnar vi asylrätten? Vi gör inte det. Vad har vi för respekt för Genèvekonventionen? Vad har vi för respekt för mänskliga rättigheter? Det är inte handläggarna på Migrationsverket som har hittat på det här med att vi ska ha en harmonisering eller att vi ska vara med i Schengen t.ex., utan det här har att göra med Sveriges, regeringens och Migrationsverkets – som är regeringens hand – syn på frågan. Det handlar om syn och attityder. Det har inte med handläggningstider att göra.

Jag fick höra om ett exempel i morse. Det gällde en syster till en man från Iran som finns här i Sverige och som måste genomgå en transplantation. System kan ge honom sin ena njure. System får inte komma hit för att göra det. Det har inte med handläggningstiden att göra. Det har med någonting helt annat att göra. Men vi ska jobba för mer pengar till Migrationsverket för det behövs också.

Anf. 19 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Jag kan ge Kerstin-Maria rätt i att man ska skilja mellan olika saker, och om man vill lägga om politiken behöver det i sig inte kosta mera pengar. Det kan jag hålla med om. Det kan man ha olika uppfattningar om och värdera lite fram och tillbaka. Men vad det är fråga om nu, handfast, är handläggningstiderna på Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Om man inte kan leva upp till de mål som regeringen själv har satt upp, nämligen sex månader på Migrationsverket, blir det just humanitära underskott och humanitära tragedier för människor som går och väntar och får en sämre och sämre psykisk status. Därför är det

oerhört viktigt att man påskyndar handläggningstiderna. Det tror jag att alla är överens om. Och de flesta som jag möter bland vanliga människor säger samma sak.

Det andra är, Kerstin-Maria Stalin, Schengen. Schengen kan man naturligtvis önska bort. Miljöpartiet var kanske emot det, men nu är vi där. Vi har skrivit på konventionen. Nu måste vi vara med och påverka steg för steg, så att Schengenkonventionen får en tillämpning som är så rimlig, praktisk och effektiv som möjligt, och humanitära principer måste råda. Det här sker nog också, men det är ett långt och tungt arbete, och det kan vi inte tänka bort. Jag tror att Kerstin-Maria förstår att man likasom inte kan vrida klockan tillbaka, utan nu är man där man är, och nu gäller det att se framåt. Hur ska vi tackla detta fortsättningsvis?

Anf. 20 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Det är klart att jag inte tänker bort det. Det var väl ändå lågt.

Tyvärr är det många som har röstat för Schengen, och så har vi gått med på att vara med där. Men då kan vi faktiskt försöka att urholka stenen med droppar som gör att vi kanske, i bästa fall, kan påverka lite. Det gick ju med massflyktspropositionen. Det gick ju att förbättra förhållandena för dem som enligt den här bestämmelsen var här och väntade på att få veta om de skulle få stanna kvar eller åka hem. Det gick att börja ge dem bättre sociala möjligheter eller bättre skolmöjligheter.

Vi måste vara kritiska. Vi kan inte bara säga: Jaha, nu är Schengen infört, då är det väl bra, då ska vi inte säga någonting om det. Det är absolut absurt! Vi ska lyfta fram så många berättelser och så många insikter vi får, så att det syns vad detta är.

Anf. 21 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Fru talman! Den här debatten skulle egentligen handla om regeringens skrivelse om migration och asylpolitik för i huvudsak 1999 och första halvåret 2000 men handlar nu om den svenska flyktingpolitiken över huvud taget. Det kan naturligtvis bero dels på den stora mängden motioner från den allmänna motionstiden, dels på den senaste tidens händelser. Detta är inte så konstigt. Flyktingpolitiken väcker starka känslor och åsikter. Den engagerar, oroar och väcker debatt – på arbetsplatser, på föreningsmöten, på tidningarnas ledar- och insändarsidor. Flyktingpolitik är svårt. Den rymmer svåra ställningstaganden och svåra gränsdragningar.

Sverige har liksom andra länder en reglerad invandring. Det betyder att alla inte kan få stanna i Sverige. Om detta har det funnits en politisk enighet under många år i den här riksdagen. Men efter att ha lyssnat i dag tycker jag att det verkar som om Centern och Folkpartiet håller på att glida över till en fri invandring. Folkpartiets Bo Könberg skriver ofta om en human flyktingpolitik men använder hela sin talartid till att kritisera andra partiers politik.

Fru talman! Till utskottets betänkande finns det 43 reservationer och två särskilda yttranden. Jag yrkar avslag på dem alla. Flera av reservationerna behandlar frågor som är under arbete i Anhörigkommittén, så dem avstår jag från att kommentera. Sedan finns det reservationer om

ämnen som vi har diskuterat åtskilliga gånger här i kammaren. Dem tänkte jag också avstå från att lämna synpunkter på.

Riksdagen har redan 1996 beslutat att den svenska migrationspolitiken ska vara human, tydlig och konsekvent. Detta förutsätter en helhetssyn. I denna helhetssyn ska förutom respekten för de mänskliga rättigheterna också ingå en internationell och global samverkan, förebyggande insatser, en aktiv migrationspolitik i EU och en återvändningspolitik.

Sverige ska under sitt ordförandeskap verka för en fortsatt utveckling av en EU-gemensam politik på det asyl- och migrationspolitiska området där humanitet, solidaritet och respekt för asylrätten ska utgöra grunderna och också arbeta för goda villkor för mottagande av asylsökande. Invandrarers integration och rättigheter ska också under ordförandeskapet ges särskild prioritet. De rättigheter tredjelandsmedborgare har inom EU i dag varierar från medlemsstat till medlemsstat. Det är angeläget att inom EU:s ramar påbörja arbetet med att ge invandrare rättigheter som ligger i nivå med vad andra EU-medborgare har.

Den information som socialförsäkringsutskottet fortlöpande får från UD visar också att Sverige ligger väl framme när det gäller arbetet med de migrationspolitiska frågorna. Jag överlåter dock med varm hand åt migrationsministern att ytterligare informera om EU-arbetet.

Tre reservationer handlar om arbetskraftsinvandring. Jag tror att det är viktigt att vi startar diskussionen om hur vi ska klara jobben i framtiden utifrån vår demografiska utveckling. Vi har en ökad medellivslängd, pensionärernas antal ökar och vi har låga födelsetal. Vi har fortfarande arbetslöshet här i landet men även arbetskraftsbrist inom några sektorer. Vi har många människor med utländsk bakgrund som har svårt att komma in på vår arbetsmarknad. Vi har EU:s arbetsmarknad, med ca 500 miljoner människor. Behöver vi då en arbetskraftsinvandring? Ja, det är möjligt. Men hur ska den i så fall se ut?

Jag tror att vi behöver en noggrann och seriös analys och diskussion om detta. Arbetskraftsinvandringen får inte vara ett gästarbetarsystem eller medföra att vi får ett A- och ett B-lag på arbetsmarknaden. Vi kan inte heller ha ett socialförsäkringssystem för svenska medborgare och ett för invandrad arbetskraft.

Det är inte så enkelt som att bara släppa invandringen fri, att bara öppna gränserna och tro att allt ordnar sig, som en del tycks tänka. Jag ser det som en bra början att regeringen har gett Migrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen i uppdrag att lämna förslag på vad som kan göras inom gällande lagstiftning för att bättre kunna tillgodose de ökade behoven av arbetskraft. De båda myndigheterna har nu lämnat en skrivelse till regeringen med förslag på åtgärder. Åtgärderna gäller både insatser och regeländringar som skulle underlätta dels för arbetslösa i Sverige att få arbete, dels för Sverige att få hit arbetskraft från andra länder. AMS och Migrationsverket anser också att det behövs en total översyn kring arbetskraftsinvandringen.

Fru talman! När det gäller barnkonventionen anser Centern och Folkpartiet att portalparagrafen inte är tillräcklig utan begär att barnkonventionen ska införlivas i vår utlänningslagstiftning.

Skälet till att barnkonventionen inte inkorporeras i svensk lagstiftning är bl.a. att konventionen innehåller många relativt vaga formuleringar och ett inte obetydligt inslag av målsättningsartiklar som siktar till ett

Barnkonventionen kan sägas ge uttryck för fyra huvudprinciper

1. hänsyn till barnets bästa
2. vikten av att lyssna till barnet när det berörs
3. barnets liv och utveckling
4. barnets rätt att utan diskriminering åtnjuta sina rättigheter.

Vi har många gånger diskuterat barnkonventionen och inte minst den s.k. portalparagrafen. Utskottsmajoriteten har bl.a. sagt att portalparagrafen ska ha en stark och meningsfull innebörd. Det gäller såväl vid en bedömning av om det finns humanitära skäl för uppehållstillstånd som vid hela asylprocessen.

En arbetsgrupp inom UD som följt upp den migrationspolitiska propositionen har angående portalparagrafen sagt att den bör ses som en anvisning om vad som ska beaktas vid bedömning och handläggning. Bestämmelsen är inte en grund för tillstånd och anger inte hur frågan om uppehållstillstånd ska bedömas i sak. Handläggare vid Migrationsverket anser dock att bestämmelsen gjort dem mera medvetna om att de måste ha ett mer aktivt förhållningssätt till ärenden som gäller barn. Vi har också i lagen infört att om det inte är direkt olämpligt ska barn höras när det gäller ansökan om uppehållstillstånd.

Bestämmelsen har påverkat det dagliga arbetet genom en ökad uppmärksamhet på och medvetenhet om barns behov vid utredning av asylärenden. Som slutsats säger dock arbetsgruppen att det kan ifrågasättas om effekten av portalparagrafen ska beskrivas i antal uppehållstillstånd.

Miljöpartiet vill i en reservation som gäller gömda barn att de barnen bör ges amnesti och därmed få uppehållstillstånd i Sverige. Många barnfamiljer får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd för att de enligt våra lagar inte har tillräckliga skäl för att få stanna. De flesta finner sig i beslutet och lämnar landet. Några vägrar och går under jorden, dvs. gömmer sig. Barnen är inte skyldiga till det som inträffar, utan det är föräldrarna som fattar beslutet och som har ansvaret för sina barn. Jag har svårt att se varför människor som bryter mot våra lagar ska belönas med uppehållstillstånd.

Folkpartiet har också en reservation som gäller uppehållstillstånd för gömda personer. Där säger Folkpartiet: "När det gäller gömda flyktingar kan konstateras att utredningarna hos utlänningsmyndigheterna är så bristfälliga att de som efter ett lagakraftvunnet beslut gömmer sig bör beviljas uppehållstillstånd i Sverige."

Hur ska jag tolka detta? Migrationsverket och Utlänningsnämnden är enligt Folkpartiet inkompetenta, klarar inte sitt arbete, gör ett dåligt jobb.

Jag tycker att det är allvarligt när ett politiskt parti med partiledaren i spetsen i en motion inkompetensförklarar våra myndigheter. Det här tycker jag kräver en förklaring av Folkpartiets inställning till Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Det är svåra ställningstaganden och bedömningar som Migrationsverkets och Utlänningsnämndens personal måste göra. Jag tycker att den personal som arbetar på myndigheterna är värd respekt för sitt svåra arbete.

Till slut vill jag kommentera den reservation från Folkpartiet, kd, Centern, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som gäller kosovoalbaner.

I den krigssituation som rådde i Kosovo våren 1999 flydde drygt 1 miljon människor från sina hem, de flesta till grannländerna Makedonien och Albanien, där stora tältläger upprättades och fylldes till bristningsgränsen.

För att inte äventyra möjligheten att ge omedelbart skydd vädjade UNHCR till bl.a. EU:s länder om hjälp med evakuering från lägren i Makedonien. Den vädjan hörsammades av 29 länder. Migrationsverket fick i uppdrag att i samverkan med UNHCR evakuera upp till 5 000 personer till Sverige. En strävan var att hålla samman familjer och personer som kom från samma geografiska område i Kosovo. Detta också för att underlätta när de skulle återvända hem. Alla var medvetna om att uppehållstillståndet var tillfälligt och gällde så länge kriget pågick.

När kriget upphörde i juni hade totalt 87 000 människor evakuerats, därav 3 697 personer till Sverige. I Sverige fanns också ca 3 500 personer från Kosovo som tagit sig hit på egen hand och som också fick tillfälligt uppehållstillstånd. Totalt ca 7 000 kosovoalbaner omfattades av förordningen om tillfälligt uppehållstillstånd.

När uppehållstillstånden gick ut återvände ca 2 700 till sitt hemland. I slutet av december beslutade regeringen att ingen skulle tvingas återvända till Kosovo under vintern. Den 15 mars gick den tidsfristen ut.

Av de 7 000 valde 4 000 att söka asyl och av dessa har nu ungefär 1 700 fått permanent uppehållstillstånd. De hade alltså skäl att få stanna i Sverige. Ca 800 har nu fått avslag på sin ansökan både av Migrationsverket och Utlänningsnämnden och resten väntar på besked. Alla ansökningar har prövats individuellt.

Det är inte svårt att förstå den tveksamhet och den oro som många känner inför att återvända till ett land som har sargats av kriget. Men FN:s flyktingkommissariat och UNMIK gör den bedömningen att det inte finns något generellt skyddsbehov för människor från Kosovo, utan det går att återvända hem. Många från flyktinglägren i Albanien och Makedonien återvände genast hem vid krigsslutet.

Tanken bakom tillfälliga uppehållstillstånd i massflyktssituationer är att skapa en beredskap för att snabbt ge många människor skydd i en akut krissituation. Tillfälligt skydd innebär att totalt fler människor ska kunna beredas skydd. Det handlar om ett tidsbegränsat åtagande, och flyktingarna ska återvända hem när förhållandena i hemlandet tillåter det.

Folkpartiets, kd:s, Centerns, Vänsterpartiets och Miljöpartiets massmediala utspel har fått den olyckliga följden att många kosovoalbaner som var beredda att åka hem nu har gått under jorden, med allt vad det innebär. De har gömt sig inte bara en gång, utan två gånger. Första gången när det s.k. initiativet kom. Andra gången inför den här debatten och beslutet i nästa vecka.

Riksdagen har gett regeringen möjligheter att hjälpa människor i en massflyktssituation genom att ge tillfälligt skydd. Vad menar de här partierna att Sverige ska göra i en krissituation? Vad vill ni ha i stället? Frågan är om ni vill att Sverige ska kunna hjälpa många människor, eller om Sverige ska vägra nästa gång UNHCR vädjar om hjälp?

I denna reservation föreslår ni att kosovoalbanerna ska beviljas fortsatt uppehållstillstånd i Sverige. Är det ytterligare förlängning av de

tillfälliga uppehållstillstånden eller är det permanenta uppehållstillstånd som menas?

Fru talman! Med detta vill jag yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Prot. 2000/01:104

4 maj

*Migration och
asylpolitik*

Anf. 22 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Det var många frågor som togs upp i anförandet. Inget fel i det, men alla hinner man inte kommentera i en replik.

I all korthet, Folkpartiet har inte pläderat för fri invandring. För en liberal är det klart att visionen av hur en värld ska se ut på mycket lång sikt är att människor kan röra sig fritt. Men vi har inte pläderat för det och gör det inte heller i dagens debatt, vilket den uppmärksamme lyssnaren kunde iaktta.

Maud Björnemalm argumenterade mot att barnkonventionen skulle inkorporeras i delar utöver portalparagrafen. Jag har närmast en fråga där. Hur ser Maud Björnemalm på dagsläget, där det uppenbarligen är så att Sverige i flera fall, jag nämnde några i mitt anförande, agerar på ett sådant sätt att det blir familjesplittring? Strider det mot det som nu står i lagen? Skulle det bli annorlunda om man följde vår reservation på den punkten?

Nästa punkt jag tänkte ta upp gällde att vi kritiserar myndigheterna. Vi tycker att det nuvarande systemet är fel. Vi tycker att vi skulle ha ett helt annorlunda system. Därför har vi tyckt att man i ett sammanhang nu skulle kunna göra den här insatsen för dem som just nu gömmer sig.

Till sist Kosovofrågan. Maud Björnemalm konstaterar att ett antal personer som får stanna har haft skäl. Men personer i vår riksdagsgrupp och från andra riksdagsgrupper har stött på ett antal fall som gjort att man tycker att vad som menas med humanitära skäl uppenbarligen tolkas väldigt snävt, som jag nämnde i mitt inledningsanförande.

Det är väl så, Maud Björnemalm, att mängder av de människor som nu får avslag är personer som vi borde kunna se annorlunda på än man gör i den praktiska handläggningen. Eller försvarar Maud Björnemalm alla beslut som är fattade?

Anf. 23 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! När det gäller familjesplittring vill jag säga att det är klart att man vill hålla samman familjerna. Barn och vårdnadshavare ska inte skiljas åt. Sedan är det ofta så att familjen gömmer sig, och ärendet är då överlämnat till polisen, som har att verkställa den avvisning som ska ske. Ofta påträffar polisen en person i familjen och den personen avvisas då. Det är ingenting som hindrar att den övriga familjen, som gömmer sig, också sluter upp och lämnar landet.

När det sedan gäller antalet fall och de skäl som Bo Könberg är tveksam till, har vi alltså utbildade handläggare på Migrationsverket och Utlänningsnämnden som prövar varje enskilt fall individuellt. Med vilken kompetens kan man som politiker anse att de här utredningarna är dåliga? Vilken utbildning har vi som politiker för att kunna bedöma de utredningar som handläggare hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden gör?

Det är riktigt att det som utlänningsmyndigheterna menar med humanitära skäl inte är detsamma som vi i dagligt tal menar med humanitära skäl. Jag vill bara påminna Bo Könberg om att det var en folkpartistisk invandrarminister som lade ribban i Utlänningsnämnden genom praxis när det gällde de humanitära skälen.

Anf. 24 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Nu bekräftade Maud Björnemalm det jag hävdade i min inledning, nämligen att med humanitära skäl menas inte det som vi i vanliga fall menar.

Maud Björnemalm angriper mig och andra som har blivit upprörda och oroad över konkreta avvisningsbeslut och undrar vad vi har för specialkompetens för att vara det. Jag ska inte tala för någon annan än mig själv. Det är klart att jag inte har någon speciell kompetens på detta område, annat än att jag själv och kamrater har träffat människor som uppenbarligen har mycket allvarliga psykiska problem. Ett fall redogjorde jag för i min inledning. Det är personer som har haft en remiss för att få behandling för allvarliga traumatiska problem som avvisas. Då räcker det för mig att konstatera att jag vill inte att det ska vara så i vårt land.

Jag behöver ingen annan kompetens än att konstatera detta, och jag föreslår att vi har en annan hanteringsordning. Vi har sedan debatterna 1996 drivit en annan flyktingpolitik än den Maud Björnemalm står för. Vi har försökt följa upp den med ett antal förslag som nu finns i det här sammanhanget.

Det som förvånar mig är att Maud Björnemalm är så övertygad om att de beslut som fattas är de rätta. Det är möjligt att de är det, och det som det då i första hand handlar om är förstås att vi i den här kammaren ska ändra de lagar vi har i landet så att våra tjänstemän agerar på ett anorlunda sätt efter de lagarna.

Anf. 25 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att Bo Könberg har talat med Migrationsverkets och Utlänningsnämndens tjänstemän – det vet inte jag. Men om Bo Könberg inte har gjort det kan jag rekommendera honom att göra det och också ta upp en diskussion med dem när det gäller de humanitära skälen. Jag tycker att det är ett bättre sätt att gå till väga än att i en reservation anse att personalen är inkompetent.

Anf. 26 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Av ett vittne vid en avvisning fick jag veta att polisen yttrade sig så här: Tror du att du ska ha något slags Kosovorabatt kanske? Då känner jag det här att attityder silar nedåt. Det är alltså väldigt viktigt vilka attityder riksdag och regering har inför Migrationsverket.

Jag märker i Maud Björnemalms anförande en liten glidning från förra migrationsdebatten, som jag har läst på. Då säger Maud Björnemalm så här: Vår flyktingpolitik ska vara generös, solidarisk och human. Nu har det ändrats lite grann, precis som målen har ändrats lite. Nu heter det "human, tydlig och konsekvent". Det är lite skillnad på de två uttrycken. Jag vill återkomma till det här med vilka signaler som regering-
en ger.

Jag vill också nämna de gömda barnen. Det finns väl ingen som gömmer sig för att det är så himla roligt eller för att man ska vara dum på något sätt, utan man gömmer sig ju därför att det är väldigt besvärliga förhållanden.

Prot. 2000/01:104

4 maj

*Migration och
asylpolitik*

Anf. 27 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Man gömmer sig för att man inte vill lämna Sverige. Man gömmer sig för att man vill vara kvar i Sverige. Så är det. Det är inte barnen som ska anklagas för det, utan det är, som jag sade tidigare, föräldrarna som tar beslutet och som har ansvaret för sina barn.

När det gäller vad polisen har sagt och attityder kan varken regering, riksdag eller våra utlänningsmyndigheter ta ansvar för de dumheter som en enskild person säger.

Anf. 28 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Och varför vill man vara kvar i Sverige? Jo, det är därför att man känner att man inte kan åka tillbaka.

Jag vill också anknyta lite till det Bo Könberg säger om vår kompetens. Jag tog väldigt stort intryck av det som UD berättade om de förhållanden som dessa människor nu återvänder till. Det som kanske gjorde mest intryck på mig var mineringen. Man sade att det fortfarande finns väldigt mycket minor kvar. Vi frågade om det och fick veta att ”så och så” många minor har desarmerats. Vi frågade vad det säger om hur många som är kvar. Det visste man inte, bara hur många som hade oskadliggjorts, men att det finns många minor kvar och att man då berättar för familjerna hur de ska bära sig åt.

Jag kände då: Hur i all sin dar ska man våga släppa ut sitt barn och tala om för det barnet att ”så här ska du göra för att undvika att trampa på en mina”? Det är en sådan där liten orsak som gör att det känns att man inte kan skicka tillbaka folk till det här. Då känns det väldigt konstigt att vi gör det bara för något slags populism, för att få komma i tidningen eller någonting. Det känns väldigt tråkigt.

Anf. 29 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Visst – det finns minor kvar. Det finns minor kvar i Bosnien också trots att kriget där tog slut för många år sedan. I ett land som har härjats av krig ser det inte ut som det gör i Sverige, och det är klart att det kan kännas svårt för många att återvända.

Men om nu FN:s flyktingkommissariat och UNMIK, som finns på plats i Kosovo, personal från Sida och frivilligorganisationerna som arbetar där nere säger att det går bra att återvända, är det ju konstigt att de kosovoalbaner som finns i Sverige inte ska kunna återvända till sitt hemland när andra kosovoalbaner som har funnits i andra länder under kriget återvänder till Kosovo. Omedelbart efter krigsslutet återvände 900 000 människor från flyktinglägren i Makedonien och Albanien. Vad är det som är så speciellt med dem som vistas i Sverige att de inte ska kunna återvända hem?

De som gömmer sig vill inte återvända till sitt hemland, utan de vill vara kvar i Sverige. Det kan naturligtvis finnas olika orsaker till att man inte vill återvända hem. Många har gjort sig av med sina tillgångar hemma för att få pengar till resan i Sverige därför att man har trott att det

skulle vara lätt att få stanna i Sverige och lätt att få arbete. Men vi har en reglerad invandring, och det betyder att alla inte kan få stanna – alla som vill får inte stanna.

Anf. 30 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Maud Björnemalm kritiserar Centerpartiet för att vi för en human och generös flyktingpolitik. Det var det jag lyfte fram i mitt anförande. Jag sade däremot inte att vi vill ha en fri invandring. Vi tror inte heller att ett litet land som Sverige skulle klara av det. Det hänger också samman med Schengenavtal och annat. Det skulle inte gå.

Men nu är vi i en situation där det finns familjer som har otäcka upplevelser bakom sig. Jag har läst flera fallbeskrivningar, där såväl psykologer och psykoterapeuter som sjuksköterskor har gjort bedömningen att dessa personer eller familjer absolut inte är i skick att återvända hem till ett land där de inte kan få den hjälp som de behöver för att komma tillbaka till en dräglig tillvaro. Det är bl.a. det som ligger till grund för vårt ställningstagande nu i den situation som vi befinner oss i.

Anf. 31 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Då är det bra. Jag fick det intrycket av Birgitta Carlssons anförande att man var på glid mot en fri invandring.

När det gäller kosovoalbaner är det klart att människor som har varit med om krig, som har upplevt krigets fasor, som kanske själva varit med och som sett hemska saker blir påverkade och inte mår särskilt bra.

Vi har haft 4 000 människor som har sökt asyl från Kosovo. Migrationsverket i första hand, och Utlänningsnämnden i andra hand, har nog prövat dessa ansökningar utifrån de individuella skäl som finns. Man har funnit att ungefär 1 700 människor har skäl att stanna och att ungefär 800 till dags dato inte har skäl att stanna.

Då måste man kunna lita på att våra myndigheter, som har prövat dessa skäl, har gjort en riktig bedömning och vägt samman allt. Det är naturligtvis svåra ställningstaganden och svåra gränsdragningar, men vi har själva beslutat om att vi ska ha dessa myndigheter som bestämmer efter våra lagar och regler vilka som ska få stanna här i landet.

Anf. 32 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Maud Björnemalm beskyller oss som kommer att yrka på att Kosovoflyktingarna ska få stanna här eller få fortsatt uppehållstillstånd för att ha gjort ett massmedialt utspel. Jag vill klargöra att det inte är något utspel som vi gör just nu. Det är en behandling, precis som man gör med alla andra motioner. Det är en motion från i höstas som vi behandlar på vanligt sätt. Jag förstår inte varför man kallar det för massmedialt utspel och säger att politiker ger flyktingar falska förhoppningar. Det råkar sammanfalla i tid med att flyktingar skulle utvisas och att de gömde sig. Jag tycker att det är oförsiktigt att anklaga fem partier som står bakom ett yrkande precis som alla andra yrkanden som behandlas på vanligt sätt.

Det är en annan sak att man ifrågasätter kompetensen och undrar om Migrationsverket har fattat beslut på felaktiga grunder. De flesta som har fått avslag på sina asylansökningar har fått nästan samma svar. Det betyder att det finns ett svar för alla. Man har inte gjort någon individuell

prövning. Det vi kräver är att man ska visa humanitet och att man ska pröva skälen en gång till.

Prot. 2000/01:104
4 maj

Anf. 33 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Jag kallar det för ett massmedialt utspel därför att jag tycker att det är det. Den tisdag som utskottet skulle ha sammanträde kunde man på morgonen läsa i en av våra stora dagstidningar att det hade gjorts ett folktopartistiskt utspel om att kosovoalbanerna nu skulle få stanna i Sverige, för det fanns det en majoritet för i utskottet. Nu skulle dessa partier ta ett initiativ.

Vi kom till utskottet. Det fanns inget initiativ. Det som vi då röstade om var huruvida vi skulle ha ett extra sammanträde senare under veckan, vilket utskottet avslog.

Sedan kom initiativet, som avslogs av utskottet. Sedan kunde man läsa ett TT-meddelande om att frågan skulle debatteras i dag och att beslutet skulle komma följande onsdag. Det läser man i tidningen.

Nu tror man att man ska få en majoritet för bifall till denna reservation.

Jag kallar faktiskt det för ett massmedialt utspel.

Anf. 34 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Jag håller absolut inte med Maud Björnemalm. Det är inget massmedialt utspel. Det är en behandling av en motion som ligger sedan i höstas. Det är som en behandling av vilken motion som helst. Det råkar sammanfalla i tid med att väldigt många flyktingar ska avvisas, men jag tycker att det är fel att säga att det är ett massmedialt utspel.

Det fanns ett initiativ, och det avslogs av utskottet. Det är en annan sak att behandla en motion och att ärendet ska gå vidare till kammaren. Vi visste inte när vi väckte vår motion att vi skulle få fyra partier med oss som skulle tillstyrka den. Vi vet att det finns en och annan som kan tillstyrka den. Det är därför det blir en annan situation. Det är inget massmedialt utspel.

Anf. 35 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Vi har uppenbarligen olika åsikter, Magda Ayoub och jag, om huruvida det var ett massmedialt utspel eller inte.

Jag har inte fått svar på min fråga om det är tillfälliga uppehållstillstånd även i fortsättningen eller om det är permanenta uppehållstillstånd som kosovoalbanerna ska ha enligt den reservation som dessa partier har skrivit.

Anf. 36 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! I Sverige råder bred enighet om att migrationspolitiken ska präglas av respekt för asylrätten, humanitet och rättssäkerhet. Likaså är vi eniga om att invandringen till Sverige ska vara reglerad. Vi har ett nationellt ansvar för en sådan politik, men även ett gemensamt europeiskt och globalt ansvar.

Den långsiktiga visionen är en värld med fri rörlighet över gränserna, men vi är inte där ännu. Vi kommer under överskådlig tid att behöva reglera invandringen till Sverige och andra EU-länder. Globaliseringen

*Migration och
asylpolitik*

tydliggör skillnaden mellan rika och fattiga länder, och en oreglerad invandring skulle utsätta både invandrings- och utvandringsländer för påfrestningar som samhällena kan ha svårt att hantera. Man kan inte lösa problem med fattigdom och bristande framtidstro i världen genom migrationspolitik.

För det behövs en kraftfull politik för internationell solidaritet där flyktingpolitiken utgör en del. Vi måste förverkliga åtagandet om att halvera fattigdomen i världen till 2015. Vi måste stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och fördjupa demokrati genom internationellt samarbete. Vi måste inte minst stärka insatserna för att förebygga och lösa väpnade konflikter.

Omkring 10 % av Sveriges bistånd går till flyktingrelaterade insatser. I den mest engagerade svenska debatten i flyktingfrågor verkar det som om denna internationella dimension inte fanns.

Att bryta upp från sitt hemland och ta sig till ett annat land är ett stort steg och förenat med stora svårigheter och otrygghet för den enskilde, oavsett om hon eller han flyr undan förföljelse eller vill komma bort från fattigdom och elände. När de kommer hit ska de bemötas med respekt och en asylprocess som inger trygghet. De ska veta att de får en rättvis bedömning utifrån en tydlig och förutsägbar lagstiftning. Människor som söker skydd i Sverige undan förtryck och förföljelse eller som har andra skyddsbehov eller starka humanitära skäl får uppehållstillstånd i vårt land med allt vad det innebär av rättigheter och skyldigheter.

De som saknar tillräckliga skäl enligt vår lagstiftning ska däremot återvända. Det är viktigt för trovärdigheten att de som får avslag på sina ansökningar återvänder. Om det riktiga i detta ifrågasätts kan effekten bli att man i praktiken undergräver en flyktingpolitik som måste präglas av förutsägbarhet och rättssäkerhet.

Vi kan alla engagera oss starkt för enskilda personer som vi lärt känna och som ska återvända till för oss okända förhållanden och till sämre levnadsstandard än vi är vana vid. Men om man i varje enskilt fall motsätter sig att personer återvänder måste man också, för att vara intellektuellt hederlig, försvara en fri och oreglerad invandring redan i dag, med alla de konsekvenser det kan ha inte minst för det välfärdssamhälle vi har men också naturligtvis vad gäller social dumpning, ökade löneklyftor osv.

Fru talman! Asylrätten är en hörnsten i vår svenska flyktingpolitik. Människor som flyr undan förföljelse garanteras skydd i Sverige och andra EU-länder. Denna grundläggande asyrlättsliga princip bygger på FN:s flyktingkonvention. Det fångar dock inte upp alla de tänkbara situationer då en människa kan vara i behov av skydd. Sverige har därför, i likhet med många andra länder, kompletterat lagstiftningen med andra skyddsgrunder. Vi garanterar också skydd till personer som riskerar tortyr, dödsstraff eller omänsklig behandling, som flyr undan väpnade konflikter eller miljökatastrofer eller undan förföljelse på grund av kön eller homosexualitet.

Sverige är att de få länder i världen som har fört in hänsynen till barnets bästa i utlänningslagen. Portalparagrafen i utlänningslagen är en viktig markering och ger tyngd åt barnets perspektiv. Den har haft betydelse både för beslut om uppehållstillstånd och i mottagande av barn i asylprocessen.

Vi har en lagstiftning som står sig väl i ett internationellt perspektiv. Men världen förändras, och det krävs därför en fortlöpande översyn av reglernas effekter. Migrationspolitiken är således i ständig förändring. Reformerna har genomförts och flera är på gång. Låt mig nämna några:

- Skyddet för personer som riskerar förföljelse på grund av kön eller homosexualitet har aktualiserats under det gångna året. Migrationsverket och Utlänningsnämnden har gjort en översyn och utvecklat riktlinjer för kvinnor i asylprocessen. FN:s flyktingkommissariat anser numera att flyktingstatus kan ges till personer som riskerar förföljelse på grund av kön. De globala konsultationer om asylrätten som under året ledes av flyktingkommissariatet ska ta upp frågan om könsrelaterad förföljelse. Mot denna bakgrund anser jag att det finns anledning att se över utlänningslagens bestämmelse om skydd undan förföljelse på grund av kön eller homosexualitet i syfte att jämställa olika grupper av förföljda.
- Arbetet med att befästa rättssäkerheten fortsätter. Den s.k. NIPU-utredningen har utrett hur vi kan stärka legitimiteten inte minst i överprövningen av asylärenden. I fråga om en ny instansordning i utlänningsärenden har regeringen att ta ställning till två huvudalternativ, nämligen förvaltningsdomstolar eller en specialdomstol. De centrala momenten i reformen är att tvåpartsförfarande ska införas och ökad öppenhet skapas. Frågan bereds fortfarande i Regeringskansliet, och jag har för avsikt att komma med ett förslag till riksdagen under hösten.
- Inom mottagandet av asylsökande pågår en ständig metodutveckling. Regeringen har nyligen föreslagit att asylsökande barn ska få samma rätt till förskola, grund- och gymnasieskola samt särskola som barn bosatta i Sverige. Det är viktigt för barns utveckling att de får full skolgång även under tiden de väntar på besked om uppehållstillstånd.
- Anhöriginvandringen står för ca 50 % av den totala invandringen till Sverige. Anhörigutredningen kommer under året att lämna förslag om nya regler för framför allt äldre anhörigas möjligheter till uppehållstillstånd alternativt längre viseringar.
- Såväl i Sverige som inom EU diskuteras förutsättningar för ökad arbetskraftsinvandring. Det finns starka ekonomiska, arbetsmarknadsmässiga och demografiska skäl att diskutera denna fråga närmare. Migrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen har nyligen – på regeringens uppdrag – sett över gällande praxis och lämnat förslag på hur man ytterligare kan öka flexibiliteten i regelverket.

Migrationsverket och Utlänningsnämnden har den svåra uppgiften att i det enskilda fallet avgöra om en sökande ska få ja eller nej. Den enskildes berättelse är en central utgångspunkt, och de humanitära skälen beaktas i vår sammanhållna asylprocess. Statistiken över avgjorda ärenden visar, i motsats till vad många verkar tro, att Migrationsverket och Utlänningsnämnden också i ett mycket stort antal fall har låtit asylsökande som saknat skyddsbehov stanna av just sådana humanitära skäl. Samtidigt är det stora antalet uppehållstillstånd av humanitära skäl något som

visar behovet av fortsatta insatser för att korta handläggningstiderna. I många fall uppstår ju de humanitära skälen under en längre tids vistelse i Sverige. Det är något som vi är ytterst angelägna om att komma ifrån.

För att kunna fullfölja sitt uppdrag och klara helhetsansvaret behöver myndigheterna tillräckliga resurser både för den löpande handläggningen och för att kunna utveckla metoder och förhållningssätt i sitt arbete. Jag har här med förvåning noterat att de tre borgerliga partier vars företrädare nu orsakar både Migrationsverket och polisen stora merkostnader genom sitt agerande i fråga om kosovoalbanernas återvändande, bygger sina budgetalternativ på att stora besparingar kan göras inom migrationspolitiken. De medel man är beredd att anslå på området svarar verkligen inte upp mot de reservationer som är fogade till dagens betänkande och de debattinlägg som har gjorts i dag. Det är både inkonsekvent och orealistiskt.

Fru talman! Till Sverige kommer 40 000–50 000 invandrare per år. Det innebär att Sverige har en större invandring per capita än t.ex. USA. Men vi har också en stor utvandring, både av svenska medborgare som ger sig ut i världen för att arbeta, studera eller bilda familj, och av invandrare med permanenta uppehållstillstånd här som återvänder till sina ursprungliga hemländer. Nettoinvandringen har under de senaste åren varit 10 000–20 000 per år, vilket med en liten marginal uppväger den befolkningsminskning vi annars skulle ha haft.

Antalet asylsökande ökade förra året till ca 16 000 – att jämföra med de 12 000 som kom hit året dessförinnan. De största grupperna bland de asylsökande var under det gångna året personer från Bosnien och Hercegovina, Förbundsrepubliken Jugoslavien, varav många från Kosovo, samt personer från Irak.

Återvändandet till Kosovo har varit i fokus inte minst under den senaste tiden. Många av dem som fick tillfälligt skydd i Sverige i samband med krisen under försommaren 1999 återvände snabbt frivilligt. Andra – ca 4 000 personer – valde att söka asyl. Av dem har en stor andel redan beviljats permanenta uppehållstillstånd – nästan uteslutande av humanitära skäl. De som har befunnits sakna både skyddsbehov och tillräckliga humanitära skäl ska återvända. Dessa kosovoalbaner återvänder nu till ett Kosovo där de med internationellt skydd och stöd har möjlighet att bygga upp sitt land.

Kosovo är en av de allra största biståndsmottagarna i världen per capita. Barn går i skolan och sjuka får vård. Bostäder repareras och nya byggs, även om en viss bostadsbrist fortfarande råder. Bostadsfrågan är enligt FN-administrationen i Kosovo inget hinder för att ta emot de sammanlagt 40 000 människor som väntas återvända från länder i Europa under det närmaste halvåret. Mycket återstår att göra i Kosovo, och att återvända till sitt hemland efter ett krig är naturligtvis svårt. Men de kosovoalbaner som nu ska återvända löper ingen risk för förföljelse. Det är därför rimligt att de som saknar både skyddsbehov och humanitära skäl också återvänder till Kosovo. Detta är viktigt också för trovärdigheten i vårt arbete på europeisk nivå för att få till stånd en solidarisk ordning för tillfälligt skydd i krissituationer.

Fru talman! Genom vårt inträde i Schengensamarbetet den 25 mars i år uppfyller vi nu den fjärde friheten inom EU, dvs. den fria rörligheten för personer. Förutom att vi river gränserna mellan våra länder och ut-

vidgar ett gemensamt område innebär Schengensamarbetet även att invandrare som bor i våra länder nu får samma rätt som EU-medborgare att resa i EU.

Sverige uppfyllde väl alla nödvändiga krav för att få delta i Schengensamarbetet, men det ställdes krav på oss att införa ekonomiska sanktioner som en del av transportörsansvaret. En parlamentarisk utredning har därför fått i uppdrag att se på hur vi ska leva upp till Schengenkonventionens regler om transportörsansvar fullt ut. Jag anser att det transportörsansvar som vi har haft i 50 år egentligen räcker. Men nu har vi fått dessa krav på oss. Då gäller det att se på hur vi kan utforma regler som är acceptabla. För mig handlar det framför allt om att kunna undanta alla dem som beviljas asyl eller uppehållstillstånd på andra grunder samt att kraven enbart ska gälla att upptäcka uppenbart förfalskade resehandlingar.

Fru talman! Inom Amsterdamfördragets kapitel om frihet, rättvisa och säkerhet leder Sverige det här halvåret det omfattande arbetet med att harmonisera den europeiska asyl- och migrationspolitiken. Min ambition har varit och är fortsatt att driva EU-arbetet med öppenhet inte minst gentemot riksdagen och Europaparlamentet.

Under det svenska ordförandeskapet har även kandidatländerna alltmer integrerats i EU:s asyl- och migrationsarbete. Förutom ett särskilt ministermöte med kandidatländerna har vi i trojkaformat och bilateralt fört särskilda diskussioner med bl.a. de baltiska länderna, Polen, Ungern och Turkiet.

Asylfrågan har stått i fokus i EU-förhandlingarna under det svenska ordförandeskapet. Vi har positivt erfarit att vår genomarbetade nationella asyllagstiftning stärker vår position på ett internationellt plan i arbetet för en gemensam europeisk asylpolitik som måste omfatta både flyktingar och andra skyddsbehövande.

Som grund för den europeiska asylagendan inleddes det svenska ordförandeskapet med en bredare policydiskussion på ministernivå i Stockholm i februari i år, i vilken även FN:s flyktingkommissarie deltog, i syfte att stärka samarbetet mellan EU och FN. Vi kunde då samla den europeiska kretsen om en uppföljning av Tammerfors-slutsatsernas tillämpning, dvs. att den europeiska asylrätten ska vila på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen.

Stockholmsmötet följdes upp av ett EU-seminarium om *Barn i krig och på flykt* i Norrköping i mars i år med fokus på att stärka de asylsökande barnens situation, och jag ser det som en framgång att vi där enades om att på basis av barnkonventionen integrera barnrättsfrågor i kommande asyldirektiv inom EU. Även här kan jag konstatera att portalparagrafen om barnets bästa i vår nationella lagstiftning innebär att barnets bästa ska vägas in i alla led av asylprocessen, att den ska ses som en modell för den europeiska asylrätten.

De svenska EU-förhandlingarna drivs med målsättningen att nå fram till gemensamma miniminormer på så hög nivå som möjligt. Härigenom kan flera europeiska länders asylsystem stärkas. Målet för kandidatländerna sätts därmed också högt.

Längst på agendan har förslaget om tillfälligt skydd i massflyktsituationer framskridit, och jag hoppas att kunna nå fram till en politisk överenskommelse i denna fråga under ministerrådsmötet i slutet av må-

Prot. 2000/01:104
4 maj

*Migration och
asylpolitik*

naden. Som ordförande har vår övergripande målsättning med ett EU-direktiv på detta område varit att skapa en ordning som medger omedelbara insatser för att ge skydd åt skyddsbehövande vid massinströmning, samtidigt som den individuella asylrätten inte åsidosätts. Allt pekar på att denna målsättning kommer att uppnås och varje skyddsbehövande som mottas i ett EU-land kommer att kunna få lämna in en asylansökan och få den prövad senast när det tillfälliga skyddet upphör.

Villkoren för mottagande av asylsökande med särskild fokus på barn och andra utsatta grupper är en annan svensk EU-prioritering. Mottagandereglererna skiljer sig avsevärt åt i ett europeiskt perspektiv varför en harmonisering på hög nivå är av stor vikt för att få en likvärdig behandling, oavsett i vilken medlemsstat ansökan sker. Vi har inlett behandling av ett sådant direktiv under det svenska ordförandeskapet.

Vi ser också över Dublinkonventionen som avgör vilket medlemsland som ska ansvara för prövningen av en asylansökan. För svensk del har konventionen fungerat relativt väl, men den har vissa svagheter, framför allt när det gäller svarstider och möjligheter till familjesammanhållning.

Kommissionen väntas inom kort även presentera de centrala förslagen om en gemensam flyktingdefinition och kompletterande skydd.

Migrationsfrågorna spelar också en växande roll i EU-samarbetet. Regeringen har inom detta område lagt särskild vikt vid gemensamma regler för familjeåterförening. Även rättigheter för varaktigt bosatta invandrare i EU-länderna som ännu inte är medborgare är av stor vikt, och min utgångspunkt är att upprätthålla principen om lika rättigheter. Detta gäller bl.a. dessa tredje lands medborgares rätt att söka arbete i ett annat EU-land.

Jag har under det svenska ordförandeskapet även drivit frågan om att det inom EU utarbetas jämförbar statistik och gemensamma analyser på migrationsområdet. Riktlinjer om det fortsatta statistikarbetet inom EU kommer att antas vid det kommande ministermötet i maj baserat på ett antal förslag som utarbetats vid ett expertseminarium.

Högnivågruppen för asyl- och migration arbetar integrerat med EU:s övriga politikområden i linje med det svenska helhetsperspektivet. Under det svenska ordförandeskapet har en dialog mellan EU och de länder som omfattas av högnivågruppens aktionsplaner samt internationella organisationer genomförts.

Baserat på Europaparlamentets beslut att finansiera högnivågruppens arbete och de prioriteringar som fastslagits i nämnda dialog inleds nu ett genomförande av en rad projekt i ursprungs- och transitländer i syfte att förebygga flyktingskap och stärka de migrationspolitiska rättsordningarna. Som exempel vill jag nämna ett regionalt program på västra Balkan som Sida utarbetat med IOM för att förebygga handel med kvinnor samt söka upp och återintegrera de som redan har fastnat i de kriminella nätverkens verksamhet.

Ett annat program avser insatser för att förebygga smuggling och handel med ensamman barn i Östafrika.

I stabilitetspakten inleds nu ett omfattande samarbete för att utveckla en migrationspolitisk rättsordning i länderna på västra Balkan. Detta är en central insats i kampen mot brottslighet på migrationsområdet och människohandel.

Fru talman! Inte minst asylpolitiken har en tydlig global dimension. I år firar FN:s flyktingkonvention 50 år. Med anledning av detta har FN:s flyktingkommissariat initierat en global konsultationsprocess om asylrätten. Syftet är dels att bekräfta asylrättens grunder, dels att se om och hur den kan utvecklas ytterligare. Den svenska regeringen välkomnar denna process, vars final äger rum i Genève den 12 december i år.

Det är viktigt att vi även fortsättningsvis ser på asyl- och migrationspolitiken utifrån ett globalt perspektiv. När människor tvingas att lämna sina hemländer – vare sig det är av politiska, sociala eller ekonomiska skäl – så är de grundläggande orsakerna problem som vi har ett gemensamt ansvar för. I EU:s arbete med landstrategier för Ryssland, Ukraina och de regionala programmen inom Medelhavssamarbetet, Cotounou-avtalet med framför allt de afrikanska länderna samt inom den transatlantiska dialogen integreras och stärks också migrationsdialogen.

Fru talman! Frågor som rör asyl och migration engagerar. I Sverige tar sig detta uttryck i krav på en generös flyktingpolitik och för att enskilda ska få stanna. I flera andra länder i Europa flyttar i stället främlingsfientliga grupper fram positionerna. De känslor som migrationspolitiken väcker måste tas på allvar och diskuteras. Det är bara så som vi kan forma en samhällsutveckling i Europa som präglas av solidaritet och humanitet.

Migrationspolitiken har tydliga ideologiska dimensioner. Den socialdemokratiska regeringen står upp för alla människors lika värde och bejakar mångfald i samhället.

Invandringen till Sverige bidrar till ett mer mångfasetterat och dynamiskt samhälle. Och flyktingpolitiken är uttryck för en solidaritet och humanitet som aldrig kan ge vika för främlingsfientliga påtryckningar.

Anf. 37 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Flyktingpolitiken handlar mycket om värderingar, och det har vi diskuterat en hel del i dag. Det är uppenbart att det finns skilda värderingar mellan t.ex. Folkpartiet och socialdemokraterna när det gäller flyktingpolitiken. Men denna debatt handlar också om en verklighetsbild, dvs. hur vi uppfattar verkligheten. Det är alldeles uppenbart att vi skiljer oss åt även där, å ena sidan Folkpartiet och flera andra partier här i riksdagen, många i vårt land och å andra sidan statsrådet och socialdemokraterna.

I mitt inledningsanförande nämnde jag att till de som har en annan verklighetsbild än statsrådet hör den socialdemokratiska partisekreteraren Stjernkvist som i en intervju för en vecka sedan tyckte att man inte skulle avfärda den bild som finns av att vi avvisar folk på ett inhumant sätt – för att sammanfatta det hela. Det skulle vara intressant att höra statsrådets kommentar till det som partisekreteraren i hennes parti säger på den punkten.

Min andra fråga gäller det som har uppmärksamats mycket på senare tid, nämligen: Är det så att svenska myndigheter – i praktiken Migrationsverket – uppträder på ett sådant sätt att man gillrar fällor? I utskottet fick vi klart för oss häromdagen att kombinationen av det som Migrationsverket hade gjort i det ena fallet och det som polisen hade gjort i andra fall hade konstruerat en fälla för den enskilde. I ett annat fall förefaller det – av tidningsuppgifter under helgen att döma – som om

verkets personal själv har haft en aktivare roll. Det skulle vara värdefullt för kammaren att få höra vad statsrådet har för syn på det.

För det tredje blev jag lite förvånad över ett av angreppen på oss som handlade om att vi hade anslagit för lite pengar till invandrapolitiken. Faktum är att vi har anslagit mera pengar till Invandrarverket för att man ska kunna få ned de handläggningstider, som bl.a. Gustaf von Essen har talat om flera gånger i dag, i akt och mening att få fram beslut snabbare. Det leder, enligt Migrationsverkets egna bedömningar, till att man totalt sett sparar pengar. Där är bilden den att den socialdemokratiska regeringen, trots påstötningar från några av stödpartierna, inte vill satsa de pengar som behövs för att man ska få en mer humanitär hantering för de enskilda med snabbare handläggning och totalt sett samhällsekonomiska besparingar. För mig lät det som ett mycket underligt avstamp för en attack på andra när man har det ansvaret.

Anf. 38 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Jag har bara läst Folkpartiets budgetförslag, och där framgår det väldigt tydligt att det görs kraftiga neddragningar på pengarna till det här området. Man vill dra ned med över 1 miljard fram till 2004.

Då måste jag naturligtvis ställa mig frågan: Vilken konsekvens finns det mellan de vackra ord om humanitet, som Bo Könberg har använt sig av i de inlägg som han har gjort här i kammaren, och den faktiska verkligheten att det inte finns pengar att genomföra, såvitt jag kan förstå, den politik som Könberg talar för? Hur ska kommunerna klara integrationen av fler människor med Folkpartiets politik? Hur ska man över huvud taget klara en uppenbarligen generösare bedömning än den som Bo Könberg anser finns i dag med kraftigt minskade medel? Det är väl rätt självklart att man ställer en sådan fråga till Folkpartiet.

Över huvud taget tycker jag att det skulle vara väldigt intressant att föra en debatt med Folkpartiet om flyktingpolitiken och migrationspolitiken som Folkpartiet ser den i framtiden. I den debatt som nu pågår får vi veta oerhört lite om vad det egentligen är som Folkpartiet vill åstadkomma när det gäller migrationspolitiken i framtiden.

Det är faktiskt så, Bo Könberg, att de siffror som vi har över bifallna asylansökningar ligger mellan 65 % och 70 %. Av alla som har sökt asyl i Sverige är det så många som får stanna, och hälften av dem får stanna av humanitära skäl. Så vi har ju ett underlag, en verklighet, som vi verkligen kan fortsätta en diskussion omkring när det gäller hur framtiden ska se ut.

Anf. 39 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Ja, det är möjligt att fru statsråd har tittat på vår budget, men hon har uppenbarligen inte läst mycket i den i så fall, för som jag redogjorde för i min förra replik har vi lyssnat på vad man har sagt från verkets sida, nämligen att människor får vänta alldeles för länge i vårt land på beslut därför att man inte har resurser att ta hand om dem och att detta sammantaget leder till ökade kostnader. En som utvecklat detta flera gånger i dag är Gustaf von Essen, som ju statsrådet brukar lyssna på i andra sammanhang.

Det kan väl inte vara någon nackdel att man sätter in pengar tidigare och att man blir både mer humanitär och mer ekonomisk – en uppfattning som jag tror att många fler delar men av någon anledning inte regeringen.

Sedan fick jag inget svar på frågan om verklighetsbilden. Är det så att det på något vis stör statsrådet att hennes egen partisekreterare tycks ha en verklighetsbild som mer liknar min än hennes?

Sedan ser jag fram emot det som statsrådet initierade, nämligen att föra en debatt med Folkpartiet om vad vi vill i flyktingpolitiken. Den debatten försöker vi att föra i alla möjliga sammanhang. I dag för vi den i kammaren. Det finns en stor mängd reservationer där vi utvecklar vad vi tycker, så det går alldeles utmärkt att diskutera det här och i vilket annat sammanhang som helst. Jag ser fram emot att en sådan debatt ordnas, om statsrådet vill göra det, så snart som möjligt.

Anf. 40 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Jag svarade på frågan om verklighetsbilden. Verklighetsbilden är den att 65–75 % av alla dem som söker asyl i Sverige får permanent uppehållstillstånd. Så ser verkligheten ut. Det tas oerhört stor hänsyn till just humanitära skäl eftersom över hälften av dessa människor får stanna av just humanitära skäl.

Det som jag mår väldigt dåligt av i den senaste diskussionen är att Folkpartiet har använt sig av en utsatt grupp som slagträ i en politisk debatt. Därför vädjar jag till Folkpartiet att vi i stället ska föra en debatt om grunderna i en framtida migrationspolitik.

Sedan tillbaka till detta med resurserna. Det är sant att Folkpartiet vill anslå ytterligare miljoner till Migrationsverket. Men det var inte det som var min poäng, utan poängen var att man anslår mycket mindre pengar till mottagningssystemet. Då kan jag inte tolka det på något annat sätt än att med mer pengar till Migrationsverket ska ärendena avgöras snabbare och färre ska få stanna, eftersom kostnaderna för att integrera personer som har fått uppehållstillstånd minskar så kraftigt i Folkpartiets budget.

Anf. 41 TALMANNEN:

Jag konstaterar att Bo Könberg inte har rätt till ytterligare replik i detta replikskifte.

Anf. 42 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till statsrådet.

Jag skulle tycka att det vore bra om statsrådet kunde klargöra de svenska ansträngningarna – det här gäller förföljelse på grund av kön och homosexualitet – för att få FN:s flyktingkommissarie att även omfatta förföljelse på grund av homosexualitet i den översyn som jag förstår ska ske. Vid två tillfällen har jag hört statsrådet nämna bara förföljelse på grund av kön och tappa detta med homosexualitet. Jag vill då också säga att könsrelaterad förföljelse inte inbegriper homosexualitet.

Den andra frågan rör kosovoalbanerna. Statsrådet har riktat djup kritik mot de fem partier som anser att kosovoalbanerna ska få stanna. Argument har anförts om att UNHCR generellt anser att det är helt okej att återvända till Kosovo. Det står också i den rapport som UNHCR har gett ut i mars 2001. Men där står det också att det finns personer med speci-

ellt skyddsbehov, nämligen människor som har blivit svårt traumatiserade. Man menar att det i den kategorin finns människor som har blivit torterade och som har blivit vittnen till övergrepp och också människor som är offer för sexuella övergrepp. Jag måste erkänna att av de handlingar och ärenden som jag har läst visar de flesta att det handlar om människor som antingen har bevitnat att magen har skurits upp på någon, att de har bevitnat sexuella övergrepp eller att de är svårt traumatiserade. Trots detta har de alltså fått avslag på sina ansökningar.

Då skulle jag vilja veta: På vilket sätt anser statsrådet att man har tagit hänsyn till hela det dokument som UNHCR har skickat ut vad gäller situationen i Kosovo?

Anf. 43 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Situationen i Kosovo är något som vi i den svenska regeringen har följt under långt tid. Inte minst när den stora krisen uppstod lyssnade självklart Sverige och flera andra länder på vädjandena från FN om att gå in och göra den stora humanitära evakueringen. Vi har fortsatt att lyssna på rapporterna och omdömena om läget nere i Kosovo.

De som har svåra problem – t.ex. de som är svårt traumatiserade, de som kommer från minoritetsområden, de som är gifta över de etniska gränserna osv. – tillhör ju de grupper som har fått stanna i Sverige.

Av de beslut som hittills har fattats – nu är det ju flera hundra som inte har fått sina slutliga beslut – har nära hälften fått permanent uppehållstillstånd i Sverige, och väldigt många av dem just av humanitära skäl.

Jag vill bara peka på ett vägledande beslut som ju fattades av Utlänningsnämnden förra året och just detta att även livssituationen ska vägas in i beslutet. Det var i stor nämnd som Utlänningsnämnden då beslutade om kosovoalbanska familjer och barn i känslig ålder som var i behov av behandling efter krigsupplevelser. För att de skulle få adekvat behandling, vilket de inte kunde få annat än i begränsad omfattning i hemlandet, fick de stanna. Här har man verkligen vägt in flera av de viktiga hälsokriterier som Ulla Hoffmann pekar på.

Anf. 44 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Bo Könberg har tidigare tagit upp att det som lagtexten kallar för humanitära skäl och det som vi som vanliga människor anser vara humanitära skäl inte stämmer överens. Som jag sade tidigare har jag läst ärenden där det handlar om människor som är svårt traumatiserade, om unga flickor som har sett magar sprättas upp och foster lyftas ur. Om inte det är svårt traumatiserande kan jag egentligen inte tänka på vad de människor har utsatts för som har fått lov att stanna här.

I de ärenden som vi i en stor grupp här i riksdagen har tittat på har de flesta enligt vår uppfattning varit med om svårt traumatiserande händelser och fått avslag ganska så schabloniserat – det finns ingen fara, det går att återvända. Man konstaterar visserligen att folk mår dåligt, men att de säkert kan återvända.

Jag skulle faktiskt trots statsrådets svar vilja hävda att det har varit en schablonisering när det gäller avslagen och att det finns alla skäl i världen att ändra på den inställning som vi har när det gäller att skicka tillbaka människor till Kosovo.

Jag fick inget svar när det gäller det här med förföljelse på grund av homosexualitet. Jag tror att det är angeläget att statsrådet klargör den frågan.

Prot. 2000/01:104
4 maj

*Migration och
asylpolitik*

Anf. 45 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Låt mig först bara understryka att alla de som söker asyl i Sverige får sina asylansökningar individuellt prövade. Alla skäl ska vägas in, och man gör det i en sammanhållen asylprocess. Det gäller också dem som har kommit från Kosovo och som har sökt asyl i Sverige. Hittills har nästan hälften av dem som har sökt asyl fått permanent uppehållstillstånd i vårt land. Fortfarande är det flera hundra av dem som inte har fått sitt slutliga avgörande.

Vissa ärenden har också avgjorts i stor nämnd i Utlänningsnämnden, där de politiska partierna ju är representerade som lekmän. Därmed säkrar man också ett lekmannainflytande i dessa de allra svåraste avgörandena, som ofta handlar om just humanitära skäl.

Sedan gäller det frågan om kön och homosexualitet. På den punkten ska jag vara väldigt tydlig. Det handlar om både kön och homosexualitet. Det gäller de nuvarande regler som vi har, där ju framför allt könsdelen har granskats av Migrationsverket och Utlänningsnämnden på uppdrag av regeringen. Det har i alla fall lett mig till uppfattningen att vi ska se över de nuvarande reglerna och deras tillämpning. Det ska också ses i ljuset av det arbete som pågår både inom EU och som en del av de globala konsultationer som flyktingkommissariatet är ansvarigt för.

Anf. 46 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp detta med humanitära skäl. Att det till slut blir så hög bifallsprocent på humanitära skäl beror, fru statsråd, till mycket stor del på de långa handläggningstiderna. Som ledamot i Utlänningsnämnden tycker jag att man alldeles för ofta stöter på ärenden som är alltför gamla. De har gått igenom processen under alldeles för lång tid – två tre år i vissa fall. Då är det klart att det har uppstått humanitär skäl. Då kan det mycket väl förekomma, och förekommer också ofta, att man beviljar uppehållstillstånd av humanitära skäl trots att från början varit s.k. asylärenden.

Då är jag tillbaka vid frågan: När tänker regeringen se till att Migrationsverket och Utlänningsnämnden kan leva upp till de mål som statsrådet själv har lagt fast för dem i regleringsbrev, nämligen sex månaders handläggningstid? När ska detta inträffa och hur ska det gå till?

Även om statsrådet och jag kan vara överens om en hel del inom politikområdet är vi inte överens om finansieringen av den verksamhet som Migrationsverket nu har att arbeta med. Vi måste förkorta handläggningstiderna i både första instans och andra instans för att människor i Sverige inte ska behöva gå ned sig, vänta och få en psykisk belastning. I stället ska de få sina ärenden någorlunda snabbt avgjorda och veta att det är ja till asyl eller nej till asyl och är det nej så ska man lämna landet.

Det här är det oerhört viktigt att vi får ordning på, och jag ger mig inte. Det finns faktiskt en outtalad majoritet i den här kammaren för ökat anslag till Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Det är bara det att man är bunden av olika utgiftstak och överenskommelser hit och dit, men

jag har förstått att alla egentligen vill att det här ska ske. Varför kan inte regeringen ta sig samman?

Anf. 47 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Jag var t.o.m. så tydlig att jag sade i mitt anförande att en del av de här humanitära skälen uppstår under väntetiden. Det är en situation som jag uppfattar att vi alla är överens om att vi vill komma bort från.

Förra årets extra medel till Migrationsverket gjorde att man faktiskt på ett år avgjorde 17 000 ärenden. De extra medel som Migrationsverket hade att arbeta med fick väldigt god effekt. I år har man också fått extra medel, men på grund av att vi hade en ökning förra året med över 4 000 ytterligare asylsökande räcker de inte till. Därför har regeringen och samarbetspartierna anslagit ytterligare medel för innevarande år just för att man ska kunna avgöra ytterligare ärenden. Sedan får vi naturligtvis ta upp en ny diskussion inför budgetpropositionen i höst, inför nästa år, och också då göra en bedömning av situationen.

Anf. 48 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Javisst, en bedömning av situationen har regeringen sysslat med en längre tid, och alltid gjort stora underskattningar av medelsbehovet och av antalet asylsökande som skulle komma till Sverige. Men man kan inte pressa ett verk och dess personal på det sätt som nu sker. Den enorma ansträngning som gjordes i slutet av förra året för att beta av de här ärendena var beundransvärd.

Så vill jag gå över till något annat. Det gäller NIPU och processordningen. Vi har ju hoppats på ett förslag, och också fått en antydning om att det kommer ett sådant i höst. Då kan jag bara säga att från moderat håll är vi öppna för olika lösningar bara de uppfyller de krav som vi har ställt, nämligen tvåpartsprocess, muntliga förhandlingar och en ordentlig instansordning. I fråga om huruvida det ska vara en specialdomstol eller något annat är vi inte prestigebundna, men jag har ingenting emot att man hamnar på ett förslag som innebär att man väljer förvaltningsdomstolsmodellen.

Men detta är vi inte bundna av än. Vi hoppas på ett bra förslag och framför allt på att detta kommer så snart som möjligt. Jag tror i likhet med andra att vi på sikt behöver förbättra processordningen för att öka rättssäkerheten men inte heller får glömma bort effektiviteten och snabbheten.

Anf. 49 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Låt mig bara på nytt kommentera det här med handläggningstiderna. Att jag betonade detta med en bedömning av situationen beror naturligtvis på att vi snabbt kan hamna i förändrade lägen. Bara det som hände under slutet av förra året, då vi under årets sista månader fick en kraftig ökning av antalet asylansökningar, måste naturligtvis tas i beaktande när vi ska ta ställning till resurstilldelningen för det kommande året osv.

Jag vill samtidigt också instämma i det som Gustaf von Essen sade om att det var en beundransvärd gärning. Det var det. Man har alltså

Anf. 50 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar statsrådet Maj-Inger Klingvalls åsikt att vi inte kan lösa fattigdomsproblemen i världen genom migrationspolitiken. Statsrådet nämner också att man stärker barnens ställning. Det ställer jag mig väldigt undrande inför. Det finns familjer som inte har fått en rättvis prövning i sina asylärenden. Det finns fallbeskrivningar där man beskriver att inga av barnen har intervjuats av de svenska myndigheterna trots att det i utlänningslagens 11 kap. 1 § står: "Vid bedömningen av frågor om tillstånd enligt denna lag skall det, om det inte är olämpligt, klarläggas vad barn som berörs av ett beslut i ärendet har att anföra och det skall tas den hänsyn till det anförda som barnets ålder och mognad motiverar."

I de beskrivningar som jag har fått har det också beskrivits att UNHCR har skrivit ett papper om Kosovo i mars 2001. De yrkar att värdländerna ger fortsatt skydd för traumatiserade personer. Det var ju också det som Ulla Hoffmann nämnde tidigare.

När Migrationsverket och Utlänningsnämnden har fattat beslut i ärendet har de inte tagit hänsyn till UNHCR:s önskemål att vänta med att sända tillbaka dessa familjer tills man kan garantera individuell hjälp för dem i Kosovo. Enligt andra uppgifter har det också visat sig att det trots den stora mängd som nu återsänds inte finns mer än 22 psykiatriker och två psykologer att tillgå. Behovet är betydligt större än så.

Anf. 51 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Jag utgår från att Birgitta Carlsson har tagit del av Migrationsverkets rapport beträffande hur man ska utveckla sina metoder och sitt förhållningssätt när det gäller att ta hänsyn till barnets bästa i hela asylprocessen. Denna rapport presenterades ju i mars. Där handlar det bl.a. om att man ska förbättra utredningarna, att ge anvisningar till handläggarna om när och hur barn ska höras och också att förbättra inte minst beslutsmotiveringarna så att det klart framgår hur barnets intressen har tillgodosetts i detta slutliga beslut.

I höst kommer också Migrationsverket att starta en omfattande utbildningsverksamhet för att allt det som man nu har tagit fram i denna rapport som underlag och som riktlinjer verkligen ska användas i verkligheten.

Detta är alltså det allmänna, och jag tror att det är väldigt viktigt att det pågår ett ständigt utvecklingsarbete när det gäller barnen i asylprocessen.

Beträffande Kosovobarnen vill jag på nytt ändå referera till det vägledande beslut som fattades av Utlänningsnämnden förra året, där man just vägde in detta med barn i känslig ålder, barn i behov av behandling på grund av tidigare upplevelser och också att möjligheterna till en sådan behandling i hemlandet var begränsade. Det var utgångspunkten för att det blev ett beslut om uppehållstillstånd i Sverige. Detta är ett sådant vägledande beslut som Utlänningsnämnden har fattat när det just gäller barn och som jag utgår från har en vägledande betydelse för fortsatta ärenden.

Anf. 52 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det kommer en rapport i mars, men bevisligen är det mängder av beslut som är fattade där man inte har tagit hänsyn till detta. Här beskrivs nämligen familjer som har barn i sådana åldrar att man verkligen borde lyssna på dem, barn som har varit utsatta för hemska händelser. Och både psykologer och psykoterapeuter har gjort en klar bedömning av att dessa barn är i verkligt stort behov av hjälp, men de har inte fått den här hos oss.

Jag tycker inte heller att vi har fått besked om huruvida statsrådet tycker att det är rätt att man hanterar frågor på det sätt som man ändå gjorde då man nästan har gillrat fällor för invandrare som har kommit. Man har då ringt polisen som har kommit och hämtat dem. Därigenom har man splittrat familjer med allt vad det innebär för de familjer där delar av familjen finns kvar här i Sverige men där man, i dessa fall, har återsänt papporna.

Anf. 53 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Låt mig bara säga att jag inte vet vilka ärenden som Birgitta Carlsson refererar till. Jag svarar naturligtvis utifrån den politik som jag står för och de beslut som Utlänningsnämnden och Migrationsverket har fattat, där varje asylansökan har fått en individuell prövning. Det är ju det som är grunden i asylpolitiken – alla ska få sina individuella skäl väl prövade. Det gäller både vuxna och barn.

När det sedan gäller Migrationsverket och det som har hänt där är det nu, såvitt jag har förstått, i dag föremål för diskussioner i verkets ledning för att man ska utröna vad som egentligen har hänt. Även JO håller på att utreda ett av dessa ärenden. Det som är viktigt för de samverkande myndigheterna är ju att så att säga se hur detta samarbete ska se ut och var gränserna går i samarbetet. Detta är rätt så svåra frågor, men det är naturligtvis oerhört viktigt att myndigheterna omedelbart har reagerat på dessa rapporter. De enskilda händelserna har beskrivits av medierna. Och om det har gått till på det sätt som har beskrivits av medierna så är det naturligtvis någonting som man måste reagera mot. Så får det inte gå till. Man får inte luras. Det måste vara en schyst och öppen attityd från våra myndigheters sida.

Anf. 54 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Jag kommenterade Maud Björnemalms beskrivning av migrationspolitiken och tyckte att det var en glidning till det sämre från min synpunkt sett. Sedan säger statsrådet att migrationspolitiken präglas av respekt, humanitet och rättssäkerhet, vilket jag tycker är en glidning tillbaka. Och det är jag i och för sig glad över. Men jag undrar om det är en glidning tillbaka som består.

Sedan får jag intrycket att statsrådet menar att detta att vara human är lika med oreglerad invandring. Då undrar jag: Kan man inte vara human även med en reglerad invandring?

Vi ska naturligtvis se flyktingpolitiken ur ett globalt perspektiv. Men varför måste vi då vara så hårda och betrakta människor vid Schengen-gränsen som presumtiva brottslingar? Varför ska brist på handlingar eller förfälskade handlingar bedömas på ett så grymt sätt? Det behöver inte

handla om brottslighet. Det kanske bara handlar om att man inte har fått med sig sina handlingar.

Jag har ytterligare en fråga om att använda en utsatt grupp som slagträ. Kosovoalbanerna är en utsatt grupp. Att försvara en utsatt grupp, varför är det lika med att använda den som slagträ? Jag förstår inte det. Att detta är en utsatt grupp, varifrån får statsrådet det när hon ändå stöder avvísningarna? Det låter väldigt konstigt.

Anf. 55 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Jag kanske inte riktigt förstod den första synpunkten från Kerstin-Maria Stalin. Vi har en reglerad invandring i vårt land. Det finns en mycket stor uppslutning kring att vi ska ha en sådan ordning. Vi visar också stor humanitet med den reglerade invandringen och med de beslut som fattas. Jag har sagt det några gånger under debatten. 65–75 % av alla som har sökt asyl i Sverige får ett permanent uppehållstillstånd. Och majoriteten av dem får det av just humanitära skäl. Det är att visa humanitet, trots att vi har en reglerad invandring. När det gäller rätten till asyl så är den nämligen fundamental och absolut. Därför är det också en absolut rätt att söka asyl vid EU:s gräns. Där ska dörren alltid stå öppen för asylsökande att söka asyl, därför att behovet av skydd är det grundläggande. Denna absoluta rätt att söka asyl ska vi värna och vara oerhört rädda om.

Beträffande kosovoalbanerna och att de är en utsatt grupp så är det självklart på det sättet att människor som lämnar sina hemländer och som beger sig till ett annat land, oavsett vilket skäl de har för att göra detta, naturligtvis upplever det som i många stycken svårt. Jag tycker inte heller att man ska bagatellisera återvändandet. Det är också en process som inte är helt lätt för alla. Men det handlar ju mer om att se till att vi kan ge rätt stöd vid återvändandet, att vi kan ge rätt stöd när de kommer tillbaka till sitt land där det nu råder fredliga förhållanden och där de etniska kosovoalbanerna har chans att med vår hjälp bygga upp sitt land.

Anf. 56 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite konstigt att mäta humanitet i procent och säga att eftersom det är så många som har fått tillåtelse att stanna av humanitära skäl så är vi alltså humana. Av dem som inte får stanna så kan man ju också tycka att det är flera som skulle behöva stanna av humanitära skäl. Jag tycker att detta är ett lite märkligt sätt att mäta detta i procent på detta sätt.

Några saker kommer jag att stryka under i protokollet sedan, bl.a.: Vid Schengengränsen ska dörren alltid stå öppen för att man ska kunna söka asyl.

Detta ska jag sätta upp på väggen.

Anf. 57 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Man kan naturligtvis fundera mycket över detta med humanitära skäl och humanitet. Men jag tycker att måttet på hur många beviljade asylansökningar vi har i vårt land ändå är ett tal som på något sätt står för sig självt.

Anf. 58 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig vid handläggningstiderna, inte bara hos Migrationsverket. Jag tog upp frågan vid frågestunden i går, och jag gör det i dag igen.

Vi har fått väldigt många samtal som handlar om visumansökan och anknytningsfall. Det tar upp till tio elva månader att få sin visumansökan behandlad. Jag har exempel på ett extremt fall. Från den dag man har lämnat in sin ansökan hos en ambassad i ett land tills man har fått ett svar från Migrationsverket har det tagit upp till två år. Det är orimligt att behöva vänta på ett visum i två års tid. Likadant har jag fått otroligt många samtal och mejl från personer som redan är bosatta här, är svenska medborgare, svenskar som gifter sig med personer från andra länder och som får vänta väldigt länge, först hos ambassaden och sedan ytterligare hos Migrationsverket.

Tänker statsrådet Maj-Inger Klingvall göra något åt det? Det är olika behandling hos olika svenska ambassader. Jag tycker att det ska vara lika behandling för alla som söker oavsett från vilket land man gör det.

Anf. 59 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Migrationsverket har det sammanhållna ansvaret när det gäller både viseringar, uppehållstillstånd och asyl för hela processen. På det sättet ska man sätta den enskilda människan i centrum men också kunna garantera rättssäkerheten och en effektiv resursanvändning.

Det som konkret nu händer hos våra utlandsmyndigheter är att vi har medel i budgeten för i år för att förstärka handläggarstödet både kompetensmässigt och när det gäller den moderna tekniken så att man kan använda ett väldigt gott datastöd. Min förhoppning är att vi med de nya resurserna och med IT-stödet ska kunna få ned handläggningstiderna.

Anf. 60 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet. Jag tänkte bara kolla: Vad är en rimlig handläggningstid? Väldigt många anser att även sex månader är en väldigt lång tid, tre månader är också en väldigt lång tid. Väldigt många får vänta utanför ambassaden. Jag hörde nyligen att man i ett land fick vänta i fem timmar innan man kom genom en dörr till en ambassad. Det är helt orimligt. Å andra sidan får man kanske betala för sig innan man kommer fram på något sätt.

Något som skrämmar mig är att personalen i det land man kommer ifrån utgör ett hinder. Gör man något åt det? Följer man det och ger man information i de länderna för den personal som finns där? Jag tror inte att proppen ligger hos den svenska personalen, däremot hos inhemsk personal.

Anf. 61 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis svårt att ange någon fix tid. Självklart finns det ett uttalat önskemål om att sådana här handlingar ska hanteras så snabbt som möjligt, i synnerhet som det ofta i fråga om visumansökningar handlar om saker som ska hända inom den nära framtiden. Man kanske ska åka och hälsa på, det kan vara ett affärsmöte osv. Då finns det ett tryck på att det inte får ta för lång tid. Sedan kan det i vissa fall vara svårt att få ett underlag som är tillfyllest för att man ska kunna fatta be-

slut. Då blir det en längre tidsutdräkt. Allmänt sett finns det ett uttalat önskemål att det ska vara en rimlig tid.

Jag tror att det med det handläggarstöd som vi nu ska utveckla är möjligt att nå detta. Den svenska personalen är ansvarig för handläggningen.

Prot. 2000/01:104

4 maj

*Migration och
asylpolitik*

Anf. 62 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Det förefaller som om en stor majoritet av talarna här i dag har varit överens om att bejaka den ökande globaliseringen. Det tycker jag är bra. Då borde faktiskt Sverige ha en öppen och generös invandringspolitik så att alla som vill skapa sig en framtid här är välkomna.

Flyktingar bör erhålla en generös bedömning vid prövning där den enskildes rättssäkerhet står i centrum. Alla som på egen hand kan försörja sig i landet bör beviljas arbets- och uppehållstillstånd. Regeringen bör lägga fram förslag om en fri arbetskraftsinvandring.

Födelsetalen för Sverige och resten av den europeiska unionen är förskräckande låga. För mig förefaller det därför märkligt att så mycket kraft och energi används för att reglera och försvåra invandring.

I stället för att lägga kraft och energi på att hindra människor att komma hit borde regeringen initiera en marknadsföringskampanj som faktiskt gör Sverige känt som ett bra land att flytta till. Det här förutsätter naturligtvis en ny invandringspolitik.

I stället för att lägga kraft och energi på att hålla ofta välutbildade människor kvar i ett socialbidragsberoende borde regeringen initiera en politik som sätter arbetslinjen i högsätet.

I stället för att lägga kraft och energi på att snacka om solidaritet borde regeringen visa verklig solidaritet med de värst utsatta genom att låta alla som kan och vill arbeta bidra till sin egen och andras välfärd. På så sätt kommer ekonomin att växa, och då ges utrymme att hjälpa dem som bäst behöver hjälp.

I ett öppet och avreglerat system är invandraren en tillgång. I ett slutet och reglerat system är invandringen en kostnad. Redan i dag kan vi i Sverige notera kompetens- och arbetskraftsbrist.

En ny invandringspolitik måste bygga på öppna gränser, fria individers val och ett förtroende för att människor som kommer hit kan klara sin egen försörjning. För att framtiden ska bli dynamisk krävs förändringar, inte bara på ytan utan också rejäla systemförändringar.

Jag har i en motion Sf618 motionerat om att universitet och högskolor ska få ge uppehållstillstånd till studenter och forskare på egen hand utan att det ska passera Migrationsverket. Det här skulle naturligtvis göra gott åt balanserna på Migrationsverket med alla långa handläggningstider. Den avstyrks naturligtvis, och jag tänker inte slösa med tiden genom att yrka bifall till den. Jag återkommer i senare sammanhang.

Fru talman! Sverige tar sett över några år emot allt färre flyktingar. Minskningen beror bl.a. på att allt färre flyktingar lyckas ta sig till Sverige. Det här beror i sin tur inte på att världens flyktingar har blivit färre, utan i stället har bl.a. visumtvånget gjort det hart när omöjligt att på legal väg ta sig till Sverige för att söka asyl. Visumtvånget har gjort att människor inte ens har en chans att få sin ska prövad.

Den avgörande skärpningen av flyktingpolitiken har inte kommit på väg utan genom en alltmer restriktiv tillämpning från Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Vi fick inte något ordentligt svar av statsrådet här tidigare när det gäller åsiktsskillnaden mellan statsrådet Klingvall och partisekreteraren Stjernkvist i fråga om verklighetsbilden. Statsrådet diskuterade procenttal och antalet beviljade ansökningar osv. När allt färre kommer hit är procenttalen mindre och mindre intressanta. Det är de enskilda individerna som räknas. Man måste också se till hur svåra och viktiga skälen är för asyl. Det går inte att räkna bara i siffror.

Enligt Rikspolisstyrelsens siffror från i höstas var 1 650 flyktingar efterlysta och gömda i Sverige. Antagligen är mörkertalet stort, och i dag är det säkert flera.

Det har tidigare i debatten påståtts att själva diskussionen om bl.a. kosovoalbanerna skulle leda till att människor fick falska förhoppningar och därför gömde sig. I Danmark har man inte haft någon sådan diskussion som vi har haft i Sverige. Där har man haft utveckling, nämligen att människor inför avvisning har gömt sig. Det är helt andra mekanismer. Man är på flykt från någonting, och man stannar inte bara därför att man tycker att Sverige är särskilt mysigt utan man är rädd och vågar inte återvända.

Flyktingarnas enda brott är drömmen om ett bättre liv i ett nytt land. Det gäller de flyktingar som gömmer sig. De har fallit offer för den alltför cyniska flyktingpolitiken. En flyktingpolitik måste bygga på respekt för individen, en flyktingpolitik måste vara rättsäker och öppen och en flyktingpolitik får inte innehålla listiga fällor gillrade av myndigheterna.

Fru talman! Vi är många som väntar på den utlovade propositionen om en ny processordning. Jag utgår från att regeringen där tar stor hänsyn till och följer NIPU:s förslag.

En ny flyktingpolitik måste också innehålla möjligheter till arbete och egenförsörjning fr.o.m. första dagen på förläggningen. Det är ovärdigt att göra duktiga och företagsamma människor till passiva bidragstagare. Det är ovärdigt att människor inte ges möjlighet att arbeta inom det område de här utbildning för. Det är också ovärdigt att inte medge en snabb och fullgod svenskundervisning.

Fru talman! Det har knappast kunnat undgå någon att debatten under de förlidna veckorna mycket handlat om flykting- och asylfrågor. Det har sin upprinnelse i att det temporära uppehållstillståndet för kosovoalbanerna gick ut den 15 mars.

Under det senaste halvåret har jag försökt fördjupa mig och skaffa ny kunskap angående migrations-, asyl- och flyktingfrågor. Det mest slående intrycket efter många förda samtal och många lästa akter är att konstellationen Migrationsverket–Utlänningsnämnden inte fungerar som det från början var tänkt.

Ett stort antal människor utvisas trots att de varit utsatta för övergrepp eller bevittnat övergrepp. Många skickas tillbaka trots att de har medicinska tillstånd som inte kan behandlas i hemlandet. Sammantaget förefaller det som att praxis har blivit mycket hårdare. Praxis är en fråga för regeringen.

Dessutom har det blivit uppenbart att de orimliga reglerna som förhindrar människor från att arbetskraftsinvandra när de erbjuds riktiga jobb måste ändras. Jag är alldeles övertygad om att Migrationsverkets

balans av obehandlade ärenden avsevärt skulle minska om vi medgav arbetskraftsinvandring. Det skulle alltså innebära en avlastning.

Vi är många som har engagerat oss just för kosovoalbanernas sak. Men jag vill dock framhålla att situationen är lika för övriga flyktingar. En enskild kurd eller en enskild somalier är naturligtvis lika behjärtansvärd som en Kosovoflykting. Det handlar alltså inte om olika etniska eller nationella minoriteter utan fastmer om enskilda individer med olika öden och olika erfarenheter som rättssäkerhet och humant bör få sin sak prövad.

Fru talman! Jag kommer inte här att yrka någonting. Men jag vill redan nu deklarerat att jag vid omröstningen nästa vecka kommer att stödja reservation 13. Jag vill dock betona att reservationen inte är särskilt bra formulerad. Det har många orsaker, bl.a. rent formella.

Vad jag egentligen önskar är ett förlängt tillfälligt uppehållstillstånd för de människor det gäller som ger en tidsfrist. Denna tidsfrist bör då utnyttjas för att kunna ge en ny individuell prövning. Det är alltså inte fråga om någon generell amnesti.

Reservationen är dock den enda i ärendet, och därför är det den som vi har att ta ställning till. Reservationen innebär ett tillkännagivande till regeringen. Det är naturligtvis säkert och tryggt att luta sig mot formalia och konstatera att riksdagen ingenting kan göra.

Orsaken till att vi är rätt många här i riksdagen som har engagerat oss för just kosovoalbanernas sak är att deras situation blev tydlig när det tillfälliga uppehållstillståndet gick ut. Reservationen är trots allt en ganska tydlig signal till regeringen.

Anf. 63 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Göran Lindblad förespråkar en fri invandring. Människor som kan arbeta och försörja sig själva är välkomna hit till Sverige.

Det är inte bara att säga att vi ska ha en fri invandring. Det behövs mycket för att klara av det. Eftersom Göran Lindblad under en lång tid har funderat på dessa frågor vore det intressant att höra hur han tänker sig att det ska vara för dem som kommer hit med den fria invandringen.

Hur tänker sig Göran Lindblad att socialförsäkringssystemen skulle fungera? Ska dessa människor få del av våra socialförsäkringssystem, eller ska de få fixa det för sig själva? Hur blir det då med asylrätten? Ska den finnas kvar enligt Göran Lindblads intentioner, eller ska rätten och möjligheten att söka asyl i Sverige också försvinna?

Om en asylsökande har vistats i Sverige i fyra månader, Göran Lindblad, har den asylsökande rätt att arbeta. Men det är inte någon arbetsförmedling eller någon flyktingförläggning som skaffar arbete åt den asylsökande, utan det får man göra själv. Man har alltså möjligheter att arbeta under asylsökningstiden.

Jag nöjer mig med det så länge.

Anf. 64 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Jag sade fri arbetskraftsinvandring. Jag talade inte om en totalt fri invandring. Även om jag i det långa perspektivet vill se en totalt fri rörlighet över gränserna i världen är det en arbetskraftsinvandring vi nu talar om. Vi talar om en fri arbetskraftsinvandring där människor har

en chans att försörja sig genom sitt eget arbete, och det tycker jag är självklart.

Om man skulle gå ett steg längre och t.o.m. tillåta människor att komma in även om de inte har något erbjudande om arbete kanske man får snegla på system för andra länder som innebär att det finns en karenstid innan de fullt ut omfattas av socialförsäkringssystemen. Det kan vara ett år, fem år eller var man väljer att landa. Det går naturligtvis att lösa praktiskt om viljan finns.

Sedan tar Maud Björnemalm upp asylrätten. Jag förstår inte vad den har med det här att göra. Självklart ska asylrätten finnas kvar. Jag är t.o.m. angelägen om att vi förstärker rätten till asyl. I dag håller den på att urholkas fullständigt genom att ingen har möjlighet att komma hit för att söka asyl. Där borde vi faktiskt kunna bli överens.

Rätten till arbete är bara en formell rättighet. Det görs ingenting. I stället skulle man satsa lite resurser på att se till att människor fick en chans att få ett verkligt jobb att försörja sig på och bidra redan när de sitter på flyktingförläggningen.

Anf. 65 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Ingen människa har möjlighet att komma hit och söka asyl, säger Göran Lindblad. Vi hade faktiskt 20 000 människor som sökte asyl. Vår Schengenmedverkan innebär inte att människor inte kan söka asyl. Det går bra att göra det när man kommer vid gränsen. Ingen människa har egentligen rätt att själv välja asylland. Man ska söka asyl i det första land man kommer till där man kan känna sig trygg.

Anf. 66 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Fru talman! Det var för mig ett lite obegripligt inlägg. Jag har inte sagt någonting emot Schengenavtalet. Jag tycker att Schengensamarbetet i grunden är bra, men det finns saker som vi behöver ändra på. Vi kan nog bli alldeles överens, Maud Björnemalm och jag, om att asylrätten ska vara absolut.

Anf. 67 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! När vi pratar migrationspolitik här i riksdagen upplever åtminstone jag att det är en djup klyfta mellan ord och handling. För att exemplifiera detta kommer jag i mitt inlägg att fokusera mycket på Kosovo.

För ungefär två år sedan pågick Natobombningar i full styrka med anledning av kriget i Kosovo. Situationen såg mycket mörk ut, och människors lidande var mycket omfattande och djupt kränkande sett ur perspektivet mänskliga rättigheter och folkrätt.

Vid krigets slut uppvisades en bild av stor förödelse i både Serbien och Kosovo. I Kosovo var ungefär 80 % av bebyggelsen förstörd. Efter kriget kom ca 1 miljon människor tillbaka till sitt land. De flesta hade inget hem eller bostad att komma till. Förödelserna var stora och de mänskliga tragedierna otaliga.

Tyvärr lät den humanitära hjälpen vänta på sig, detta trots EU-ländernas försäkringar och löften om hjälp. Många människor har därför under vintrarna fått bo i tält, och många har fått bo hos släktingar och

vänner som i många fall öppnat sina hem till bristningsgränsen för att hjälpa de bostadslösa.

För ca 1 år sedan var rapporterna att Kosovo är så nära kaos som det någonsin kan komma. Även om antalet mord hade minskat var det fortfarande 2–8 mord per vecka. Pristinas överbefolkning innebar att sophögarna växte till oanade proportioner. Vägarna var förstörda.

Det spända läget mellan framför allt kosovoalbaner och serber exploderar ibland med våldsam kraft. Rättsväsendet måste byggas upp helt från början. För försoning och bestående fred på Balkan är det nödvändigt att begångna brott uppdagas och att de skyldiga straffas. En viktig del i försoningsarbetet är också förståelse och acceptering av etnisk olikhet.

Situationen i Kosovo i dag är inte mycket bättre. Enligt de rapporter som jag har fått från många organisationer och från flyktingadvokater som har stor kunskap om situationen i Kosovo fungerar inte det civila samhället där. Arbetslösheten är otroligt hög. De siffror som jag har hört visar att arbetslösheten är ca 70 %. Det är fortfarande stora problem med bostäder, vägar, el, vatten m.m. Kriminaliteten har snarare ökat än avtagit.

Det är en hård verklighet som väntar de kosovoalbaner som utvisas från Sverige till Kosovo. Framför allt drabbas de kvinnor som har utsatts för övergrepp.

Den 20 mars i år rapporterade organisationen Kvinna till Kvinna att det då inte fanns en enda psykolog i Kosovo med utbildning för att ta hand om kvinnor utsatta för våldtäkt. Situationen har troligen inte ändrat sig.

Många av dem som nu riskerar att bli avvisade till Europas oroligaste hörn har redan i flera år levt som internflyktingar. Om de avvisas kommer de med stor sannolikhet att i slutskedet hamna i överfulla flyktingläger eller i sönderskjutna hus i Kosovo. Många av dessa är barn.

Är det så Sverige tar hänsyn till barnens bästa? Är det detta som betecknar vår humana flyktingpolitik?

Ingen kan i dag säga att säkerhetsläget är lugnt på Balkan utan att in- till bristningsgränsen töja på sanningen.

Några av de flyktingadvokater som jag har pratat med säger att de svenska myndigheterna helt tycks frågå FN-organens uppgifter om situationen. Avvisningsbesluten tycks i stället grundas på toppstyrda diktat. I många av de avvisningsbeslut som jag har läst tycks det övervägande skälet till beslutet vara att förhållandena i Kosovo – som man brukar säga – markant har förändrats sedan det internationella samfundet under 1999 intervererade militärt och civilt i provinsen.

Man hör också argumentet att andra länder inom EU sänder tillbaka sina Kosovoflyktingar, och då måste ju Sverige också göra det! Då undrar jag om Sverige som ordförande i EU egentligen har någon egen mening. Det verkar som om Sverige på grund av feghet inte vill stöta sig med de stora, mer flyktingfientliga, nationerna.

Ordförandeskapet är kanske viktigare än en human flyktingpolitik. Några kan ju offras på EU-altaret – och i detta fall är det det vanliga, fattiga, plågade folket. Sveriges linje tycks vara att det är bättre att hålla sig väl med de andra rika och privilegierade länderna inom EU. Varför

inte i stället lyssna på de utsatta flyktingfamiljerna och börja visa lite empati?

Kan man i ett land som Sverige, som talar om solidaritet, broderskap och demokrati, som talar högt om barnens rätt i samhället och som hävdar att vi följer FN-deklarationerna ändå neka dessa människor en human och värdig behandling, och kallsinnigt skicka tillbaka familjerna – barn och gamla – till ett liv kanske på gatan?

För många av dessa människor är det bara lite mer än två år sedan som de drevs ut ur sina hem med hot och våld. Många familjer gömde sig i skogen under ett par månader, och levde på vad man kunde hitta där. Man drack vatten från diken och åt vad man fann på marken. Vilken svensk har varit utsatt för något liknande? Hur kan det kännas att se sin by brännas ned och att se släkt, vänner eller bekanta mördas och lemlästas? Förstår myndigheterna egentligen hur barn mår efter att ha sett hur en förövare skär halsen av en släkting, under tvång bevittnat hur förövare våldtar kvinnor eller efter att ha blivit vittne till hur några män bränns inne i ett hus?

Tyvärr är det inte många som verkar bry sig. Jag tycker att det är en skam att behandla människor på detta sätt.

Det är också en skam när personal på flyktingförläggningar gillar fällor för utvisningshotade flyktingar. Det är en skam när polisen kommer in på förvaret på Malmös flyktingförläggning för att utvisa personer klockan fyra på natten. Sker detta av rädsla för att medierna ska skriva om det? Kan man göra så? Kan man skilja familjer åt på detta grymma sätt, utan att de som avvisas har möjlighet att prata med sina älskade barn eller sin älskade fru?

Ja, det tycks gå i Sverige. Jag skäms verkligen över detta. Är det en human flyktingpolitik? Är det inte snarare grova brott mot de mänskliga rättigheterna? Är det att beteckna som ett respektfullt återvändande?

Bo Könberg berättade tidigare om en vän till mig som blev utvisad i måndags. Att prata med en utvisad vän klockan sju på morgonen, som precis ska på planet från Kastrup, och sedan förklara för hustrun och dottern vad som har hänt – det är inte lätt. Dagen innan, på söndagen, besökte jag förvaret i Malmö för att prata med vännen och med personalen. På förvaret i Malmö får man 30 minuters besöks tid. Besöket måste anmälas en dag innan. Och glöm inte legitimationen – för då kommer man inte in! Jag vill också berätta att förvaret i Malmö verkligen behöver rustas upp. Sämre besöksrum har jag aldrig varit i.

Precis som min utskottsansvariga, Ulla Hoffmann, vill jag säga att hela situationen på Migrationsverket visar på brist på pengar. För att få ned handläggningstiderna och för att kunna förbättra aktiviteterna för t.ex. barnen ute på flyktingmottagningarna fordras mer resurser. Det fordras också mer resurser för att den i regel mycket lojala och duktiga personalen ska känna sig ännu mer motiverad.

Många som har forskat i hur det ser ut nere i Kosovo och som har besökt Kosovo har blivit belamrade med rapporter från hjälporganisationer och kontakter som alla entydigt säger: Hjälp! När inte ut! Organisationerna klarar det inte. Det finns inga riktigt fungerande flyktingförläggningar. Det finns inga eller mycket få medicinska hjälpmedel.

Ändå verkar Maj-Inger Klingvall tycka att de som ska återvända kan göra det utan problem, och att det blir sörjt för dem i hemlandet. Vem

ska försörja denna stora flyktinggrupp? Antalet internflyktingar är enormt, och många av länderna runt Kosovo är mycket fattigare. Är det inte rimligare att dessa närliggande länder i första hand får hjälp med flyktingströmmarna och att de som bor närmast i första hand får återvända? För Sverige som är ett rikt och välbärgat land bör det vara en droppe i havet att hjälpa de ca 1 000 kosovoalbarnerna.

Dessutom visar det sig nu att det politiska läget i angränsande områden i Serbien och Makedonien har blivit mycket instabilt. Väpnade strider pågår på många håll, och situationen kan komma att förvärras.

Fru talman! Om den svenska migrationsverksamheten ska präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens mänskliga rättigheter bör vi låta Kosovoflyktingarna få stanna.

Jag yrkar därför bifall till reservation 13. Jag står givetvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag alltså bifall bara till denna reservation.

Anf. 68 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Vi har nu hört Sven-Erik Sjöstrands uppfattning om situationen i Kosovo.

Jag har en övergripande fråga att ställa till Sven-Erik Sjöstrand: Hur ska Sverige ställa sig till en massflyktsituation i framtiden, när UNHCR kanske vädjar till EU:s länder att ta emot människor i en massflyktsituation som kan bero på väpnade konflikter eller miljökatastrofer? Ska Sverige kunna ta emot dem med tillfälliga uppehållstillstånd, eller anser Sven-Erik Sjöstrand att de utan vidare ska få permanent uppehållstillstånd?

Anf. 69 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag ska först på ett enkelt sätt förklara att jag inte tror att man bara kan ta emot människor och säga: Ni får permanent uppehållstillstånd.

En massflyktsituation är en alldeles speciell situation. Då måste man naturligtvis analysera läget. Men det viktiga är också att analysera situationen efter det att de två åren har gått ut, om man nu har ett tillfälligt skydd på t.ex. två år. Många av oss som debatterar Kosovo ser att många av de flyktinggrupper av kosovoalbaner som finns i landet har haft traumatiska upplevelser, som kolleger till mig också har sagt.

Det finns en oerhört stor social oro i Kosovo i dag. Fattigdomen och kriminaliteten är stor. Läget är inte det bästa för att skicka ned barn till Kosovo. Av bl.a. det skälet tycker jag att man ska arbeta för att de kosovoalbaner som finns här ska få stanna.

Anf. 70 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på min fråga. Situationen var ju den att UNHCR vädjade att bl.a. EU:s länder skulle ta emot de flyktingar som fanns i Makedonien. Orsaken var att Makedonien stängde sina gränser mot Kosovo. Man utövade praktiskt taget utpressning på EU:s länder eftersom man inte ville ha så många kosovoalbaner i Makedonien. Man var rädd för sin egen situation. Då stängde man gränserna och begärde att UNHCR skulle se till att Europas länder evakue-

rade 90 000 personer så att man kunde öppna gränsen och släppa in de kosovoalbaner som fanns utanför den makedoniska gränsen.

Då undrar jag om Sverige ska ställa upp i den situationen och ta emot ett antal människor på tillfälliga uppehållstillstånd. Eller ska det vara ett långt asylprocessförfarande innan Sverige kan bestämma sig för hur man ska göra? Det vore mycket intressant att höra vad Sven-Erik Sjöstrand har att säga i den frågan.

Anf. 71 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Maud Björnemalm har redogjort för läget. Jag och många i mitt parti välkomnar att Sverige ställde upp bakom UNHCR och tog emot bl.a. kosovoalbaner. Det fattades ett beslut om att vi skulle ta emot 5 000 flyktingar från Kosovoområdet. 90 000 flyktingar skulle tas emot av de 29 nationer som ställde upp på detta. Det var väldigt viktigt i den här akuta situationen.

När sådana här akuta situationer uppstår tycker jag verkligen att vi måste höja vår ribba och visa vår solidaritet. Det är det viktigaste. När det uppkommer massflyktssituationer måste man, som jag sade tidigare, analysera läget. Om man ger tillfälligt skydd måste man naturligtvis analysera hur läget är efter några år. Om läget är mycket stabilt, om länderna har utvecklats, om fattigdomen och kriminaliteten har gått ned finns det kanske möjligheter att återvända.

Men i Kosovo i dag finns en arbetslöshet på 70 %. Boendesituationen är inte bra. Den sociala situationen är väldigt dålig. Därför tycker jag att man kan vädja att dessa människor ska få stanna i Sverige.

Anf. 72 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Det är riktigt som Maud Björnemalm sade att UNHCR begärde en humanitär evakuering. Den skedde. De fredsbevarande truppen gick in och säkrade läget. 900 000 personer återvände. Många av dem var sannolikt också traumatiserade och hade haft väldigt besvärliga upplevelser.

Nu beskriver Sven-Erik Sjöstrand situationen i Kosovo som så mörk att vi kanske egentligen logiskt borde göra en ny humanitär evakuering eftersom det finns så många människor som far så illa och läget är så dåligt där. Då skulle jag vilja ställa en fråga. Om det på olika sätt kom ytterligare 4 000–5 000 personer från Kosovo och sökte asyl här, skulle de också omfattas av det här tillkännagivandet som ni vill att vi ska rösta om? Skulle även de få stanna automatiskt just därför att de kommer från Kosovo?

Logiken bjuder ju att om det är så risigt att åka dit är det lika risigt att vistas där. Då bör man också kunna få åka ut och få uppehållstillstånd i Sverige.

Anf. 73 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att verkar som om Gustaf von Essen försöker att få mig i en fälla här. Jag ska vara väldigt försiktig och säga att jag ser att bilden är mörk i Kosovo. Samtidigt finns det 349 organisationer representerade i Kosovo. En del har en person där, och en del flera. Det finns militär närvarande i Kosovo. Men, vad jag har förstått, har inte

återuppbyggnaden gått bra. Den sociala situationen är inte bra. Väldigt många har gått igenom traumatiska saker.

Det kan absolut inte vara lätt att vara med om ett krig. Jag har inte själv varit med om det. Jag vet inte riktigt hur man upplever det. Däremot har jag pratat med väldigt många. Jag har lärt känna barn på 2–3 år som har upplevt de här sakerna. De har också varit med om väldigt svåra upplevelser. Alla de människor som har varit på flykt undan krig har också haft svåra upplevelser.

Situationen i Kosovo gäller också flyktingströmmarna i grannländerna. Jag tycker att man bör uppmärksamma att vi som ett rikt land kanske har större möjligheter att hålla kvar flyktingarna från Kosovo här i Sverige och i första hand låta dem som finns i grannländerna återvända till Kosovo. I så fall underlättar vi för de allra fattigaste grannländerna.

Anf. 74 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! De som kom till Albanien och Makedonien har ju redan återvänt. Fler än 900 000 har redan återvänt och sysslar nu med att bygga upp landet. En radioreporter på Sveriges Radio, jag tror att han heter Kjell-Albin Abrahamsson, beskrev Kosovo som en enda stor byggarbetsplats. Det sker saker där med hjälp av frivilligorganisationer.

Om UNHCR begär att vi ska ta emot flyktingar genom en humanitär evakuering, tycker de samtidigt att det är bra om samma personer kan återvända. Det var ju det som var hela meningen med den humanitära evakueringen. UNHCR:s synsätt är ju att människor ska återvända till sina hemländer, bygga upp dem och skapa sig en framtid i sina egna hemländer. Det är hela folkrättens väsen som de uttrycker på det här sättet.

Sedan kan det ändå vara så att enskilda personer kan ha skäl att få stanna här i Sverige efter individuell prövning. Men såsom Sven-Erik Sjöstrand beskriver läget i Kosovo borde, om man ska vara logisk, väldigt många familjer kunna kvalificera sig för att få uppehållstillstånd i Sverige bara de kommer hit.

Anf. 75 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Det är nog så att många människor borde vara kvalificerade för att få en fristad här i Sverige när man ser på situationen i Kosovo. Det är sant, som väldigt många ledamöter här har sagt, att man har gått igenom traumatiska saker. Det gäller det exempel som jag redogjorde för tidigare om en familj som flydde när frun var höggravid. Hon födde en dotter när de hade varit två dagar i Sverige. Det är en familj som utvisas. Man splittrar familjen. Det är inte heller humant.

Jag tror att det finns många inte bara i Kosovo, utan också i Bosnien som behöver hjälp. Det är tacksamt att Sverige kan hjälpa så många som möjligt.

Anf. 76 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Det är med stort bekymmer jag ser på utvecklingen av den gemensamma asyl- och flyktingpolitiken i EU. Det är framför allt oroande att den svenska regeringen, trots alla vackra ord, är på väg att lägga sig platt för kraven på en hårdare europeisk flyktingpolitik.

När europeiska socialdemokrater som Storbritanniens Jack Straw och italienaren Giuliano Amati kräver högre murar runt EU för asylsökande tycks regeringens försäkringar på hemmaplan väga lätt. Straws och Amatis behov av att blidka flyktingfientliga krafter på sina hemmaplaner väger uppenbarligen tyngre.

Vi vet att det finns flyktingfientliga krafter i många europeiska länder. Vi vet att flyktingfientliga partier gång efter annan poppar upp som otäcka ogräs i EU-ländernas demokratiska rabatter. Vi vet att alltför många rika EU-länder tar emot alltför få människor som trots allt orkar fly från sina hemländer för ett hopp om en bättre framtid eller framtid i en fredlig del av världen.

Då kan man välja att lägga sig platt och acceptera spelets gång. Eller också kan man sticka huvudet i sanden och hoppas att stormen drar förbi. Eller också kan man stå sig upp och ropa för en bättre värld, mot de krafter som försöker bryta ned den. Sverige har en lång tradition av att våga ropa. Vår röst får inte tystna!

Fru talman! Det finns ett harmlöst ord: transportörsansvar. Det låter väl ganska tryggt. Transportörsansvar. Den som transporterar ska ha ett ansvar för transporten.

Men bakom detta harmlösa ord ligger ännu en mur runt den europeiska unionen. Transportörsansvaret innebär med nuvarande förslag att det är transportören – flygbolaget, rederiet eller bussåkeriet – som ska bedöma om någon passagerare är illegal flykting – illegal flykting, smaka på de orden! – på väg till EU. En prövning som svenska myndigheter har haft månader och år på sig att genomföra på plats i Sverige med alla resurser ska nu tas om hand av privata transportbolag och vara färdig kanske på någon timme.

Om transportbolaget misslyckas riskerar man böter. Sverige och övriga EU-länder slipper pröva asylansökningar. För flyktingarna, illegala eller ej, blir det bara svårare att söka sig till den trygghet alla egentligen borde ha rätt till. Genèvekonventionens intentioner, som innebär att alla har rätt att få sina asylskäl prövade i rättssäker ordning, ställs åt sidan.

Folkpartiet liberalerna kan inte ställa upp på att ytterligare skärpa den nuvarande regleringen när det gäller transportörsansvar. Det är de partier som är och har varit positiva till EU som bär huvudansvaret för att EU:s gränser förblir öppna och på sikt också blir ännu öppnare.

Fru talman! Samtidigt som man på EU-nivå försöker nå en överenskommelse om transportörsansvaret pågår en parlamentarisk utredning här i Sverige med syfte att se över frågan. Man måste verkligen fråga sig vilken funktion utredningen egentligen fyller när frågan i praktiken kommer att avgöras av EU:s flyktingministrar. Ska den bara konfirmera det fattade beslutet? Det vore bra med ett klagörande här.

Avsikten med att skärpa transportörsansvaret sägs vara att försöka komma åt den tilltagande flyktingsmugglingen till Europa. Flyktingsmugglingen har lett till flera uppmärksammade mänskliga tragedier. Utöver de kända fallen finns säkert många fler. Mörkertalet är antagligen stort.

Vad är skälet till att människor i dag vågar satsa inte bara alla sina ofta små besparingar, utan också riskera sina liv för att komma till Europa? Det är uppenbart att den ökande flyktingsmugglingen i huvudsak är ett resultat av att EU:s medlemsstater med olika skärpta procedur-

regler gjort det allt svårare för människor att få sin asylfråga prövad. Ingen kan söka asyl utan att först ha kommit innanför våra gränser. Men samtidigt stoppar visumtvång den som har skyddsbehov från att komma in. Att söka asyl blir därmed närmast omöjligt – ett slags moment 22 i det verkliga livet.

När flyktingministrarna träffas är det en självklar utgångspunkt att flyktingar bara utgör ett problem. Men i andra delar av EU-systemet är tongångarna allt oftare annorlunda. Där talas det om att EU behöver en invandring av betydande omfattning för att klara den framtida välfärden.

Det finns t.ex. siffror som pekar på att Sverige kommer att behöva flera hundra tusen nya svenskar. De behövs som lärare, som sjuksköterskor och som datatekniker. Då kan vi välja. Antingen väljer vi att låta de fattiga länderna lägga sina små resurser på att utbilda sina duktigaste män och kvinnor, och sedan erbjuder vi dem välbetalda jobb. Då dränerar vi de fattiga länderna på deras bästa arbetskraft och de resurser de lagt ned på att orka utbilda dem.

Eller också ser vi på problemet med den globala solidaritetens glasögon. Då skapar vi redan i dag möjligheter för människor att komma till Sverige så att vi, som ännu är bland världens rikaste länder, ska kunna ta av våra stora resurser för att utbilda dem till det arbete vi behöver i Sverige. Och tänk om någon efter något år återvänder till sitt hemland för att arbeta där – vilken vinst för världen!

Alla som vill stanna i Europa kommer troligtvis aldrig att få göra det även om det finns uppgifter som pekar på att Europa behöver miljoner nya européer de kommande åren. Men det är helt oacceptabelt, gränsande till vansinne, att driva en politik som driver människor in i lönutrymmen och containers.

Fru talman! I dag och på onsdag kan Sveriges parlament visa att det fortfarande finns länder som med kraft driver på för en öppnare och människovänligare värld. Vi kan göra det genom att ta ett litet steg och ge några kosovoalbanska flyktingar hopp om en framtid. Vi kan välja att inte bygga på muren runt det rika Europa. Kanske är det bara detta enda lilla steg som några av oss orkar ta i dag. Men varje steg i rätt riktning, om än så litet, är ändå ett steg framåt.

Anf. 77 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! ”När det gäller den svenska asylpolitiken vidhåller utskottet att den präglas av humanitet och generositet.”

Så står det att läsa i dagens betänkande. Med utskottet ska man då förstå utskottets majoritet – främst socialdemokraterna och numera de flesta av moderaterna. Från de övriga fem partierna finns starkt kritiska reservationer, i många fall gemensamma över partigränserna.

Det kan man i något fall tycka är lite nyvaket efter det att en del krafter i Sveriges riksdag tidigare har stött politiken men nu ändrat sig. Men det är ändå välkommet. Man kan också tycka – och det nämndes av föregående talare – att det möjligen står i viss kontrast till det överväldigande bifallet till medlemskapet i den europeiska unionen. Men det är ändå glädjande att vi kan hitta ett slags bred opposition i dessa frågor.

Vi är helt enkelt många som inte instämmer i beskrivningen av den svenska asylpolitiken som human, som generös. Och många asylsökande kan själva instämma i vårt instämmande. I mitt anförande ska jag ta upp

några exempel. Jag vill också tala om att jag till fullo instämmer i vad Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand tidigare i debatten har sagt.

Fru talman! Fästning Europa byggs vidare, med utskottsmajoritetens goda minne. När kryphålen i fästningsmurarna täpps till kanske en och annan tror sig kunna känna sig trygg inne i värmen. Men utanför ställs människor som behöver vår hjälp och som nu hänvisas till människosmugglare. Rättssäkerheten kräver att varje fall prövas individuellt. Men just detta verkar man alltför ofta glömma bort. Det är inte minst uppenbart när det gäller de människor som nu avvisas till Kosovo. Människor med olika bakgrund, olika livsöden och olika skyddsbehov buntas ihop och skickas iväg, många gånger till en osäker tillvaro och till en del av världen som präglas av allt annat än stabilitet.

Låt mig ur mängden av ärenden – eller egentligen snarare människöden – lyfta fram bara ett exempel. En familj ska utvisas till ett av de mest våldsdrabbade områdena i Kosovo. I överklagandet till Utlänningsnämnden refereras ett psykologuttalande: ”Ångestnivån är hög med överväldigande rapporterade känslor av skräck som ej kan bemästras. Patienten är just nu oförmögen att ta initiativ till de enklaste aktiviteter. Hon rapporterar också svåra minnesstörningar” – – – ”Vid samtliga besök har patienten beskrivit ständigt huvudvärk och ständiga fysiska smärtor. Det dominerande intrycket är en blek, skrämmd kvinna som klagar över smärta och skräck och har svårt att sätta ord på det hon tänker och känner.”

Lite längre ned uttalar nämndens majoritet: ”Nämnden finner att de åberopade humanitära omständigheterna inte är tillräckligt starka för att uppehållstillstånd skall kunna beviljas på denna grund. Inte heller föreligger andra skäl att bevilja familjen uppehållstillstånd. Överklagandet skall således avslås.” Det sistnämnda är en formulering som återfinns i fall efter fall.

Sjuka får vård, sade statsrådet Klingvall i sitt anförande. Tillåt mig tveka när det gäller exempelvis den kvinna vars fall jag nu refererat. Hon och hennes familj skickas tillbaka till en verklighet där det enligt Världshälsoorganisationen i hela Kosovo finns 22 psykiatriker och 2 psykologer. Hur troligt är det att hon där kommer att få hjälp att bearbeta sina upplevelser – även om hon i övrigt mot förmodan kan leva ett tryggt liv?

Fru talman! Det är förstås inte riksdagens uppgift att fatta beslut utifrån enskilda fall; därom är jag fullt medveten. Men om vi som beslutsfattare inte inser att svensk flyktingpolitik i dag inte bara är fina ord om generositet och humanitet utan också summan av alla beslut, är det ett problem. Och om vi inte ser det mönster av inhumanitet och bristande generositet som i dag framträder ur denna summa av beslut, har vi tappat perspektivet.

Ett annat exempel är Afghanistan. Vi är säkert överens här i kammaren om att situationen i Afghanistan är allt annat än trygg och säker. Man kan tydligt se det systematiska i förtrycket vad gäller hur kvinnor behandlas, även om de självfallet inte är ensamma om att drabbas. Regimen i Afghanistan försöker tvinga kvinnor tillbaka till medeltiden. Kvinnor tillåts inte arbeta eller ens visa sig offentligt utan sällskap av en manlig släkting. Det har gått så långt att begreppet ”brott mot mänskliga rättigheter” inte räcker till för att beskriva situationen. På ett liknande sätt förtrycks och förföljs oppositionella, journalister och författare.

Den senaste tidens oroligheter har också uppmärksammat internationellt, och många länder tar i dag emot flyktingar från Afghanistan och ger dem permanenta uppehållstillstånd. Så har också skett i ett antal fall i Sverige, och det är förstås utmärkt. Det betyder att man börjat inse allvaret i situationen i Afghanistan.

Men i ett antal fall har flyktingar också fått avslag med en allmän hänvisning till att de har haft sådana positioner i den tidigare regimen att de har begått brott mot mänskligheten och därför kan undantas från Genèvekonventionen. Låt mig börja med att säga att vi inom Vänsterpartiet tycker att det är bra att möjligheten till undantag från Genèvekonventionen av dessa skäl finns. Det är inte rimligt att den som personligen eller genom direkt ordergivning har medverkat till brott mot mänskligheten hur som helst kan räkna med asyl i Sverige.

Men när det gäller de afghanska flyktingarna handlar det om högst summariska prövningar, i det närmaste utan bevisföring, och det kan inte vara rimligt. Jag har tagit del av vissa av de ärenden det gäller och kan konstatera att det är svårt att se på vilket sätt man lyckats göra det som UNHCR i sina riktlinjer för tolkningen anger. UNHCR menar att man måste kunna påvisa att de personer som undantas har haft nära eller direkt ansvar för själva brotten.

Detta är alltså ytterligare ett exempel på den schablonmässiga behandling som ansökningar om asyl i dag ibland får. Vi menar, i likhet med flera andra partier, att en ny instans- och processprövning måste införas, som ger bättre garantier för en individuell och rättssäker prövning.

Utan att yrka bifall till samtliga Vänsterpartiets reservationer – det har gjorts av tidigare talare – vill jag meddela att jag självfallet står bakom dessa reservationer.

Fru talman! Ord och handling bör stämma överens, inte minst i Sveriges riksdag. Vi behandlade här i kammaren den 6 april en handlingsplan som regeringen författat mot bl.a. rasism och främlingsfientlighet. Det är en viktig och angelägen kamp för oss alla att föra, men låt mig samtidigt konstatera att talet om kamp mot rasism ekar tomt, om den svenska regeringen samtidigt inte i grunden omprövar sin flyktingpolitik. Hur kan främlingsfientligheten på allvar bekämpas, om man stänger gränserna för så många av dem som behöver vår hjälp? Hur kan man kräva solidaritet av sina medmänniskor, om man inte ens förmår att lyssna till de berättelser som människor som flyr sitt land för att söka en fristad i Sverige har att berätta, utan avfärdar dem med schablonmässiga bedömningar?

Fru talman! Avslutningsvis: I samma riktning som utskottsmajoriteten men längst av alla går moderaternas Sten Andersson. Han vill stänga gränserna helt och inte släppa någon över bron. I en motion påstås att Sverige inte bör besluta om ytterligare invandring innan de som tidigare har fått asyl kan försörja sig av egen kraft. Det finns bara ett ord för det: främlingsfientlighet.

Anf. 78 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har motsatt sig införandet av Schengensamarbetet, och det gör väl att dess företrädare på ett fritt sätt kan kritisera de företeelser som är förknippade med Schengen.

Schengensamarbetet innebär ju en fri rörlighet i området för alla, medborgare och andra, som har uppehållstillstånd där. Detta har många önskat länge. Som det var tidigare fick de faktiskt söka visum så snart de skulle fara till Danmark eller till Tyskland. Det behöver de inte längre. Därför är Schengensamarbetet utomordentligt värdefullt både för EU:s invånare och för tredjelandsmedborgare.

Det gäller därutöver att Schengen grundas på de principer som vi har varit överens om i avtalet staterna emellan, nämligen att Genèvekonventionen och andra humanitära principer ska tillämpas. Detta ska naturligtvis upprätthållas.

Den visumlista som Schengen har upprättat är lång, och jag tror inte det finns något parti här som inte tycker att vi inte borde försöka arbeta för att successivt korta visumlistan allteftersom tiden går och man ser att det är möjligt. Det här är alltså nog egentligen inte så kontroversiellt. Vad gäller flyktingars möjligheter att söka asyl i Schengenland vill jag säga att det också kan vara så att man kan söka och få flyktingstatus i det land som man faktiskt befinner sig i eller i det första nära asyllandet. För afghaner är det i första hand Pakistan, där det finns jättelika flyktingläger där man lever under trygghet om också många gånger under svåra förhållanden.

Jag tror att vi så småningom kanske kommer att försöka öka kvotuttagningar för flyktingar i andra delar av världen, där UNHCR så rekommenderar.

Anf. 79 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Även om jag är lite osäker på var i Gustaf von Essens anförande frågan uppstod kan jag ändå konstatera att det gjordes ett antal kommentarer till Schengensamarbetet som jag kan komplettera med våra synpunkter.

Som Gustaf von Essen och kammarens ledamöter i övrigt inte kan vara ovetande om är vi starkt kritiska till hela den överstatlighet som finns inom flyktingpolitiken i EU i dag. Det handlar enligt vår beskrivning kanske lite generaliserande men ändå om ett sätt för det rika Västeuropa att stänga sig inne och försöka hindra människor från att komma till vår del av världen.

Detta är möjligen begripligt om man bara ser till hur människor här ska få det bättre, men vi har i vårt parti en lång tradition av internationell solidaritet och ser därför i första hand till hur människor i hela världen ska kunna få bättre liv och kunna säkra sin tillvaro så att man inte riskerar förföljelse, krig eller tortyr. Därför är vi starkt kritiska till Schengensamarbetet. Jag vill dock påpeka att vi är kreativt och konstruktivt kritiska och inte bara säger nej till själva samarbetet och avtalet, utan vi försöker också gå in konkret i olika situationer och lägga fram förslag till hur Sverige nu som en nation som har undertecknat avtalet ska kunna agera för att svensk flyktingpolitik trots allt ska upprätthålla något uns av värdighet och generositet.

Anf. 80 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! De europeiska länder som har valt att samarbeta på en rad olika områden har sagt sig att det även på detta område är viktigt att vi får en gemensam europeisk asylpolitik, en gemensam europeisk in-

vandringspolitik och en gemensam politik för tredjelandsmedborgares möjligheter att vistas, arbeta och röra sig fritt i området. Detta arbete ska inte underskattas. Det kommer stegvis och gradvis att leda fram till bättre förhållanden för de berörda människorna. Det är en självklarhet att humanitära regler och en humanitär ribba måste ställas upp. Det arbetet pågår också.

Jag vågar påstå att det här med Fästning Europa är ett slags torgmötesuttryck som har spritt sig. Jag kan inte förstå hur man över huvud taget kan resonera på det sättet. Inget land vill väl ha människor som smugglas in i landet, framför allt inte människor som faktiskt inte av flyktingskäl utan bara rent allmänt vill komma till Europa för att få ett bättre liv. Det är inte asylgrundande omständigheter att just bara önska detta. Sedan kan man skaffa sig en invandringspolitik. Det är ungefär som Kalle Larsson själv indikerar, att man på sikt kanske måste göra det möjligt för fler att komma därför att vi har demografiska problem. Men det är en politik som vi måste diskutera tillsammans med de andra länderna, och vi måste gemensamt hitta en bra linje. Det gagnar ändå människor mycket bättre än att bara öppna gränsbommar.

Anf. 81 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag markera skillnaden mellan samarbete och överstatlighet. Den är rätt väsentlig, inte minst i de här frågorna.

Samarbete innebär just att man tillsammans kommer överens om viktiga saker, och varje land behåller sitt eget självbestämmande över sin lagstiftning och sin politik. Det är den typen av samarbete som Vänsterpartiet har förespråkat länge och som vi också vill ska gälla på så många områden som möjligt även inom EU-samarbetet. Överstatlighet handlar om att en majoritet av nationer eller snarare av röster i något sammanhang kan tvinga ett land att föra en annan politik än vad det egentligen har lust med.

Problemet med EU:s utveckling nu är just att vi ser överstatlighet inom asylpolitiken. Det får bekymmersamma konsekvenser menar Vänsterpartiet, och vi kritiserar därför just de sakerna, som vi har ägnat hela den här debatten åt. Vi menar att transportörsansvaret är ett exempel på Fästning Europa. Man gör det alltså oerhört mycket svårare för människor att ta sig hit, och de som ändå behöver fly hänvisas just till de människosmugglare som alla påstår sig inte vilja främja. Det finns helt enkelt ingen annan att vända sig till. Människosmugglare är de som lyckas med uppgiften att åtminstone få människor över gränsen. Den här typen av politik bygger murar. Om det kallas torgmötestal att tala om Fästning Europa och att tala om hur verkligheten ser ut, så låt oss ha torgmöte i Sveriges riksdag lite oftare.

Anf. 82 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag ska inleda med Kalle Larsson. Han påstod i klartext att jag var ett skolexempel på främlingsfientlighet. Han refererade tydligt till en motion som jag har väckt som behandlas i utskottet. Om den har missuppfattats så till den milda grad av Kalle Larsson ber jag om ursäkt för min förmåga att formulera mig på svenska språket.

Jag har skrivit en motion. Där säger jag att i en framtid, kanske inte så långt fram, ska t.ex. enskilda, företag eller organisationer kunna ge stöd till en människa som kommer från länder utanför EU och som vill söka jobb i Sverige. I samma motion skriver jag att man kanske först borde se till att skapa jobb till de många – det handlar väl om 100 000 människor – som i dag har fått asyl i Sverige men som inte har fått jobb. Jag tror inte att jag har skrivit att vi skulle neka att ta emot flyktingar baserat på Genèvekonventionen. Om jag har gjort det, Kalle Larsson, ber jag om ursäkt. Om jag inte har gjort det borde Kalle Larsson be mig om ursäkt.

Fru talman! För att ingen ska missuppfatta mig vill jag säga att jag anser att Sveriges flyktingpolitik är så nära ett haveri som man kan komma. Det är inte fel på våra ambitioner. Vi har haft en god vilja, men vi har varit för naiva. Vi har nämligen saknat den kompetens och den kunskap som krävs för att man på relativt kort sikt ska kunna bevilja asyl åt så många människor som vi har gjort. Man kan bara gå runt och titta i en del förorter runt våra storstäder. Då ser man människor som år efter år har cementerats i betonggetton. De har cementerats i arbetslöshet. Vi ser resultat från skolor i de områdena. Barnen har tyvärr i alltför många fall inte förmåga att tillgodogöra sig den utbildning som krävs för att de senare som vuxna ska kunna fungera i det svenska samhället. Jag anser att det är ett misslyckande. Andra har givetvis tolkningsrätt åt andra hållet.

Fru talman! Jag har tyvärr inte kunnat lyssna på hela den här debatten av olika skäl. Något som jag kommer att säga här kanske andra redan har sagt i dag. Men man får generellt uppfattningen, när man lyssnar på den här debatten, att Sverige är det absolut sämsta landet i hela världen för flyktingar. Det är kanske en något överdriven negativ generalisering, men man får uppfattningen att allt bara är eländes elände. Men faktum är att Sverige är det land i snart sagt hela världen som per capita, alltså per invånare, från 1985 till dags dato har beviljat flest asyl. Jag tror inte att det finns något land, inte i Europa och inte utanför Europa, som med samma beräkningsgrund har beviljat fler asyl. Det är möjligt att framför allt fem partier i riksdagen tycker att vi har en usel politik, men ett antal asylbeviljade har i alla fall en annan uppfattning. I deras fall är Sverige fortfarande ett land som det är hyggligt populärt att söka asyl i.

Sedan måste jag säga, när jag lyssnar på den här debatten, att det är en framgång att ett parti som inte för så länge sedan hade nära kontakter med en ideologi vars motto var att stänga gränserna, inte för invandring utifrån utan för att de som bodde där inte skulle flytta ut, i dag börjar prata om humanitet. Det ser jag som en framgång och som ett bevis på att alla kan omvända sig.

Fru talman! När det gäller den politik som vi har bedrivit i Sverige har man kritiserat Migrationsverket och Integrationsverket, och ibland bedriver man något som jag tycker är en kvällstidningsjournalistik. Det finns många exempel på det. Människor som har lyckats uppegga ett intresse från en tidning för sitt fall lyckas kanske tack vare det att få till stånd en utgång i den riktning som passar den enskilda individen.

Jag ska bara ta upp ett exempel av många. I fjol höstas var det löpsedlar från de flesta tidningar i Sverige om en person som, i och för sig på tveksamma grunder, hade fått ett pass därför att polisen trodde att han var svensk medborgare, vilket han inte var. Sedan kom han tillbaka hit till

Sverige och ville förlänga sitt pass. Det som man inte berättade men som nu har kommit fram var att han, när han kom till Sverige, skattskrev sig i Sverige. Då skrev han att han var ogift, och han hade för avsikt att bo många år i Sverige. Det var inget prat om att han hade familj och barn i Florida och var restaurangägare där.

Det här upprörde även ett antal riksdagsledamöter. Jag tycker att man bör dra lärdom av detta. Man ska lyssna på bägge sidor innan man går ut och orsakar ageranden som får framför allt kvällstidningar att använda rubriker som användes när andra världskriget tog slut – då berättigat. Det finns alltid två sidor av en sak, och ingenting är alltid svart eller vitt.

I dagarna har vi nåtts av budskapet att fyra myndigheter och Kommunförbundet, tror jag, gått ut och sagt att man ska ha en mer individuell prövning av asylsökande. Det tycker jag är bra. Men jag tror, precis som Gustaf von Essen påpekade, att det allra viktigaste i dag är att se till att de onormalt långa ansökningstiderna kortas. Asylprocessen måste ta kortare tid än vad den gör i dag. Jag förstår de mänskliga tragedier som skapas när man i princip kan överklaga in absurdom med förhoppningen att bara jag är riktigt ihärdig och får tag i en bra advokat kanske jag får lov att stanna i Sverige.

Vi ska ha asylbehandlingar som är rättssäkra. De ska inte kränka individen. Alla papper ska på bordet. Men de måste gå betydligt snabbare än vad de gör i dag.

Fru talman! Nu har det pratats om invandrapolitik. Det finns väl en del människor som tycker att vi skulle ha ett helt öppet Sverige. Det tror jag också att vi får – på sikt. Men vi får det varken i dag, nästa år eller om fem år, av flera skäl. Det första är att EU inte skulle acceptera att Sverige ensidigt införde en helt fri invandring. Men det viktigaste är att det inte finns något land i hela världen med en helt fri invandring, inte heller något större parti som i sitt land driver den frågan. Då bör det inte förvåna om det finns de i Sverige som tycker att det kan finnas anledning att lugna ned sig lite grann innan man ställer dessa krav. Men på sikt, när världen blir mer jämlik, inser jag värdet av att ha en full rörlighet över våra gränser.

Det innebär inte att Sverige är stängt. Runt 400 miljoner EU-medborgare har i dag rätt att komma till Sverige och jobba, ifall de kan få jobb. Det finns ingenting som hindrar dem.

Fru talman! Det finns en annan fråga som man inte riktigt kan springa ifrån i det här sammanhanget. Det har ju kommit invändningar mot att människor ska få lov att flytta vart de vill och söka jobb osv., även om jag givetvis anser att det är rätt. Men samtidigt ligger det en faktor i den andra vågskålen. Vi har i dag människor som bor i länder som är mycket fattiga. I den mån det finns välutbildade människor i de länderna förstår jag att dessa söker sig till västvärlden för att skapa sig en bättre social och ekonomisk situation. Men samtidigt kan ingen komma ifrån att detta är ett problem, för vad händer då med de länder som i dag är fattiga? Om de dräneras på människor med utbildning och kompetens kommer de garanterat att hamna i händerna på diktatorer eller religiösa fanatiker. Jag tror inte att det är en utveckling som någon av oss vill ha. Frågan är alltså inte helt lätt.

Kosovo har vi pratat om här i dag. Jag som alla andra får ju lita på olika auktoriteter. Jag förstår att både FN:s och UNHCR:s uppfattning nu

har devalverats å det grövsta. Vad de tycker har ingen betydelse. Att 900 000 har flyttat tillbaka till Kosovo har heller ingen betydelse.

Vi moderater hade i går ett gruppsammanträde. Jag tror att jag utan att göra våld på någon sekretess kan referera till en auktoritet – inte en självutnämnd utan en som många människor utanför vårt parti betraktar som en auktoritet i flykting- och krisfrågor, nämligen Carl Bildt. Han ansåg inte – och jag tror inte att någon sekretess hindrar mig att berätta detta offentligt – att det var fel att sända tillbaka dessa kosovoalbaner, med undantag för dem som beviljats asyl i Sverige på grund av att de är serber, romer eller hör till någon annan minoritet och därför kan riskera att hamna i problem.

Sedan måste jag säga att den här reservationen är skriven i en annan situation än den som gäller i dag. Den är förmodligen skriven i september i fjol. I dag pågår i Kosovo en av de största hjälpinsatser som någon gång har inträffat. Det var också någon som sade att Kosovo i dag kanske var världens största byggarbetsplats. Det *är* någonting på gång. Man måste ha skydd av FN, men det är väl inget. Det är väl bättre att FN är där än att det blir bråk.

Fru talman! Ska vi nu av humanitära skäl bevilja dessa några tusen kosovoalbaner rätt att permanent få stanna i Sverige? Jag sade permanent, eftersom det i dag har varit lite olika uppfattningar när man pratat om den här reservationen. Någon har sagt att det bara gäller tillfälliga uppehållstillstånd. Någon annan, nämligen Sven-Erik Sjöstrand, sade för en stund sedan att de skulle få stanna. ”Stanna” måste för mig innebära att det gäller så länge den enskilde själv vill. Det hade varit bra om reservationerna vetat vad reservationen får för konsekvenser.

Inom det parti jag representerar har vi haft en debatt. En del har pratat om spricka och kris och andra sådana ord. Det är 10–15 personer som kommer att rösta med reservationen på onsdag. Jag tror inte att det är någon kris eller katastrof. Vi är ett stort parti med 1,1–1,2 miljoner väljare. Det är klart att riksdagsgruppen då får lov att ha en uppfattning som stämmer överens med vad våra väljare tycker. Och vi har fri röstning i den här frågan på onsdag. Det är ingen partipiska. Det enda Moderata samlingspartiets gruppstadga kräver är att om man avser att rösta emot partiet ska man anmäla det före voteringen. Jag tycker att det är ett vetligt krav. Sedan får man rösta hur man vill. Här viner faktiskt ingen partipiska.

Sedan, fru talman, ska jag bara säga något kort om integration. Jag anser att den i dag har misslyckats eftersom vi är för flata i Sverige. När du kommer till Sverige ska i huvudsak svensk lagstiftning gälla – inte någon form av annan religion utan svensk lagstiftning. Så gäller i alla andra länder, vart du än kommer. Jag kan inte komma till Saudiarabien, till USA eller till Rwanda och säga: Jag är svensk, jag ska leva efter svenska regler, jag struntar i er lagstiftning. Det kan jag inte göra. Det måste vara en självklar utgångspunkt för alla människor.

Att man inte ska få lov att sjunga den svenska nationalsången utan att en skolrektor börjar få ångest därför att det kan störa en del av eleverna tycker jag också är en unik svensk sjukdom.

I fjol var Integrationsverkets generaldirektör Andreas Carlgren bekymrad över att om en svensk pappa blev irriterad över att hans dotter umgicks med en afrikan så kallades det för rasism. Jag tror inte att det är

rasism utan oförstånd och en ovilja att förstå. Det är ju dottern själv och ingen annan som ska avgöra vem hon vill umgås med. Men jag har aldrig hört Carlgren eller någon annan från den här talarstolen säga något om det förhållandet då t.ex. en muslimsk flicka vill umgås med en etnisk svensk. Det är i mycket få fall detta fungerar, men det förhållandet kritiserar vi aldrig.

Häromdagen blev jag kontaktad av en moderat kommunalpolitiker i Malmö som berättade att hans syster hade ett företag som sysslade med telefonförsäljning. Hon ville anmäla till den lokala arbetsmarknadsinstitutionen i Malmö att hon sökte arbetskraft. Hennes krav var att den sökande skulle prata bra svenska. Den annonsen vägrade AMS att ta in.

Vart är vi på väg? Om man ska vara telefonförsäljare i Sverige tycker jag att det är rimligt att en företagare ska kunna kräva att personen ska kunna kommunicera på svenska. Kan han eller hon inte det blir det så klart ingen lön, den personen kan inte sälja någonting.

Fru talman! Jag vet att jag har dragit över tiden. Men till sist vill jag säga att jag hyr en lägenhet hos ett kommunalt bostadsföretag i Malmö. Där uppstod ett litet problem när det gällde återvinning av sopor. Man kastade på fel sätt och lade saker utanför behållarna. Det bor många människor med många olika språk där jag bor, så jag frågade: Kan man inte sätta upp en skylt om att man måste göra så eller så? Då fick jag till svar, och jag hoppas att detta inte är representativt: Vi kan inte skriva det på det eller det språket, därför att då anser hela den folkgruppen sig kränkt.

Är det så vi ska bedriva integrationspolitik så förstår jag att problemen finns. Problemen är inte invandrarna, problemen är att vi inte har vågat visa den, kalla det gärna fasthet som man visar mot flyktingar och invandrare i andra länder.

Jag skulle ändå gärna vilja veta, vilka länder i Europa är egentligen sämre än Sverige avseende flyktingpolitik?

Anf. 83 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill påpeka att Sten Andersson har överskridit den anmälda talar tiden med drygt 90 %. Det är inte tillrådligt att fler betar sig på det sättet.

Anf. 84 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att citera helt kort ur Sten Anderssons motion, som jag förstås har läst och tagit del av innan den här debatten: ”Det finns också goda skäl att, innan vi tillåter ytterligare invandring, låta dem som redan finns här komma in i samhället och kunna skapa egen försörjning.”

Jag uppfattar det som en formulering som är ska vi säga tveksam när det gäller synen på möjligheten att också söka asyl. Men det är klart att om Sten Andersson vill ytterligare tydliggöra sin syn på detta står det honom fritt att göra det här. Ett sätt att göra det kan vara att svara på frågan: Vad skiljer principiellt sett Sten Anderssons syn på dessa frågor från låt säga Sverigedemokraterna?

Anf. 85 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Den sista frågan kan Kalle Larsson ställa till Sverigedemokraterna. Jag kan inte deras politik av klart förståeliga skäl.

Det viktigaste var påståendet om min motion och att jag genom den var främlingsfientlig. I det Kalle Larsson citerar finns inte ett ord där jag säger att vi inte ska ta emot flyktingar. Jag pratar om arbetskraftsinvandring, inte om flyktingar. Flyktingar som har skäl baserade på en moderniserad Genèvekonvention ska givetvis ha rätt att söka och t.o.m. erhålla asyl i Sverige. Det trodde jag att även Kalle Larsson kunde begripa.

Anf. 86 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag är medveten om skillnaden mellan att söka asyl och att invandra. Det är inte där frågan ligger egentligen.

Men jag ser en systematik i hur Sten Andersson uttrycker sig, vilka frågor han väljer att ta upp. Det här är ett sätt att beskriva som jag också återfinner hos många främlingsfientliga organisationer. Därmed inte sagt att Sten Andersson nödvändigtvis behöver ha de åsikterna själv. Jag gav honom just därför chansen att klargöra skiljelinjerna mellan honom och en av de mest framträdande främlingsfientliga organisationer som finns.

Det finns förstås också andra exempel. Sten Andersson begär en redovisning av de totala kostnaderna och intäkterna för asyl- och flyktingpolitiken. Det är ett annat känt krav från främlingsfientliga krafter. Jag ger Sten Andersson en chans till att redogöra för den klara och tydliga skiljelinjen mellan det han själv står för och det främlingsfientliga krafter i det här landet står för.

Anf. 87 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag är en generös natur, Kalle Larsson. Kalle Larsson får analysera det jag har sagt eller gjort hur han vill. Jag känner ju mig själv. Jag går inte och tittar efter hur andra partier agerar eller uppträder.

Däremot står jag faktiskt för att det i en demokrati är medborgarnas rättighet att få reda på vad olika politikområden kostar. Om det skulle vara främlingsfientligt får jag väl leva med det också.

Jag noterar ändå en halv reträtt avseende min motion.

Anf. 88 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt kommentera något när Sten Andersson talade. Men när han undrade över den motion som vi kristdemokrater väckte redan i höstas vill jag förklara att det var två yrkanden. Det ena gick ut på att man skulle bevilja permanent uppehållstillstånd för de flyktingar från Kosovo som kom före 1999. Enligt det andra yrkandet skulle man bevilja förlängt tillfälligt uppehållstillstånd upp till två månader.

När man nu klumpat ihop båda grupperna och betraktar dem som en enda grupp blev det ett yrkande som låg mitt emellan de två tidigare yrkandena. Det var ett klargörande.

Jag vill också understryka att den motionen väcktes redan i höstas och inte är något som har kommit till nu. Jag tror inte att Sten Andersson har kommenterat det. Men de andra gjorde det.

Den andra kommentaren jag vill göra gäller den passlösa flyktingen, iraniern, som jag har engagerat mig i. Det är klart att man gör det när man läser i tidningar om det som händer den person som befinner sig här. Det är de uppgifterna man går efter, liksom de uppgifter man får från flyktingen själv. Men kommer det andra uppgifter får man ta reda på vad

som gäller. Det har jag gjort också. Redan i går kontaktade jag honom och ska fortsätta samtalen och kolla om de uppgifter som stått i tidningarna i dag och i går stämmer med det han har sagt eller inte har sagt.

Två saker till vill jag ta upp. Jag tycker absolut att man ska sjunga sin nationalsång om man vill det. Det är ingen som hindrar det. Det finns ingen lag som säger att vi ska hindra svenska medborgare att sjunga sin nationalsång. Det gör alla andra. Jag uppskattar att man gör det. Vifta med flaggan också!

Muslimska flickor som träffar svenskar, var finns sambandet?

Anf. 89 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag behöver inte kommentera det vi är överens om, det skulle ta lite tid.

Men vad gäller reservationen om kosovoalbanerna vidhåller jag det jag sagt tidigare. Jag tycker att det är ett solklart bevis när så många kosovoalbaner har återvänt till det land som fem partier i Sveriges riksdag i dag säger att man i praktiken inte kan återvända till. Jag läste en artikel häromdagen som måste vara det grövsta övertrampet hittills i flyktingdebatten. Där kunde man uppfatta att den situation som hemvändande kosovoalbaner återvände till var att likställa med Hitlers dödsfabriker. Den uppfattningen har, rätt eller fel, många läsare fått.

I alla fall kan jag få besked om vad det egentligen är som gäller. Vill de som röstar på reservationen på onsdag morgon ha ett permanent uppehållstillstånd eller innebär reservationen att man vill ha ett förlängt tillfälligt uppehållstillstånd? Det kan i alla fall vara rätt intressant för människor utanför detta hus att känna till.

Anf. 90 MAGDA AYOUB (kd) replik:

Fru talman! Det klargörande jag kan göra är att ett fortsatt uppehållstillstånd kan betyda att man får en ny behandling och det kan vara grunden till att man får ett positivt svar. Det är liksom humanitära skäl och inte asylskäl som har legat till grund tidigare.

Det är väldigt klart att det är fråga om individuell behandling av humanitära skäl. Det är också det som vi har krävt i initiativet, men det gick inte igenom. Nu är jag glad att det är fri röstning bland moderaterna, och kanske också bland socialdemokraterna. Det är önskvärt att vi får en uppslutning kring det här.

Sten Andersson nämnde muslimska flickor och svenska män. Menar Sten Andersson verkligen att de som har olika religioner inte får träffa varandra? Vi har faktiskt religionsfrihet, och man har frihet att välja att träffa någon som har en annan religion. Å andra sidan måste vi hela tiden anpassa oss till de regler som finns här. Det är svenska lagar och svenska regler som gäller. Jag förstår inte riktigt kommentaren kring de frågorna. Jag skulle vilja ha ett klargörande om det.

Anf. 91 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag hoppas att jag kan ge det på den korta tiden. Jag pratade om muslimska flickor. Jag har hört att folk som går på restaurang eller pub i Sverige ofta ser muslimska män som sitter där men mycket sällan muslimska kvinnor. Då kan man fråga sig: Vill de inte gå dit, eller är de inte tillåtna att gå dit? Jag vet inte. Men det är konstigt att den ena

halvan av gruppen får gå ut och göra i princip vad de vill, men den andra halvan får inte göra det. Jag vet inte varför. Jag bara noterar att det är så.

Tolkningen av motionen är svävande. Det som nu har sagts här stämmer inte med det som sades av Sven-Erik Sjöstrand från Vänsterpartiet. Han pratade om att det gäller att stanna, att det inte gäller individer utan att alla kollektivt skulle få stanna. På något annat sätt kan man inte tolka det han sade. Det hade varit behövligt och en Gudi behaglig gärning för den här debattens klargörande om vi blev överens om vad reservanterna egentligen vill. Man kan inte använda alla tre alternativen – det är omöjligt.

Anf. 92 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Det har varit en lång debatt, inte bara här i kammaren utan också tidigare i massmedierna, och den har centrerats kring koso-voalbaner och tillfälligt uppehållstillstånd. Jag önskar att vi i debatten hade varit mer intresserade av t.o.m. juridiska detaljer och frågeställningar om hur man skapar tillfredsställande förhållanden även på längre sikt och inte bara gör det som känns rätt just nu. Så har det kanske inte alltid varit.

Jag måste säga att utskottets behandling har varit föredömlig. Vi har gått igenom alla problem som det utskottsinitiativ som har varit mycket uppmärksammat skulle leda till i vår lagstiftning. Vi har haft föredömliga föredragningar av FN:s flyktingkommissarie. Utrikesdepartementets specialister har inte bara en gång utan ett par gånger redovisat hur förhållandena är i Kosovo, Bosnien och Makedonien osv. Dessa föredragningar skulle jag vilja säga var både kunniga och nyanserade.

Tillfälligt uppehållstillstånd är en nödåtgärd. Det måste vi veta. Men alternativet, om man inte har denna nödåtgärd, är antagligen att inte kunna göra någonting alls. Därför tror jag att det är väldigt viktigt att vi tar på oss det svåra beslutet att säga att detta är en nödåtgärd, och det kan inte generellt leda till permanenta uppehållstillstånd. Vanlig asylprövning förekommer.

Att återvända till Kosovo är – det ska vi inte hymla om – att återvända till något som är oerhört mycket fattigare än Sverige. Men det är inte kärnpunkten. De fick komma hit för att de skulle skyddas i en våldssituation, och det är någonting helt annat. I dag är albanerna i majoritet i de flesta områdena. Natos närvaro är stor. EU, det internationella samfundet och inte minst Sverige har gett mycket stor ekonomisk hjälp. Carl Bildt, som har redogjort för förhållandena som han såg dem i Kosovo, ansåg också att skyddsbehovet inte är detsamma nu utom för vissa minoritetsgrupper. Vi vet att det är romer, serber osv., och de har också fått asyl. Vi ska komma ihåg siffrorna i de här fallen.

Flyktingpolitik skapar starka känslor, och det ser vi inte bara i Sverige utan i hela EU. Det skapar dessvärre också, om vi inte är försiktiga, motsättningar och splittring. Den gångna månadens debatt, och framför allt tonläget, har kanske inte varit helt bra. Vi bör alla fundera på hur man ska kunna göra det bättre. Jag tror inte att man svepande ska kritisera myndigheter. Finns det missförhållanden har vi organ som tar hand om dem. Vi ser att det görs polisanmälan, och man tar snabbt reda på det.

En kärnfråga har vi inte tagit upp, och det gäller egentligen om vi släpper det här med tillfälligt uppehållstillstånd och säger att alla ska få

stanna. Då har vi tagit ett prejudikat, och vi måste fråga i framtiden: Hur påverkar det våra trygghetssystem? Kan vi ha kvar dem eller måste vi ändra dem? Måste vi sänka förmånsnivåerna? Denna fråga bör vi inte diskutera i dag, men vi bör tänka på den för framtiden.

Anf. 93 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det finns säkert mycket vi har anledning att tänka på och mycket som vi inte hinner diskutera i dag. Jag uppfattar ändå det allra sista som Margit Gennser var inne på om trygghetssystemen som en antydning om att det bara skulle finnas två tänkbara sätt att föra flyktingpolitiken. Det är antingen det som görs i dag, med stöd av socialdemokrater och de flesta moderater, eller i det närmaste totalt fri invandring. Så onyanserat tror jag inte att Margit Gennser ser på det. Jag känner henne från andra sammanhang och vet att hennes kapacitet är avsevärt större än att hon bara ser det svart och vitt. Men eftersom det var snubblande nära i formuleringen vill jag ställa frågan om det inte är så att det finns en möjlighet att ha en mer humanitär flyktingpolitik än den vi har i Sverige i dag utan att ha en fullständigt fri invandring. Jag tror att svaret är givet, men jag ställer frågan ändå.

Vad gäller de initiativ som man har försökt ta under våren men som tyvärr har stoppats om att se till att de kosovoalbaner som finns i vårt land får möjlighet att stanna kvar, har det ju varit fråga om – i första omgången när vi diskuterade det – att regeringen skulle använda sig av den förordningsmakt som finns i den utlänningslagstiftning som det fattades beslut om hösten 1996. Efter en lång redovisning med argument för och emot om det var rimligt att ha den här makten hos regeringen landar man på att den finns. Den har också använts, exempelvis våren 1998 av statsrådet Schori i ett sammanhang där man utfärdade permanenta uppehållstillstånd för personer som funnits länge i Sverige och där besluten hade upphört att ha laga kraft, men hänvisar också till de fall där de inom en framtid skulle träda ur laga kraft. Att möjligheterna finns inom svensk lagstiftning är vi kanske också överens om, men jag frågar för säkerhets skull.

Anf. 94 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Såvitt jag förstår är det egentligen två nyckelfrågor som vi har haft problem med. Den ena är, vilket var ursprunget, att man ville ha ett generellt uppehållstillstånd för bl.a. de 650, men vi hade problem med beslut med laga kraft. Hade man gjort det hade man satt prejudikat, och då hade vi sannolikt inte kunnat använda det här institutet i framtiden.

Den andra frågan gäller diskussionen om man har gjort rätt bedömning av vilka som har asylskäl. Vi har två instanser, och vi har regler. Det är naturligtvis så att man i vissa fall gör fel, men jag skulle tro att det i de flesta fall nog har gjorts ganska bra.

Jag tror – det har man hört i debatten – att vi gör dramatiseringar, osv. Det är tyvärr ett väldigt subjektivt begrepp.

Här kan vi naturligtvis ha olika åsikter, men som jag sade tror jag inte att vi har råd med fri flyktinginvandring för framtiden om vi ska ha den typ av välfärdssystem vi har. Här har vi en knäckfråga.

Anf. 95 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! En av mina två frågor var den om Margit Gennser och jag var överens om att det finns en annan flyktingpolitik än dagens som är mer humanitär men som inte innebär en fullständigt fri invandring. Jag fick inte riktigt svar på den frågan, om jag uppfattade det hela rätt.

Vad gäller om myndigheterna gör rätt bedömning eller inte är det självklart – det är vi också överens om – att människor gör fel. Det gäller även dem som arbetar med denna typ av frågor. Det som oroar många från de fem partierna och några av Margit Gennsers egna partivänner är att de beslut som sedan fattas för många förefaller strida mot vad vi tycker är humanitärt. Om det i sin tur beror på att den lagstiftning som har genomförts i vårt land och den praxis som har byggts upp är sådan eller på att tjänstemän är osedvanligt stränga kan vara svårt att säga i det enskilda fallet. Jag föredrar nästan jämt att peka ut dem som stiftar lagar och hålla dem som ansvariga för detta.

Men i det konkreta fallet finns det uppenbarligen bra många människor som nu tvingas lämna vårt land och som många av oss skulle vilja fick stanna kvar, och det är det som konflikten under våren har gällt.

Anf. 96 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Beslut har fattats. De måste ligga fast. Jag tror egentligen inte att man kan ändra dem, och man borde inte ändra dem retroaktivt, för då hade vi fått prejudikat, som jag sade.

Problemet är egentligen vilken långsiktig politik vi ska ha. Där har vi faktiskt öppnat för en annan sak i de moderata reservationerna, dvs. en friare arbetskraftsinvandring. Vi ska komma ihåg att dessa saker är lite grann som kommunicerande kärn.

Det gäller inte kosovoalbanerna. Där är det faktiskt så att de har kommit hit för skyddsbehovet, och skyddsbehovet bedöms inte längre som så viktigt.

Men vi får säkert väldigt många frågor att diskutera i utskottet. Jag tycker att debatten och det material vi har fått i utskottet har fört frågan framåt. Jag tror att vi på ett annat sätt måste tolerera olika åsikter. Jag tror att debatten måste komma tidigare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 maj.)

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier

Motioner

med anledning av prop. 2000/01:100 2001 års ekonomiska vårproposition

2000/01:K10 av Göran Lennmarker m.fl. (m, kd, c, fp)

2000/01:Fi17 av Bo Lundgren m.fl. (m)

2000/01:Fi18 av Alf Svensson m.fl. (kd)

2000/01:Fi19 av Agne Hansson m.fl. (c)
2000/01:Fi20 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
2000/01:Fi21 av Knut Billing m.fl. (m)
2000/01:Fi22 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)
2000/01:Fi23 av Margit Gennser m.fl. (m)
2000/01:Fi24 av Bo Lundgren m.fl. (m)
2000/01:Fi25 av Tom Heyman och Lars Björkman (m)
2000/01:Fi26 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m)
2000/01:Fi27 av Lennart Hedquist (m)
2000/01:Fi28 av Per Unckel m.fl. (m)
2000/01:Fi29 av Mats Odell m.fl. (kd)
2000/01:Fi30 av Per-Richard Molén m.fl. (m)
2000/01:Fi31 av Henrik Landerholm m.fl. (m)
2000/01:Fi32 av Bengt-Ola Rytta m.fl. (s)
2000/01:Fi33 av Bo Lundgren m.fl. (m)

med anledning av skr. 2000/01:101 Årsredovisning för staten 2000
2000/01:Fi34 av Siv Holma m.fl. (v)

med anledning av skr. 2000/01:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn
2000/01:Fi35 av Per Landgren m.fl. (kd)
2000/01:Fi36 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)
2000/01:Fi37 av Karin Pilsäter och Staffan Werme (fp)
2000/01:Fi38 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

Näringsutskottets betänkande
2000/01:NU10 Vissa EU-frågor

Finansutskottets betänkande
2000/01:FiU24 Riksdagens revisorers årsredovisning för 2000

Utrikesutskottets betänkande
2000/01:UU13 Nordiskt samarbete

Trafikutskottets betänkande
2000/01:TU12 Körkortsförordningar

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2000/01: MJU17 Söderåsens nationalpark

6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 maj

2000/01:1152 av *Bengt Silfverstrand* (s) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Friskolor

2000/01:1153 av *Barbro Feltzing* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Övervakningskameror i taxibilar

2000/01:1154 av *Carl-Axel Johansson* (m) till socialminister Lars Engqvist

Sjuka människors rätt till fri rörlighet inom Schengenområdet

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 maj.

7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 maj

2000/01:1103 av *Karl-Göran Biörsmark* (fp) till utrikesminister Anna Lindh

Situationen i Etiopien

2000/01:1123 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Religionsfrihet i Kazakstan

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 maj.

8 § Kammaren åtskildes kl. 13.54.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 4 § anf. 22
(delvis),
av talmannen därefter t.o.m. anf. 77 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

1 § Meddelande om frågestund.....	1
2 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Migration och asylpolitik	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2000/01:SfU9	2
Anf. 1 GUSTAF VON ESSEN (m)	2
Anf. 2 ULLA HOFFMANN (v)	6
Anf. 3 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	9
Anf. 4 ULLA HOFFMANN (v) replik	9
Anf. 5 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	10
Anf. 6 ULLA HOFFMANN (v) replik	10
Anf. 7 MAGDA AYOUB (kd)	10
Anf. 8 BIRGITTA CARLSSON (c)	12
Anf. 9 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	14
Anf. 10 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	15
Anf. 11 BO KÖNBERG (fp)	15
Anf. 12 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	20
Anf. 13 BO KÖNBERG (fp) replik	21
Anf. 14 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	22
Anf. 15 BO KÖNBERG (fp) replik	22
Anf. 16 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	23
Anf. 17 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	25
Anf. 18 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	26
Anf. 19 GUSTAF VON ESSEN (m) replik	26
Anf. 20 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	27
Anf. 21 MAUD BJÖRNEMALM (s)	27
Anf. 22 BO KÖNBERG (fp) replik	31
Anf. 23 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	31
Anf. 24 BO KÖNBERG (fp) replik	32
Anf. 25 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	32
Anf. 26 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	32
Anf. 27 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	32
Anf. 28 KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	33
Anf. 29 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	33
Anf. 30 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	33
Anf. 31 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	34
Anf. 32 MAGDA AYOUB (kd) replik	34
Anf. 33 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	34
Anf. 34 MAGDA AYOUB (kd) replik	35
Anf. 35 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	35
Anf. 36 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	35
Anf. 37 BO KÖNBERG (fp) replik	41
Anf. 38 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	42
Anf. 39 BO KÖNBERG (fp) replik	42

Anf. 40	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	43
Anf. 41	TALMANNEN	43
Anf. 42	ULLA HOFFMANN (v) replik	43
Anf. 43	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	44
Anf. 44	ULLA HOFFMANN (v) replik	44
Anf. 45	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	44
Anf. 46	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	45
Anf. 47	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	45
Anf. 48	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	46
Anf. 49	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	46
Anf. 50	BIRGITTA CARLSSON (c) replik	46
Anf. 51	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	47
Anf. 52	BIRGITTA CARLSSON (c) replik	47
Anf. 53	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	48
Anf. 54	KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	48
Anf. 55	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	48
Anf. 56	KERSTIN-MARIA STALIN (mp) replik	49
Anf. 57	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	49
Anf. 58	MAGDA AYOUB (kd) replik	49
Anf. 59	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	50
Anf. 60	MAGDA AYOUB (kd) replik	50
Anf. 61	Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s) replik	50
Anf. 62	GÖRAN LINDBLAD (m)	50
Anf. 63	MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	53
Anf. 64	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	53
Anf. 65	MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	54
Anf. 66	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	54
Anf. 67	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	54
Anf. 68	MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	57
Anf. 69	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	57
Anf. 70	MAUD BJÖRNEMALM (s) replik	57
Anf. 71	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	57
Anf. 72	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	58
Anf. 73	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	58
Anf. 74	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	59
Anf. 75	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	59
Anf. 76	STAFFAN WERME (fp)	59
Anf. 77	KALLE LARSSON (v)	61
Anf. 78	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	63
Anf. 79	KALLE LARSSON (v) replik	64
Anf. 80	GUSTAF VON ESSEN (m) replik	64
Anf. 81	KALLE LARSSON (v) replik	65
Anf. 82	STEN ANDERSSON (m)	65
Anf. 83	ANDRE VICE TALMANNEN	69
Anf. 84	KALLE LARSSON (v) replik	69
Anf. 85	STEN ANDERSSON (m) replik	69
Anf. 86	KALLE LARSSON (v) replik	69
Anf. 87	STEN ANDERSSON (m) replik	70
Anf. 88	MAGDA AYOUB (kd) replik	70

Anf. 89 STEN ANDERSSON (m) replik	71	Prot. 2000/01:104
Anf. 90 MAGDA AYOUB (kd) replik	71	4 maj
Anf. 91 STEN ANDERSSON (m) replik	71	
Anf. 92 MARGIT GENNSER (m)	72	
Anf. 93 BO KÖNBERG (fp)	72	
Anf. 94 MARGIT GENNSER (m)	73	
Anf. 95 BO KÖNBERG (fp)	73	
Anf. 96 MARGIT GENNSER (m)	74	
(Beslut skulle fattas den 9 maj.)	74	
5 § Bordläggning	74	
6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	75	
7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	76	
8 § Kammaren åtskildes kl. 13.54	76	

